Täysistunto

Keskiviikko 4.3.2026 klo 14.00—18.04

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.04.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.36 ja 18.01—18.04) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.36—18.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 1/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 3.3.2026 pidetyssä istunnossa.

Keskustelussa on edustaja Joona Räsänen edustaja Lauri Lylyn kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset, edustaja Mika Lintilä edustaja Hannu Hoskosen kannattamana vastalauseen 2 mukaiset muutosehdotukset ja edustaja Saara Hyrkkö edustaja Oras Tynkkysen kannattamana vastalauseen 3 mukaiset muutosehdotukset.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Jokaisesta vastalauseesta äänestetään erikseen kokonaisuutena mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotukset ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 36, tyhjiä 31; poissa 30 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mika Lintilän ehdotukset ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 23, tyhjiä 46; poissa 28 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotukset ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 19, tyhjiä 58; poissa 29 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 1/2026 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2026 lisätalousarvioksi mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen vuoden 2026 lisätalousarvion soveltamisesta. Asian käsittely päättyi.

3. Pääministerin ilmoitus sosiaali- ja terveyspalveluista

Pääministerin ilmoitus PI 2/2026 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus sosiaali- ja terveyspalveluista. Pääministeri Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa noin puolitoista tuntia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, ärade talman! Sosiaali- ja terveydenhuolto koskettaa jokaista suomalaista jossain vaiheessa elämää. Vauvasta vaariin, synnytyssairaalasta hammaslääkärintuoliin, tai onnettomuuden sattuessa päivystykseen. Meillä on yhteinen tavoite: kaikkein tärkeintä on turvata hoito, palvelut ja hoiva, jota jokainen elämänsä jossain vaiheessa tarvitsee. Tähän työhön hallitus ryhtyi kautensa alussa.

Keväällä 23 hallitus sai viestikapulan ajassa, jossa sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset kasvoivat hallitsemattomasti, hoitojonojen kasvulle ei näkynyt loppua ja henkilöstöpula oli akuutti ympäri Suomea. Ihmisten luottamus sotepalveluihin oli laskenut tuntuvasti koronakriisin myötä. Suomen historian suurin hallinnon uudistus oli juuri tehty. Hallitus näki päätetyssä mallissa ongelmansa. Mallin romuttaminen ei kuitenkaan ollut vaihtoehto, koska sen kanssa oli painittu kolme vaalikautta. Päätimme keskittyä siihen, miten saamme mallin toimimaan ja sen valuvikoja korjattua. Hallitusohjelmassa annoimme sotelle merkittävän painoarvon. Kirjasimme ohjelmaan kymmenittäin toimia, joilla sotepalveluiden luisu saadaan pysäytettyä.

No, mitä on siis tapahtunut viimeisen vajaan kolmen vuoden aikana? Me sovittiin alueiden kanssa työrauha vuosille 2023—2025. Tänä aikana tilanne on saatu vakautettua. Olemme turvanneet sotepalveluiden rahoituksen kasvun. Norminpurun myötä alueet ovat saaneet lisää liikkumatilaa järjestää palvelut itsehallintonsa pohjalta. Hyvän työn ohjelman turvin hyvinvointialueiden henkilöstöpulaa on saatu helpotettua. Digi- ja etäpalvelut ovat arkipäiväistyneet, ja jo yli miljoonalla suomalaisella on nimetty omalääkäri. Hoitojonojen kasvu on pysähtynyt. Alueiden talous on isossa kuvassa kääntynyt. Eikä tarvitse uskoa vain

minua — lukuisten kansallisten asiantuntija-arvioiden perusteella palvelut toimivat aiempaa paremmin ja aiempaa yhdenvertaisemmin.

No, miten tähän on päästy? Suurin kiitos kuuluu alueiden rautaisille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä vastuullisille päättäjille. He ovat tehneet valtaisan työn.

Hallitus on puolestaan tukenut alueiden työtä monin tavoin. Olemme tukeneet alueita omalääkärimallin kehittämisessä, viimeisenä 40 miljoonan euron lisäpanostuksella. Lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseen varasimme 30 miljoonaa, vammaispalveluihin 20 miljoonaa euroa, nuorten huumekuolemien ja C-hepatiitin ehkäisyyn 17 ja puoli miljoonaa euroa. [Krista Kiuru: Ja lähemmäs kaksi miljardia säästetty!] Yli 65-vuotiaiden valinnanvapauteen sekä suomalaisten gynekologikäynteihin ja hedelmöityshoitoihin kohdensimme kymmeniä miljoonia euroja. Nämä ovat juuri niitä muutoksia, joita nyt tarvitaan ja joita on tarvittu.

Epävakaassa maailmanpoliittisessa ajassa olemme vahvistaneet myös sosiaali- ja terveyspalveluiden valmiutta ja varautumista lisäämällä sata miljoonaa euroa hyvinvointialueiden ja Puolustusvoimien yhteistyöhön.

Kasvattamalla lääkärikoulutuksen aloituspaikkoja historiallisesti 70 lisäpaikalla vuodessa sekä lisäämällä lääketieteen kliinisen tutkimuksen panoksia olemme vankistaneet tulevaisuuden hyvän hoidon perustaa.

Alueiden uurastuksesta ja merkittävästä talouskäänteestä huolimatta suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin ei ole vielä palautunut koronaa edeltävälle tasolle. Samanaikaisesti selvitykset kuitenkin kertovat, että ihmiset ovat hyvinkin tyytyväisiä saamaansa hoitoon. Ongelma ei ole siis yleisesti sotepalveluiden laadussa, vaan ihmisten mielikuvassa niiden tilasta. Tätä mielikuvaa meidän tulee yhdessä kyetä parantamaan, ja selkeät ongelmakohdat korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus tänä vuonna on kokonaisuudessaan neljä miljardia euroa korkeampi kuin aloittaessani pääministerinä. [Eduskunnasta: Paljonko? — Välihuutoja] — Neljä miljardia, jos haluatte sen toistettavan. — Vaikka olemme joutuneet tinkimään monista valtion menoista, me olemme onnistuneet täyttämään edellisen hallituksen jättämän kuopan soterahoitukseen. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Se näkyy siinä, miten alueiden massiiviset, puolentoista miljardin euron alijäämät vuonna 23 ovat kääntyneet yli 600 miljoonan euron ylijäämäksi viime vuonna. Lähes kaikilla alueilla kustannusten nousu on taittunut — toivottavasti se ei harmita ketään. Hallitus piti kiinni siitä, että hoivalupaus kuuluu myös tuleville sukupolville, ja edellytti alueilta vastuullisempaa taloudenpitoa. Se on luonut tervettä painetta toiminnan uudistamiseksi. Hyvänä esimerkkinä kustannusten karsimisesta on yksityinen vuokralääkäribisnes: meidän johdollamme kalliisiin vuokralääkäreihin kuluu satoja miljoonia euroja vähemmän suomalaisten verovaroja joka vuosi — siis satoja miljoonia vähemmän. [Oikealta: Tämä harmittaa demareita!]

Hallitus on tavoitteidensa mukaisesti onnistunut vakauttamaan hyvinvointialueiden tilanteen. Vakautumisen myötä on kuitenkin nähtävissä, että alueiden kiihtyvä eriytyminen ei laannu. Syitä on useita. Hallitus hidastaa alueiden eriytymistä nyt lausuntokierroksella olevalla rahoitusmallin uudistuksella sekä mahdollistamalla alijäämien kattamiselle aluekohtaisia joustoja. Rahoitusmallin uudistaminen on mittava työ. Näyttää silti ilmeiseltä, että pelkkä hidastaminen ei riitä palveluiden turvaamiseksi koko Suomessa.

Meiltä päättäjiltä edellytetään kykyä katsoa totuutta silmiin. Suurissa uudistuksissa löytyy usein korjattavaa. Edelleen alueet ovat keskenään liian erilaisia, rahoitusmalli on

liian monimutkainen, eikä alueilla ole riittävästi kannusteita järjestää palveluita ihmisten tarpeita palvellen tai vaikuttavasti. Suomalaiset odottavat tältä salilta nyt kykyä edetä kohti yhteisiä johtopäätöksiä.

Ärade talman! Inom social- och hälsovården finns tre stora utmaningar: Hur får vi tjänsterna att fungera så att alla får vård och stöd när de behöver det, både på finska och svenska? Hur säkerställer vi att personalen räcker till? Och hur får vi skattepengarna att räcka?

Tulen lähettämään kaikille eduskuntaryhmille pyynnön nimetä kaksi edustajaa parlamentaariseen ryhmään. Parlamentaarisen työn pohjana on riippumattomien asiantuntijoiden tekemä hyvinvointialueuudistuksen väliarviointi eli niin kutsuttu Erholan raportti. Pidän sen johtopäätöksiä monilta osin oikeina. Työryhmän tarkoitus on pohjustaa sotejärjestelmän jatkokehittämistä ensi vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Koronakriisistä alkanut sotepalveluiden sankka sumu on vihdoin hälvenemässä. Majakan valo näkyy jo. [Vasemmalta: Ai nyt se on majakka!] Hallitus jatkaa rohkeaa uudistustyötään vaalikauden loppuun saakka määrätietoisesti, ja tätä työtä on vielä paljon.

Olemme esimerkiksi alkaneet purkaa tekoälyn käytön esteitä sosiaali- ja terveyshuollossa. Tämän vuoden aikana tavoittelemme muutosta, joka mahdollistaisi tekoälyn käytön hoidon tarpeen arvioinnissa. Tekoäly tekisi rutiinityön, jotta lääkäri tai hoitaja voi keskittyä ihmisen kohtaamiseen. Parin vuoden sisällä tämä voi vapauttaa päivittäin käyttöön — siis käyttöön — jopa tuhansia hoitaja- ja lääkäriaikoja. Kyse ei ole ihmisten korvaamisesta roboteilla, vaan lääketieteellisestä edistyksestä, juuri kuten ovat aikoinaan olleet antibiootit, kuvantamislaitteet tai nykyaikaiset syöpähoidot. Teknologia ei tee hoivasta huonompaa, vaan se mahdollistaa avun ja tuen saamisen yhä useammalle.

Sosiaalipalveluissa olemme korottaneet omais- ja perhehoidon palkkioita tuntuvasti. Näin osoitamme arvostustamme niille tuhansille suomalaisille, jotka ovat arjen ja välittämisen sankareita.

Juuri tällaisilla parannuksilla voimme palauttaa suomalaisten luottamusta sosiaali- ja terveyspalveluihin. Parlamentaariselta työryhmältä toivon, että rohkean uudistumisen aika ei pääty tähän vaalikauteen. Suomalaisten luottamuksen vahvistaminen edellyttää päättäjiltä kykyä muuttaa ihmisten huoli ja havainnot selkeäksi tulevaisuuskuvaksi. Jokaisen suomalaisen on voitava luottaa siihen, että apua saa ja hoitoon pääsee silloin kun sitä tarvitsee. Uskon, että tämän tavoitteen jakaa koko tämä sali.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Aloitamme kahden minuutin puheenvuorokierroksella, ja sen jälkeen noudatamme tavanomaista yhden minuutin sääntöä. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä. — Nämä puheenvuorot pidetään paikalta.

14.14 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä tämä fakta unohtuu: keskimäärin Suomessa sote toimii; ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa ja he ovat siihen tyytyväisiä. Hyvinvointialueiden henkilöstö on tehnyt määrätietoista työtä, ja tulokset näkyvät. Perusterveydenhuollon hoitoonpääsy on nopeutunut, lastensuojelun

toimintamalleja on kehitetty, hoidon jatkuvuus on parantunut, ja alueet tekivät viime vuonna yli 600 miljoonan euron ylijäämän. Tämä ei ole tapahtunut itsestään. Se on seurausta oikeista päätöksistä ja siitä kovasta työstä, jota alueilla on tehty.

Mutta rehellisyys velvoittaa myös sanomaan: yhdeksän aluetta teki edelleen tappiota, ja vanhaa alijäämää on yhä jäljellä noin kaksi miljardia euroa. Alueiden eriytyminen jatkuu väestön ikääntymisen, palvelutarpeen kasvun ja muuttoliikkeen seurauksena.

Vinoon rakennettua perustusta eli viime hallituksen soteuudistusta on vaikea korjata pienellä pintaremontilla. Tähän työhön tarvitaan mukaan myös ne puolueet, jotka ovat tämän vinon pohjan muuranneet. Siksi onkin hyvä, että pääsemme parlamentaarisesti miettimään sotea perusteellisesti.

Arvoisa puhemies! Opposition ehdottamat sotetoimet ovat kerta toisensa jälkeen osoittautuneet haavekuviksi. Esimerkiksi SDP on aiemmin esittänyt vaihtoehtobudjeteissaan valtavia satojen miljoonien eurojen lisämenoja hallituksen vaihtoehtoon verrattuna. Velkajarrutyön ansiosta meillä on vihdoin yhteinen tilannekuva siitä, että tällaista ylimääräistä rahaa ei ole eikä tule. Toivonkin, että oppositio muistaa yhteiset lupauksemme.

Kokoomus haluaa, että hoidot ja palvelut priorisoidaan vaikuttavuuden perusteella niin sosiaali- kuin terveydenhuollon puolella. Siis resurssit sinne, missä niillä on todellinen vaikutus ihmisten arkeen ja toimintakykyyn.

Teknologian laajempi käyttöönotto esimerkiksi tekoälypohjaisen kirjaamisen, lääkerobottien tai älylattioiden ja muiden ihmisten hyvinvointia seuraavien sensoreiden [Puhemies koputtaa] muodossa varmistaa, että ammattilaiselle jää enemmän aikaa sille työlle, jota ei voi koneella korvata. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.17 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote on saanut keskeisen aseman hallitusohjelmassa. Ohjelmaan on kirjattu lukuisia kehittämistoimia, ja samalla pyrimme hillitsemään kustannusten nousua ihmisten hyvinvointi edellä.

Ikääntyneiden hoiva ja hoito painottuvat vahvasti kotiin ja muodostavat arjen turvan. Monet ikääntyneet kokevat saavansa sopivasti apua. Läheisten tuki täydentää tätä arvokkaalla tavalla, mutta kehitettävää on vielä. Yhteisöllinen asuminen on tuonut uuden vaihtoehdon, johon asukkaat ovat usein tyytyväisiä — yksinäisyyskin on harvinaisempi vieras. Perhehoitoa kodinomaisena palveluna tulee pyrkiä lisäämään. Päivystyskäyntejä tarvitaan vähemmän, kun arki tuntuu turvalliselta. Omaishoitajia arvostetaan, heitä tuetaan, jotta raskas mutta rakas työ olisi mahdollista.

Perusterveydenhuollossa olemme ottaneet harppauksen eteenpäin. Omalääkärimallia kehitetään määrätietoisesti, jotta ihmisillä olisi tuttu lääkäri, jonka luo mennä. Valinnanvapauskokeilun ensimmäiset tulokset näyttävät lupaavilta. Hoitoon pääsee sujuvammin, ja käyttäjät ovat tyytyväisiä. Samalla keräämme tutkimuksella arvokasta tietoa, jota hyödynnetään tulevaisuuden ratkaisuissa. Digitalisaatio tuo apua arkeen. Tekoäly auttaa vähentämään rutiineja, jolloin hoitajat ja lääkärit voivat keskittyä ihmisiin, aitoihin kohtaamisiin sekä kuuntelemiseen.

Lastensuojelulakia uudistetaan, ja lasten ja nuorten terapiatakuu tuo avun monelle koululaiselle ja opiskelijalle. Hoitajamitoituksen keventäminen mahdollistaa resurssien

käytön joustavasti juuri siellä, missä tarve on suurin. Näemme ihmiset itsenäisinä toimijoina, jotka tekevät valintoja ja rakentavat omaa polkuaan.

Kaikkia haasteita ei kuitenkaan ratkaista rahalla. Tarvitaan normien purkua, uusia toimintatapoja ja kelpoisuusehtojen järkeistämistä. Juuri näitä asioita hallitus tekee. Lämmin kiitos vielä kaikille soten ammattilaisille: Te kannattelette arkea, teette Suomesta inhimillisemmän paikan [Puhemies koputtaa] joka ikinen päivä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. —Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.19 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miten menee Suomen sosiaali- ja terveydenhuollossa? Sydämet ja lonkat leikataan, synnytykset hoidetaan, mutta vanhustenhoivaan pääsyä jonottaa laittoman kauan 800 haurasta ihmistä. Vammaisten palveluissa ja lastensuojelussa on vakavia puutteita, ja moniin terveyskeskuksiin on pitkät jonot, hammashuollosta puhumattakaan. THL:n pääjohtaja kirjoitti Helsingin Sanomissa 19. helmikuuta: ”Suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuuteen on kyselyiden mukaan romahtanut viime vuosina. Tyytymättömyys on kansainvälisesti verraten suurta.” Uutissuomalainen kertoi 11. helmikuuta, että ”terveyskeskusten lääkärivastaanotolle pääsy on heikentynyt hoitotakuun pidentämisen ja rahoituksen leikkaamisen seurauksena”.

Vaikka hallitus kehuskelee laittaneensa miljardeja lisää hyvinvointialueille, irtisanovat ne henkilöstöä. Syy on se, että palkkojen, tarvikkeiden ja ostopalveluiden hintojen korotuksiin on laki velvoittanut antamaan rahoitusta, mutta sen ohella on kiistattomasti palveluista myös leikattu: 615 miljoonaa euroa on leikattu tehtävämuutoksista, 208 miljoonaa uusia leikkauksia on valmistelussa, ja 390 miljoonan euron leikkaukset ovat lausunnolla, yhteensä yli miljardi.

SDP:n tavoite on nopea ja vaivaton hoitoonpääsy terveyskeskukseen. Tiukka hoitotakuu ja sen vaatima rahoitus on palautettava. Omalääkäri- ja omahoitajamalli on toteutettava koko maassa. Rahat tähän ovat olemassa, mutta ne käytetään nyt väärällä tavalla. Vanhustenhoivaa ja kotihoitoa on lisättävä. Korkea ikä ei saa olla rangaistus vaan kunnia-asia. Käsittelyssä oleva 50 miljoonan euron leikkaus on torjuttava. Soterahoituksen ongelmat on korjattava. Meillä on siihen kustannustehokas malli. Nyt suunniteltu 390 miljoonan euron leikkaus on peruutettava. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

14.21 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhä pidempiä hoitojonoja, lakkautettuja terveysasemia, lopetettavia päivystyksiä, lomautettuja ja irtisanottuja hoitajia ja lääkäreitä — hallituksen politiikka on ollut tuhoisaa suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluille.

Keskusta on erityisen huolissaan vanhustenhoidosta. Hallituksen politiikalla yhä useampi ikäihminen joutuu entistä kauemmas kodistaan ja läheisistään. [Juho Eerola: Omilla hyvinvointialueilla!] Suuntaa pitää muuttaa. On myönteistä, että hallitus viimein tarttui keskustan ehdotukseen parlamentaarisesta yhteistyöstä. Nämä asiat koskettavat jokaista suomalaista ja koko maata.

Mutta, arvoisa pääministeri, ei meillä ole varaa odotella ensi vaalikauteen. Hoivakodit, terveysasemat ja ihmisten lähipalvelut pitää pelastaa tässä ja nyt. Kuulkaa viimeinkin

ihmisten hätä ja huoli. Lopettakaa hyvinvointialueitten päättäjien syyllistäminen lähipalveluitten alasajosta. Vastuu on hallituksella ja vain hallituksella.

Hoitoon pitää päästä nykyistä nopeammin. Siksi keskusta esittää omalääkäriä jokaiselle. Suomen pitää olla maa, jossa vanheneminen on turvallista. [Välihuutoja oikealta] Jokainen ikäihminen ansaitsee hyvän ja inhimillisen hoidon lähellä kotiaan. Hoitajista, lääkäreistä ja muista ammattilaisista tämä ei jää kiinni. He ansaitsevat parempaa kuin lomautus- tai irtisanomislapun käteen.

Pääministeri Orpo, kertokaa: miten te varmistatte, että jokainen suomalainen voi luottaa siihen, että apua saa silloin kuin tarvitsee ja että ikäihmiset ja heidän läheisensä voivat olla varmoja, että Suomessa on turvallista ikääntyä? Ihmisten palvelut pitää pelastaa. On vastuunkannon aika. [Ben Zyskowicz: Pelastaa kepun sotelta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.23 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alle 16-vuotias lapsi kuoli 24. tammikuuta sen jälkeen, kun hän oli poistunut luvatta lastensuojelun palveluyksiköstä — lapsi, jonka olisi pitänyt olla turvassa. Vammainen ihminen jätettiin vuodeksi ilman apua iltaisin wc-käynneillä — vammainen, jonka olisi pitänyt olla turvassa. Vanhus kuoli hoivakodissa tammikuussa sen jälkeen, kun oli hälyttänyt 11 kertaa apua hälytysrannekkeellaan — vanhus, jonka olisi pitänyt olla turvassa.

Nämä eivät ole yksittäisiä uutisia, ne ovat hälytysmerkkejä. Ne kertovat siitä, mitä tapahtuu, kun sosiaalihuollon rakenteet eivät kanna, kun ennaltaehkäisevä tuki ei toimi ajoissa ja kun säästöpaineet ajavat ohi ihmisten tarpeista ja ihmisarvosta.

Arvoisa puhemies! Suomessa noin 770 000 ihmistä tarvitsee sosiaalihuollon palveluita. Se on valtava joukko ihmisiä: lapsia, nuoria, perheitä, ikääntyneitä ja vammaisia. Puhutaan kriittisen tärkeistä palveluista, joilla on parhaimmillaan käänteentekevä vaikutus ihmisten elämissä. Se voi tarkoittaa sitä, että uupunut vanhempi saa perhetyöntekijältä tukea arkeen ja jaksaa taas olla läsnä lapselleen, sitä, että lastensuojelun avohuollon tukitoimien avulla nuori voi jatkaa kouluaan ja pystyy rakentamaan valoisampaa tulevaisuutta, tai sitä, että päihdekuntoutuja saa rinnalleen sosiaalityöntekijän, joka auttaa elämän järjestykseen saattamisessa. Ja nyt hallitus aikoo viedä surutta läpi 100 miljoonan euron lisäleikkaukset sosiaalihuoltoon juuri näistä palveluista, jotka turvaavat haavoittuvimmassa asemassa olevien elämää.

Arvoisa puhemies! Sosiaalihuolto on usein se näkymätön voima, joka estää tilanteita kriisiytymästä. Se mahdollistaa ihmisarvoisen elämän silloin, kun omat voimavarat eivät riitä. Parhaimmillaan se ei vain paikkaa haavoja, se rakentaa tulevaisuutta. Siitä ei ole varaa leikata. [Sanna Antikainen: Jätitte lastensuojelulain kokonaisuudistuksen tekemättä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.25 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Emme me kuulleet tässä pääministerin puheessa yhtään uutta ehdotusta korjata sotea. Oletteko te jo luovuttaneet sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen suhteen? En olisi siitä lainkaan yllättynyt, sillä kokoomus ja perussuomalaiset ovat kyllä pystyneet esittämään populistista

ja ristiriitaista kritiikkiä soteuudistusta kohtaan, mutta ette te ole missään vaiheessa tarjonneet meille teidän omaa vaihtoehtoanne.

Pääministeri! Se, mitä te olette saaneet aikaan, on massiiviset leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen, minkä te unohditte mainita puheenvuorossanne, sekä toisaalta verorahojen lapiointi suurten terveysfirmojen voittoihin. Sikäli on mielestäni oikein hyvä, että tätä soten uudistustyötä nyt aidosti pyritään jatkamaan parlamentaarisesti. Me vasemmistoliitossa olemme pitkään sanoneet avoimesti, että soteuudistus ei tullut kerralla valmiiksi ja korjattavaa jäi. Sote on meidän kaikkien yhteinen asia, ja sitä se on ollut kaikkien näiden vuosien varrella. Olemme sitä olleet kaikki myöskin yhdessä uudistamassa, ja tätä työtä on syytä jatkaa.

Tosiasia on, että alueilla ei ole aitoa itsehallintoa niin kauan kuin verotusoikeus puuttuu, ja tämä on myös lukuisten asiantuntijoiden tunnistama korjaustarve nykyisessä soterahoituksessa. On myös tunnistettava se tosiasia, että sotepalveluiden turvaaminen ikääntyvälle väestöllemme edellyttää lisää henkilöstöä ja lisää resursseja — ja tässä suhteessa nyt on menty väärään suuntaan. Perussuomalaisten suurin kädenjälki tässä hallituksessa on ollut hoitohenkilöstön vähentäminen etenkin vanhuspalveluista, kun hoitajamitoitusta on toistuvasti leikattu. Se näkyy nyt suoraan hoitajien työttömyytenä ja potilasturvallisuuden vaarantumisena. Tämä on ollut perussuomalaisten ja muun oikeistohallituksen arvovalinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

14.27 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva hyvinvointi perustuu luottamukseen, pitkäjänteisyyteen ja ihmiskeskeisyyteen.

Keväällä parlamentaarinen työryhmä ryhtyy tarkastelemaan sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitusta. On käynyt selväksi, että nykyistä mallia on tarpeen kehittää. Kyse ei ole pelkästään siitä, miten paljon panostamme rahaa palveluihin, vaan siitä, kuinka vaikuttavasti käytämme rahat. Rajallisilla resursseilla rahat on käytettävä tehokkaasti, ja tarvitsemme parempia kannustimia siihen, että potilaista huolehditaan nopeasti. Me RKP:ssä haluamme erityisesti vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja parantaa vanhustenhuollon tilannetta.

Ärade talman! Då man blir sjuk är det viktigaste att man inom rimlig tid får träffa en läkare. Väntetiderna är nu alltför långa, också i europeisk jämförelse. Vi är glada över att möjligheten att skapa ett system för egenläkare nu går framåt. Egenläkarsystemet kan ge trygghet och kontinuitet, särskilt för dem som ofta behöver vård.

Vanhustenhuollossa meidän pitäisi pystyä paremmin asettamaan ennaltaehkäisevät toimet etusijalle. Samalla haluamme jatkaa työtä hoitoalan työnjaon selkeyttämiseksi siten, että aikaa vapautuisi tärkeimmälle eli ihmisten kohtaamiselle.

Vi ska också fortsätta satsa på den svenskspråkiga servicen. Vård på det egna språket är en fråga om trygghet och patientsäkerhet. Den svenskspråkiga servicen ska fungera i praktiken, inte bara i lagtext. Inom SFP är vi bekymrade över läget inom funktionshinderservicen på svenska. Vi ser det som nödvändigt att man på nationell nivå

omedelbart utvärderar behovet av förändringar i lagstiftningen som tryggar funktionshinderservicen även på svenska.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.29 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaiset nimeävät kyselyissä usein terveyden tärkeimmäksi arvokseen. Tieteellisen tutkimuksen ansiosta monen sairauden ennuste on parantunut, ja Suomessa työskentelevät maailman huippuihin kuuluvat ammattilaiset. Terveydenhuollon tuloksemme ovat edelleen kansainvälisesti vertaillen vahvat, ja kyselyjen mukaan suomalaiset ovat pääosin tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon vaikea ristiriita on se, että hoidamme kalliisti sairauksia ja tilanteita, jotka voitaisiin osin ehkäistä terveellisillä elintavoilla, esimerkiksi välttämällä päihteitä ja tupakkaa ja lisäämällä liikuntaa. [Välihuutoja vasemmalta] Alkoholi aiheuttaa edelleen merkittäviä haittoja, kuormittaa palveluita sekä tuottaa miljardiluokan kustannukset. Päihdesairauksia lisäävistä lakihankkeista on syytä luopua. Mielenterveysongelmat heikentävät yhä useamman työkykyä, ja nuorten työkyvyttömyyden kasvu on vakava huoli, mihin hallitus on vastannut terapiatakuulla.

Väestö ikääntyy nopeasti. Palvelutarve kasvaa samalla, kun henkilöstöresurssit niukkenevat, ja siksi on välttämätöntä jatkaa uudistuksia, jotka turvaavat osaavan henkilöstön myös tulevaisuudessa. Digipalvelut, etähoito ja tekoäly voivat vapauttaa ammattilaisten aikaa siihen, mikä on hoitotyön ydin: ihmisen kohtaamiseen. Moderni teknologia, kuten diabeteksen älypumput, ei ainoastaan vähennä kalliita liitännäissairauksia ja tuo säästöjä vaan myös parantaa ihmisten arkea ja turvallisuutta.

Terveydenhuollon tuloksellisuutta voidaan edelleen parantaa vahvistamalla ennaltaehkäisyä, varhaisen tuen palveluja, kuten lapsiperheiden kotipalveluja, ja ikäihmisten neuvolatoimintaa. Omaishoitajat tekevät yhteiskunnalle mittaamattoman arvokasta työtä usein oman jaksamisensa rajoilla. He tarvitsevat arkeensa enemmän käytännön tukea ja neuvontaa, mahdollisuuksia pitää vapaapäivä turvallisin mielin ja riittävän palkkion, joka tulisi myös [Puhemies koputtaa] ryhmämme mielestä säätää verovapaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

14.32 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Me kaikki tiedämme, että vanhukset eivät saa kunnon hoitoa ja ihmiset eivät pääse joka paikassa lääkäriin. Me olemme kannattaneet pitkään perhelääkärimallia, jotta hoito saadaan järjestettyä tehokkaasti ja kokonaisvaltaisesti. Ehdotan lisäksi teille, että panostatte paljon enemmän tekoälyyn ja teette lääkäreille tulospalkkion myös julkisella puolella. Tämä kannustaa vastaanottamaan enemmän potilaita.

Mutta rahoitukseen: Velkajarrutyöryhmä esitti 25.2., että tarvitaan 8—11 miljardin euron sopeutustoimet. Tämä tarkoittaa hyvinvointialueiden osalta 2,6—3,5 miljardia euroa uusia sopeutustoimia vaalikauden aikana. Se tarkoittaa vuonna 2023 syntyneiden 2,4 miljardin alijäämien kanssa, että tästä eteenpäin hyvinvointialueet joutuvat sopeuttamaan vuoteen 2031 mennessä 4—6 miljardia euroa. [Vasemmalta: Aivan!] Kun teidän

hallituksenne esittää vielä palvelutarpeen kasvun leikkaamista niin, että se korvataan vain 60-prosenttisesti, tilanne huononee tästä vielä paljon enemmän.

Nyt perustetaan parlamentaarinen ryhmä, mutta kun kuuntelee näitä puheita täällä, niin on vaikea kuvitella, että me saataisiin niin radikaaleja muutoksia, että tämä saataisiin korjattua. Jos me halutaan korjata tämä, niin puolueiden pitää antaa periksi omista periaatteistaan ja ideologioistaan. Koska meillä on suuri urakka edessä ja puhutaan niin monesta miljardista, niin minä toivon, että kaikki, jotka lähtevät siihen parlamentaariseen ryhmään, ymmärtävät, että niitä omia periaatteita ei voi aina pitää esillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tästä eteenpäin puheenvuorot kestävät siis yhden minuutin.

14.34 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa teille, arvoisa pääministeri, että taidatte elää eri todellisuudessa kuin oppositio Suomessa. Te jätitte vallan kertomatta, minkälaisia säästöjä te olette tehneet. Sekä valtiovarainministeriön että STM:n pääluokassa teidän tavoitetasonne oli lähes kaksi miljardia. Sen lisäksi kerroitte äsken puheenvuorossanne, että olette omin kätösin lapioineet sosiaali- ja terveydenhuoltoon neljä miljardia lisää rahaa. Sehän tulee suoraan rahoituslaista, kuten kuntapuolellakin, kustannustenjaon tarkastuksen hoitamisesta, myöskin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Nyt haluankin kysyä teiltä: Oliko tarkoitus, arvoisa pääministeri, että saatte aikaan sen, että myöskin henkilöstöä on poistumassa kaiken kaikkiaan lähes 10 000 laskennallisesti näiden säästöjen lopputuloksena? [Ben Zyskowicz: Henkilöstömääräthän kasvaa hyvinvointialueilla!] Oliko tarkoituksena vähentää ensinnäkin kolme- ja puolituhatta ympärivuorokautisesta ja vielä lisää mahdollisesti 800, jos tämä menee läpi? [Puhemies koputtaa] Painotus on väärä, ja tämä on kamalaa politiikkaa tältä hallitukselta. [Puhemies koputtaa] Miksi jatkatte lisäsäästöillä, joita on tulossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.35 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeri Orpoa siitä, että järjestivät tämän soteilmoituksen, ja myöskin tiedosta siitä, että saadaan parlamentaarinen työryhmä pohtimaan soten jatkorakenteita ja rahoitusta, koska kuten tiedämme, tämä on iso kokonaisuus ja äkkinäisiä liikkeitä sen osalta ei pidä tehdäkään.

Hyvinvointialueet ovat saaneet hyvin toimintansa käyntiin, osa hitaammin, osa nopeammin, ja nyt on tärkeätä antaa kannustava signaali hyvinvointialueille jatkaa uudistamistyötä ja talouden tasapainottamista. Tällä hallituskaudella on tehty todella mittavia toimia sotealalla. Me ollaan saatu terapiatakuu, meillä on alle 23-vuotiaiden hoitotakuu, omalääkärimallia viedään vauhdilla eteenpäin, lastensuojelulaki on käsittelyssä — sillä saadaan hatkaamista hanskaan —, kännykkäkielto kouluissa, lasten ja nuorten hyvinvointia saatu parannettua, Kela-korvauksia laajennettu, yli 65-vuotiaiden Kela-kokeilu — paljon erinomaisia ratkaisuja, millä palveluihin vastataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.37 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Soteuudistuksesta ei tietenkään tullut kertarysäyksellä valmista tai täydellistä. Sitä pitää korjata ja parantaa. Olisimme toivoneet, että tämä parlamentaarinen työ olisi alkanut jo viime vuoden puolella, jolloin olisi ehkä tällä hallituskaudella päästy eteenpäin, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] mutta kun se alkaa nyt, niin käytännössä isoimmat muutokset taitavat siirtyä sitten seuraavalle vaalikaudelle. No, parempi myöhään kuin ei milloinkaan, mutta vähän turhan hidasta tämä on ollut. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Erityisen tärkeätä on se, että puututaan alueitten eriytymisongelmaan, minkä tekin mainitsitte, ja lähipalveluiden turvaamiseen.

Mutta se, mitä nyt voidaan tehdä, on puuttua vanhuspalveluitten ongelmiin, joista on tullut kentältä erittäin vakavia ja dramaattisia esimerkkejä, jollaisia ei saisi tulla. Vetoan kyllä nyt uuteen ministeriin ja hallitukseen, että käskytätte pikaista tarmoa tähän työhön, jotta jokainen suomalainen voi vanheta rauhassa ilman huolta joko omasta tai läheisensä vanhenemisesta. Jokainen ansaitsee arvokkaan ja turvallisen vanhuuden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.38 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat hyvinvointivaltion ydin. Ne mittaavat, kuinka pidämme huolta lapsista, työikäisistä, ikäihmisistä ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevista. Sotejärjestelmän keskeinen tavoite on selkeä: palveluiden on oltava oikea-aikaisia, saavutettavia ja laadukkaita. Ihmisten on voitava luottaa siihen, että apua saa silloin, kun sitä tarvitsee, ei kohtuuttoman odotuksen jälkeen vaan arjen kannalta järkevässä ajassa ja kohtuullisen matkan päässä. Hoitohenkilöstö on järjestelmän selkäranka. Ilman osaavia ammattilaisia ei ole toimivia palveluita. Siksi työoloihin, johtamiseen ja työn sujuvuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Samalla on hyödynnettävä teknologian mahdollisuudet viisaasti.

Soteuudistuksen onnistuminen mitataan arjessa: pääseekö ihminen lääkärille ajoissa, saako nuori apua mielenterveyden haasteisiin, ja kokeeko vanhus olonsa turvalliseksi. Hyvinvointivaltion turvaaminen edellyttää vastuullisia päätöksiä, resurssien huolellista käyttöä ja kykyä katsoa pidemmälle [Puhemies koputtaa] tulevaisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.39 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille tiedoksiannosta. — Täällä kuullaan kauniita puheenvuoroja hallituspuolueiden edustajilta, mutta kun se ongelma on, että ne ovat hyvin kaukana siitä tunteesta, joka suomalaisilla on tällä hetkellä. Suomalaisilla on huoli, saako palveluita. Tai kysykää vaikka ammattilaisilta. He eivät kertoisi näin yleviä sanoja, mitä nyt hallitus kertoo, että kuinka paljon hyvää ja hienoa olette suomalaiselle sotekentälle tehneet.

Totta kai tarvitaan yhteistyötä, ja kiitos pääministerille, että sitä nyt rakennetaan. Toivon kuitenkin, että jaettaisiin sama tilannekuva siitä, että ei siitä pääse yli eikä ympäri, että kyllä nämä leikkaukset ovat vaikuttaneet siihen, miten suomalaiset sosiaali- ja terveyspalvelut voivat toimia.

Me haluamme, että suomalaiset saavat apua ja hoitoa silloin, kun sitä tarvitsevat, ja siksi me emme olisi leikanneet hoitotakuusta. Me ajattelemme, että pitää olla vahva julkinen

sote. Siksi me emme olisi laittaneet Kela-korvauksia terveysjäteille vaan varmistaneet, että pienet, keskisuuret sotealan yritykset voivat tukea julkista. Me emme olisi leikanneet sotejärjestöiltä vaan vahvistaneet ennaltaehkäisyä ja perusterveydenhuoltoa. Ja me emme hyväksyneet näitä irtisanomisia, joita teidän ajamanne leikkaukset aiheuttivat sotekentän ammattilaisille. Joten tehdään yhteistyötä, koska kyse on yhteisistä asioista, [Puhemies koputtaa] suomalaisten hoivasta, mutta jaetaan edes hieman lähempänä toisiamme oleva tilannekuva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.40 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On selvää, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmää on uudistettava. Hyvinvointialueet, niiden henkilökunta ja asukkaat ansaitsevat mallin, joka paremmin turvaa palvelut ja tukee esimerkiksi alueiden ennaltaehkäisevää työtä. Olen myös samaa mieltä siitä, että hyvinvointialueiden päättäjien syyllistäminen ei tässä kyllä ole oikein. He tekevät parhaansa.

Sen sijaan meillä kaikilla puolueilla tässä salissa on nyt yhteinen vastuu ja mahdollisuus korjata soterahoitusjärjestelmän puutteet. Se ei ole helppo tehtävä, ja itse ajattelen, että sen sijaan, että työryhmä nyt syyllistyisi suomalaisten soteuudistusten perisyntiin eli hallintoon tuijottamiseen, olisi syytä vain keskittyä siihen, että rahat saadaan jatkossa riittämään. Itse katson, että hyvinvointialueiden määrän tarkasteleminen pitäisi jättää tästä työstä pois.

Olisin kysynyt pääministeriltä: millä aikataululla ajattelette, että tulosta pitäisi tässä ryhmässä syntyä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.41 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkauspolitiikka näkyy konkreettisesti. Sotealalta on irtisanottu tuhansia työntekijöitä samaan aikaan, kun palveluiden tarve on kasvanut, ja nyt vanhuspalveluista ollaan vähentämässä jälleen satoja hoivatyöntekijöitä esityksessä, jonka hallitus on tuonut tänne eduskuntaan. Hoitajamitoitusta on heikennetty, vaikka jo monessa paikassa kamppaillaan potilasturvallisuuden kanssa.

Kun sotepalveluista leikataan, seuraukset osuvat naisvaltaisille aloille, työpaikkoja katoaa ja samaan aikaan hoivataakka siirtyy entistä enemmän kotitalouksille, käytännössä siis naisten harteille. Vaikka te leikkaatte rahoitusta, hoivan tarve ei kuitenkaan katoa minnekään, ja kysynkin hallitukselta nyt näin naistenpäiväviikolla: mitä hyvää teillä on tarjota Suomen naisille? Luulenpa, että vastaus on ”ei mitään”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.43 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio syyttää kovasti Orpon hallitusta näistä hoivajonoista, mutta unohdetaan kertoa taustalla olevat faktat, muun muassa se, että yli 75-vuotiaiden määrä on kasvanut viime vuosina melkein 20 prosentilla. Se on totta, että hoivapaikkojen kattavuus ei ole kasvanut samaa tahtia, mutta toisaalta sekään ei ole yksin tämän hallituksen syy. Edellinen hallitus ja sitä

edellinen, itse asiassa kaikki hallitukset 2000-luvulla ovat pyrkineet pois tästä hoivakotiajattelusta siirtämällä painopisteen kotihoitoon.

Opposition kritiikissä on totta myös se, että jonotusajat ovat liian pitkät. Se on meidän kaikkien yhteinen huoli. Mutta tämäkään ei ole uusi ongelma, joka on syntynyt tällä kaudella, [Suna Kymäläinen: Kahdesta viikosta kolmeen viikkoon!] vaan väestön nopean ikääntymisen ja rakenteellisten haasteiden seuraus. Siksi se on meidän yhteinen ongelma, joka meidän tulee yhdessä ratkaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.44 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnitelmissa on leikata hyvinvointialueilta reilun 600 miljoonan euron lisäksi vielä 390 miljoonaa euroa. [Ben Zyskowicz: Paljonko ensi vuonna?] Tämä veisi alueet todella vaikeisiin tilanteisiin ja vaarantaisi aidosti suoraan ihmisten tarvitsemien sotepalveluiden järjestämisen. Alueilla joudutaan jo pohtimaan, ovatko tällaiset lisäsäästöt enää edes mahdollisia perustuslain puitteissa. Leikkaukset näkyvät jo tavallisten ihmisten arjessa: hoitoonpääsy pitkittyy, vanhustenhoito heikkenee ja sosiaalipalveluja karsitaan. Elintärkeää henkilöstöä on jo nyt jouduttu irtisanomaan tuhansia, ja lähes 400 miljoonan lisäleikkaukset tarkoittaisivat todennäköisesti vielä uusia irtisanomisia.

Pääministeri Orpo, myös teidän oman hallituspuolueenne edustajat ovat kritisoineet tätä esitystä. Voisiko hallitus nyt vielä perua nämä lisäleikkaukset ja etsiä säästöt esimerkiksi 800 miljoonan euron yhteisöveron alennuksesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

14.45 **Maaret Castrén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkkä rahan kaataminen ei ratkaise soten ongelmia. Kuten pääministeri totesi, jos menot päästetään kasvamaan hallitsemattomasti, muutaman vuoden päästä vaadittavat päätökset ovat todella vaikeita. Kysymys on, kuten aamu-tv:kin totesi: ”Mitä väki tarttee?”

Potilaan tulee olla tässä keskiössä. Hallitus ei keskity vain siihen, paljonko rahaa käytetään, vaan siihen, miten sitä käytetään. Veronmaksajien rahat on laitettava tehokkaaseen käyttöön. Rahoitusmallia on uudistettu, normeja on kevennetty, koulutuspaikkoja lisätty ja vuokratyövoiman käyttöä on suitsittu sadoilla miljoonilla. Aamu-tv:ssä todettiin, että rotia tarvitaan. Meidän tulee vähentää medikalisaatiota, terveiden ylihoitoa, joka saattaa johtaa sitten sairaiden alihoitoon. Helsingin Sanomissakin todettiin, että järjestelmiä tänä päivänä rakennetaan vaatimusten ja oletusten varaan. Tämä ei ole hyvä.

Meillä on asiat hyvin. Hoito ei Suomessa riipu lompakon paksuudesta. Tätä täytyy ylläpitää, ja tähän tarvitaan ei vain poliitikot vaan koko yhteiskunta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.46 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa hyvinvointialueista ja sotesta on liikuttu siinä aikaikkunassa, että edellinen hallitus, nykyinen hallitus, tuleva hallitus. Tämähän on mielenkiintoista keskustelua ollut kaiken kaikkiaan.

Arvoisa pääministeri! Tämä teidän ilmoituksenne oli ihan positiivinen yllätys. Myönsitte siellä niitä tosiasioita, mitä jokainen politiikkaa ja soteasioita seurannut tietää. Yli 20 vuotta kaikki suomalaiset puolueet yrittivät uudistaa sotejärjestelmää. Nyt ollaan päästy tälle pysäkille, ja työ jatkuu. Huomautan myös siitä, että esimerkiksi perussuomalaiset viime vaalikaudella hyväksyivät sen aluemäärän, millä ollaan tähän työhön lähdetty liikkeelle.

Isoimmat ongelmat varmasti soten kokonaisuuteen, sekä vanhuksiin että lastensuojeluun, liittyvät rahoituslain ongelmiin. Siellä on mielestäni selkeitä valuvikoja: Väkiluku painaa liikaa. Alueille, missä vähenee väestö, ei jää tervettä, vähän palveluita käyttävää, vaan päinvastoin. Ja nämä diagnoositiedot eivät jakaudu oikeudenmukaisesti, rahoitus ei tule niiden mukaan oikeudenmukaisesti. Niissä on selvästi virheellisyyksiä.

Nyt kun on tämä aikaikkuna auki, niin, puhemies, kysyn pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] Tuleeko nykyinen hallitus antamaan mitään tilannetta korjaavia hallituksen esityksiä, vai jääkö kaikki tulevalle hallitukselle? [Puhemies koputtaa] Mitä isoja muutoksia vielä aiotte tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.47 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Synnytyssairaalaverkosto on pienentynyt parinkymmenen vuoden aikana. Siinä, missä vuosituhannen alussa suomalaisia syntyi 41 eri sairaalassa, määrä on vähentynyt noin 20 synnytyssairaalaan. Tämä on valtava muutos hyvin lyhyessä ajassa.

Kätilönä ja naisten ja perheiden puolustajana minulla on hyvin selkeä näkemys siitä, että yhtäkään synnytyssairaalaa ei ole enää varaa ajaa alas. Synnytykset eivät ole mikään irrallinen tai erillinen osa sotepalveluita, vaan niihin liittyy kiinteästi aina leikkausvalmius, ympärivuorokautinen päivystys sekä tehohoidon valmiudet. Kun yksi synnytyssairaala suljetaan, kyse ei ole pelkästään siitä, että kyseisessä sairaalassa ei hoideta enää synnytyksiä, vaan kyse on koko alueen akuuttihoidon valmiuksista.

Jos me haluamme pitää koko maan asuttuna, meidän on turvattava peruspalvelut myös harvemmin asutuilla seuduilla ja maaseudulla. Synnytyssairaalat ovat osa peruspalveluita. Ruoantuottajien, yrittäjien ja lapsiperheiden täytyy voida asua turvallisesti eri puolilla Suomea. Sydänkohtauksen, onnettomuuden tai ennenaikaisen synnytyksen sattuessa [Puhemies koputtaa] ei voi olla niin, että lähimpään sairaalaan on satoja kilometrejä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.49 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, olen huomannut, että olette hyvin perillä tekoälystä ja olette kiertänyt näitä tapahtumiakin. Pyysinkin tekoälyn arvioimaan teidän sotetoimia, kaikkia niitä suurimpia malleja, kouluarvosanoin 4—10. ChatGPT 5.2 antoi 6/10. Gemini 3.1 Pro antoi kaksi eri arvosanaa: talouden korjaajana 7, palveluiden ja tasa-arvon puolustajana 4. Claude 4.6 Opus antoi arvosanan 6 miinus. Mitä mieltä olette näistä arvosanoista? Onko hieman yläkanttiin kuitenkin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.50 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Hyvä pääministeri, kiitos ilmoituksesta. Totesitte puheenvuorossanne näin: ”Hallitusohjelmassa annoimme sotelle merkittävän painoarvon.” Kun lukee hallitusohjelmaa ja varsinkin hallitusohjelman liitteitä, niin selviää, että tarkalleen ottaen tuo painoarvo tarkoittaa kahden miljardin euron säästöjä, jotka päätettiin kohdistaa juuri hyvinvointialueille. Täytyy todeta, että keskustalla ja hallituksella on kyllä kovin erilainen käsitys siitä, mitä tarkoittaa merkittävä painoarvo.

Totesitte myös: ”Ongelma ei ole siis yleisesti sotepalveluiden laadussa vaan ihmisten mielikuvassa niiden tilasta.” On varmasti niin, että paikoin palvelut ovat myös parantuneet, mutta tosiasia on myös se, että moni ikäihminen jonottaa jopa kuukausia saadakseen tarvitsemaansa hoitoa ja hoivaa eri puolilla Suomea tälläkin hetkellä. Myös moni perheenäiti jonottaa saadakseen tarvitsemiaan palveluita lapselleen, esimerkiksi vammaisten kuljetuspalveluita on karsittu ja leikattu eikä esimerkiksi moni omaishoitaja saa kipeästi tarvitsemaansa apua työhön. [Puhemies koputtaa] Onko siis kyse kenties ihmisten vääristä mielikuvista vai todellisista ongelmista näiden palveluiden saatavuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.51 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Pääministeri Orpo, te sanoitte pitävänne Erholan raportin johtopäätöksiä monelta osin oikeina, ja se on hyvä tieto, koska siellä Suomen ehkä etevimmät asiantuntijat ovat tehneet tosissaan hyvää työtä ja käyneet näitä meidän nykyisen mallin haasteita ja kehittämistarpeita läpi. Arviointiryhmä muun muassa esitti, että rahoitusmallin kannustimia ennalta ehkäiseviin ja kustannusvaikuttaviin toimiin tulisi lisätä, ja kun tekin olette kiinnittänyt huomiota siihen, että nykyisellä menolla kustannuspaineet kasvavat aika hallitsemattomiksi, niin tämä ennaltaehkäisyyn satsaaminen on varmasti aivan välttämätöntä, jotta tulevaisuudesta selvitään.

Asiantuntijat tässä arviointiryhmässä myös esittivät, että alueiden omaa rahoitusvastuuta lisätään ottamalla käyttöön verotusoikeus. Kun te, pääministeri, ja teidän puolueenne olette suhtautuneet aika nihkeästi tähän hyvinvointialueiden omaan verotusoikeuteen, niin nyt kun näin suopean kannanoton lausuitte tästä Erholan työryhmän raportista, oletteko valmiita arvioimaan tätä kantaanne uudelleen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.52 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Yksityisessä turkulaisessa hoivakodissa vanhuksen sitominen johti tukehtumiskuolemaan. Uudenkaupungin sairaalassa potilas menehtyi valvonnan puutteen seurauksena. Vastaavia tapauksia on nyt hälyttävän monta ympäri maata, Espoosta Ivaloon. Hallituksen leikkaukset palveluiden rahoituksesta, hoitajamitoituksen heikentäminen, hoitajien irtisanominen ja henkilöstöpula lisäävät turvattomuutta sotepalveluissa. Henkilökunnalla ei ole aikaa, henkilökunta uupuu. Hoivan laatu heikkenee, väärät käytännöt ja vakavatkin virheet yleistyvät.

Ministeri Rydman, leikkauksilla te teette nimenomaan tilaa ulkomaisen halvemman työvoiman käytölle, vaikka väitätte sitä torjuvanne. Ja pääministeri Orpo, kun te korostatte

Suomen turvallisuutta ulkoisten uhkien edessä ja se varautuminen saa maksaa miljardeja ja taas miljardeja, niin minkä arvon te annatte ihan sille perusturvallisuudelle, joka teidän toimienne vuoksi horjuu hyvinvointialueiden palveluissa? Annatteko arvoa, vai leikkaatteko lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

14.53 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Silloin aikanaan, kun hyvinvointialueuudistusta tehtiin, yksi tärkeimpiä tavoitteita oli se, että uudistetaan toimintatapoja ja luodaan siihen selkeä mahdollisuus samalla, kun taitetaan hallitsemattomasti kasvavia kustannuksia. Tässä ainakin pääministerin, edustaja Valtolan, edustaja Räsäsen ja useammassa muussa puheenvuorossa on hyvin selkeästi lueteltu useita uusia toimintatapoja, millä tätä järjestelmää yritetään viedä eteenpäin. Kun minä kuuntelen opposition puheita, niin ikään kuin haluttaisiin palata jollakin lailla siihen vanhaan ja perua kaikki säästöt, perua toimenpiteet, ja mennä jollakin tavalla siihen kuntapohjaiseen vanhaan turvalliseen systeemiin, [Antti Kurvisen välihuuto] mikä sinänsä vähän yllättää minua, koska kuitenkin meillä on nytten tämän kauden aikana sen nelisen miljardia lisääntynyt hyvinvointialueitten rahoitus. Ja kun se yksi tavoite oli, että sitä hallitsemattomasti kasvavaa kulukehitystä taitetaan, niin minä haluaisin kuulla, mikä se sitten on se tavoiteltava taso, että me voitaisiin keskittyä oikeasti niihin asioihin, mitä me tehdään tämän järjestelmän sisällä. Siellä on 15—30 prosenttia edelleen hukkaa ja haittaa, ja nyt kun meillä on kerrankin semmoinen järjestelmä, minkä sisällä me pystytään tähän puuttumaan, niin lähdettäisiin siihen työhön. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.54 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Omalääkäri, terapiatakuu, omaishoitajien palkkioiden nosto: ne ovat erittäin hyviä asioita, joita hallitus on ajanut.

Turvallinen lääkehoito -opas päivitetään, ja tänä keväänä se alkaa. Toivoisin, että siinä kiinnitetään erityistä huomiota muun muassa ikäihmisten lääkitykseen. Liian paljon tulee viestejä siitä, että ikäihmisten lääkityksessä on jotain vikaa.

Vanhustenhoidon valvonnasta täällä on puhuttu paljon, ja me kaikki tiedämme nämä vakavat kuolemantapaukset, mitä on tapahtunut. Toivoisin, että valvontaa tiukennetaan ja kiristetään, ja on hienoa, että ministeri on tehnyt tässä asiassa jo aloitteen. Lupa- ja valvontavirasto tehostaa ikääntyneiden palveluihin liittyvää valvontaa.

Arvoisa hallitus, kiitän teitä suuresti. Vihdoinkin saamme saattohoitolain. Oikeus hyvään saattohoitoon ja palliatiiviseen hoitoon kuuluu kaikille. Aikaisemmat hallitukset eivät ole sitä kyenneet tekemään, mutta nyt lakiluonnos on lausuntokierroksella, ja siihen voi kaikki lausua. Kiitän siitä. Toivoisin, että myös erityishoitoraha kuuluisi tähän saattohoitolakiin, [Puhemies koputtaa] eli raha hänelle, joka hoitaa sairasta läheistään. [Pia Lohikoski: Entäs se hoitajamitoitus?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

14.56 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomessa on sotekriisi, ja sen perinpohjainen syy on siinä, että rahoitus on rikki. Diagnoosit kirjautuvat väärin, ja sen johdosta myös rahoitus jakautuu väärin, arvaamattomasti. Te tiedätte tämän, teidän ministeriönne virkamiehet tietävät tämän, THL tietää tämän, mutta silti te ette tee tilanteelle mitään.

Nyt pitäisi tilanne viheltää poikki ja tehdä rauhassa rahoitusmalli, joka on oikeudenmukainen, joka ei kannusta eriytymiseen tai eriarvoistumiseen ja joka olisi manipulaatioista vapaa.

Minulla on aika paha myötähäpeä teidän puolestanne, kun mietin, mitä meidän Etelä-Karjalan hyvinvointialueella olevat lähes 500 hoitajaa miettivät siitä, kun kuuntelee, kuinka hyvin pääministeri kertoo Suomessa soteasioiden ja -palveluiden tilan olevan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari. Edustaja Kalmari taitaa olla poissa. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.57 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omaishoitajat eri puolilla Suomea tekevät todella arvokasta ja pyyteetöntä työtä. Hallituksen ohjelmassa kirjoitettiin, että tehdään kokonaisuudistus omaishoitoon, mutta siitä taisi kyllä valitettavasti tulla lähinnä opaskirja. Omaishoitajat ovat myös hyvin eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä päin Suomea he ovat. Sen lisäksi omaishoitajien vapaapäivät ovat todella kortilla, ja moni omaishoitaja on ottanut minuun yhteyttä ja sanonut, että itse asiassa vapaapäivien pitäminen on lähes mahdotonta.

Nyt kysynkin teiltä, hyvä hallitus: Tiedän, että sinne on pieniä parannuksia tullut omaishoitajien palkkatasoon, mutta missä se kokonaisuudistus on? Mitä te vastaatte näille omaishoitajille, ketkä ovat sitä odottaneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.58 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, te olette todennut, että soterahoitusmalli on susi ja vaatii korjausta, [Ben Zyskowiczin välihuuto] mutta sitten korjausliikkeenne, ministeri Ikosen uusin soteleikkausesitys, vain lisää ongelmalliseksi todetun diagnoosipohjaisuuden painoarvoa tarveperustaisuuden mittarina ja vähentää samalla asukasperustaisuutta. Tämä osuu kasvaville alueille, joilla palvelutarve kasvaa lasten ja nuorten palveluissa mutta yhtä lailla hoitoonpääsytarve myös normaalityöikäisillä ja ikäihmisillä.

Lisäleikkausten kohteena ovat nyt siis alueet, jotka ovat saaneet säästöjä aikaan. Luotto alueiden mahdollisuuksiin vaikuttaa omilla toimilla rahoitukseen heikkenee entisestään. Hallitukselta on tuntunut koko kauden puuttuvan visio siitä, miten soterahoitusmallia pitäisi uudistaa, ja valitettavasti tässä pääministerin puheessa sitä visiota ei kuulunut nytkään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.59 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun oikeistohallituksen politiikka näkyy nyt hoitojonojen kasvuna, palvelujen karsimisena ja

hoitohenkilöstön irtisanomisina ympäri Suomen, yksityisille terveysjäteille hallitus on kyllä jakanut rahaa avokätisesti, ja tämä rahan jakaminen jatkuu.

Aiemmissa Kela-korvauksien korotuksissa kävi täsmälleen niin kuin vasemmistoliitto etukäteen varoitti, eli ne valuivat firmojen hintojen korotuksiin ja voittoihin. Vaikka olette ymmärtäneet perua osan epäonnistuneista korotuksista, esitätte jälleen myös uusia korotuksia Kela-korvauksiin. Kysynkin, pääministeri: miten näiden tietojen valossa rahan jakaminen terveysjättien voittoihin on teistä parempi idea kuin se, että rahat käytettäisiin sen sijaan julkisten palveluiden vahvistamiseen, siis sinne, jonne te esitätte nyt vain lisää leikkauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

15.00 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Inledningsvis vill jag tacka för den här upplysningen kring social- och hälsovårdstjänster, att vi diskuterar det här. Det är få saker som vi ledamöter får så mycket respons kring som just social- och hälsovårdstjänsterna, och framför allt är det kanske oron kring åldringsvården som vi möts allra mest av. Men till exempel den här egenläkarmodellen är en väldigt bra grej som många välfärdsområden har inlett, och det ger trygghet och också kontinuitet.

Tässä aikaisemmin puhuttiin, että liike on lääke ja tämä ennaltaehkäisevä työ on ensisijaisen tärkeää, ja tätä roolinjakoa hyvinvointialueiden ja kuntien välillä pitäisi selkeyttää. Hyvä, että tämä parlamentaarinen työ nyt alkaa koskien tätä ja että just tätä rahoituslakia katsotaan. Vaikuttavuuden tulee minun mielestäni olla se kaikkein tärkein osa siinä, koska tärkeintä on, että potilas tervehtyy. Ja vielä sekin juttu tässä on, että kun puhutaan sotesta, niin näen, että uusien työntekijöiden houkuttelevuuteen pitäisi panostaa vieläkin enemmän, että meillä on tekijöitä tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.01 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten usko sosiaali- ja terveyspalveluihin on romahtanut, ja se luottamus pitää palauttaa. Osittain tämänkin vuoksi jo viime vuonna koko oppositio yhdessä tarjosi yhteistyön kättä, pääministeri, teille, ja tuolloin te sen kylmästi torjuitte, mutta on hyvä, on kiitettävää, että nyt olette nöyrtynyt, [Ben Zyskowicz: Mitä te yritätte ehdottaa muuta kuin lisää rahaa?] annatte tämän ilmoituksen ja käynnistätte parlamentaarisen työryhmän työn. Se on erinomainen asia, että tunnustatte, että myös opposition esityksillä on arvoa. SDP on johdonmukaisesti tehnyt useita esityksiä toimista, joilla hoitoonpääsyä voidaan parantaa. Hoitoonpääsy tulee turvata, ja, pääministeri, te sanoitte puheessanne, että hoitojonojen kasvu on pysähtynyt. Pitääköhän tämä väite nyt kauttaaltaan paikkansa? Voitteko te todella antaa todistuksen suomalaisille, että hoitojonojen kasvu on pysähtynyt, kun THL kertoo tuoreissa tilastoissaan, että hoitoonpääsy lääkärin vastaanotolle on hidastunut perusterveydenhuollossa? Pääministeri Orpo, kertokaa nyt suomalaisille totuus: mitä on tapahtunut hoitoonpääsylle, [Puhemies koputtaa] kun te romutitte hoitotakuun? [Aki Lindén: Putosi 20 prosenttiyksikköä hoitoonpääsy!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.02 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli 50 000 ikääntynyttä on palveluasumisen piirissä, heistä yhdeksän kymmenestä ympärivuorokautisessa hoivassa. Yli 85-vuotiaista iso osa ei ole, ja osa on huolissaankin omasta tilanteestaan. Minulle soitti aamulla rouva Jokioisilta, ja hän oli huolissaan omasta ikääntymisestään, vähän ehkä pelokaskin siitä, mitä tapahtuu. Näin ei saisi hyvinvointiyhteiskunnassa olla. Julkisuudessa vanhustenhoidosta puhutaan valitettavasti aika usein vain negatiiviseen sävyyn. Väärinkäytökset ansaitsevat otsikoita, ja niihin pitää puuttua, mutta on meidän vanhustenhoidossa paljon hyvääkin. Tiedän vaikkapa oman, nyt jo edesmenneen isäni kautta, että hoivakodeissa tehdään pääasiassa hienoa, arvokasta työtä. Lupasin tälle rouvalle, että kysyn, ministeri Rydman, teiltä: mitä te vastaatte hänelle, kun häntä [Puhemies koputtaa] pelottaa nyt tässä tilanteessa ikääntyminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.04 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, palaute ja kokemukset tuolta kentältä eivät ole aivan yhtä aurinkoiset kuin te annoitte omassa puheenvuorossanne ymmärtää. Siellä on tehty paljon säästöjä perusterveydenhuollosta, säästetty terveysasemista — laitettu niitä kiinni — sosiaalitoimesta, koulupsykologeista ja niin edelleen. Jopa ensihoidosta siellä on säästetty. Nämä ovat äärimmäisen valitettavia asioita, ja pelkään tässä erityisen paljon vain sitä, että nämä kostaantuvat muutaman vuoden kuluttua erittäin korkeina erikoissairaanhoidon menoina. Tämän uudistuksen tarkoitushan oli nimenomaan vahvistaa perusterveydenhuoltoa, ja nyt oikeastaan kaikki säästöt tehdään erikoissairaanhoidon ehdoilla.

On muutamia asioita, mitä tarvitaan. Hyvinvointialueet ovat tarvinneet aikaa siihen, että näitä alijäämiä pystyy sopeuttamaan, ja tarvitsevat myös rahaa. Tämä rahoituslain nopea muutos tuo aidon parantamisen, ja minä tässä kyllä kannustan teitä, tästä tulee aito parannus. Parempaa tarvitaan, ja kiitos siitä, että parlamentaarinen työryhmä nyt aloittaa, koska sillä on aidosti edellytyksiä sitten toimia ja tuoda niitä ratkaisuesityksiä [Puhemies koputtaa] koko eduskunnan tahtotilan mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

15.05 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä tammikuussa Pirkanmaalla kuollut lapsi oli ns. hatkoilla lastensuojelulaitoksesta. Tämä on itselleni aiheuttanut niin entisenä lastenkotinuorena kuin entisenä lastensuojelun työntekijänä enemmän kuin surua, myös vihaa jonkin verran. Nimittäin tämähän ei ole ainoa tapaus. Vuosien varrella näitä tapauksia on ollut useampia. Siksi tämän kauden yksi tärkein lakihanke on lastensuojelulain kokonaisuudistus. Viime hallitus jätti sen kokonaan tekemättä. Säädätte kyllä työntekijöille velvollisuuden etsiä lapsia, mikä oli hyvä, mutta käytännön työn kannalta ette antaneet heille työkaluja saada heidät turvaan. Nyt tulee esimerkiksi oikeus ottaa lapsi kiinni ja saada hänet turvaan lastensuojelun työntekijöiden toimesta, tulee esimerkiksi mahdollisuus hätäpaikannukseen, jonka kanssa on aiemmin ollut poliisin kanssa ongelmia, [Puhemies koputtaa] ja lisäksi tulee monia muita uusia työkaluja [Puhemies koputtaa] kasvatustyöhön sekä kaikista vaikeimmin oireilevien lasten

ja nuorten auttamiseksi. [Krista Kiuru: Ja sosiaalityöntekijälle kiinniotto julkisella paikalla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.06 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun teimme viime kaudella soteuudistuksen, oma ajatus oli ainakin silloin, että se seuraava vaihe on palveluiden kehittämisen vaihe, se vaihe, kun otetaan käyttöön uusinta tietoa ennalta ehkäisystä tai vaikka sitä teknologiaa. Mutta moni hyvinvointialue aloittikin hyvin haastavassa taloudellisessa tilanteessa, ja päätökset koskivat pitkälti säästöjä. Muistan itse Pohteen aluevaltuutettuna, kuinka puhuimme siitä, että ehkä vuonna 26 olemme kuivilla ja sitten lähdemme kehittämään palveluita. No, nyt olemme siinä tilanteessa, että hallitus kaavailee seuraavaa säästökierrosta eli taas merkittäviä sopeutuksia hyvinvointialueille. Sen sijaan, että alueet pääsisivät kehittämään palveluiden sisältöä, ovat ne pakotettuja taas leikkaamaan. Pohteelle nämä uudet leikkauskierrokset saattavat tarkoittaa jopa 400 henkilötyövuoden vähennystä keskimäärin vuodessa. Silloin on turha puhua palveluiden parantamisesta tai vaikuttavuuden parantamisesta, jos päätökset pyörivät vain siinä, miten ihmeessä me tästä tilanteesta selviämme. Hyvä hallitus, milloin alkaa se soteuudistuksen tärkein vaihe eli palveluiden kehittäminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.08 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei sitä huolta, joka monella suomalaisella liittyen sotepalveluihin on, voi ollenkaan vähätellä, eikä hallituksen vastuuta tilanteesta. Lähipalveluita on jo hävinnyt myös pääministerin kotimaakunnassa Varsinais-Suomessa. Luottamus sotepalveluihin tuskin paranee sillä, että 390 miljoonan euron leikkaus hyvinvointialueille on jo lähtenyt lausuntokierroksille. Sosiaalihuoltoon kohdistuu myös sadan miljoonan euron leikkaustavoite — pisara meressä, kuten tuore soteministeri asian ilmaisi, vaikka näitä säästöjä etsinyt työryhmä ei niitä löytänyt. Kysynkin: onko tuo pisara lopulta hoitoa tarvitseva ikäihminen, tukea tarvitseva lastensuojelun asiakas vai kenties vammaispalveluita tarvitseva vammainen? Kansa halunnee tietää, mikä haavoittuva ryhmä kärsii seuraavaksi tästä hallituksen suuryrityksiä ja miljonäärejä paapovasta politiikasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

15.09 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sosiaalityöntekijänä en voi olla muuta kuin huolissani, kun katson hallituksen sotesaavutuksia. Hoitotakuuta on heikennetty, asiakasmaksuja korotettu, vanhuspalveluista leikattu ja lastensuojelun jälkihuoltoa heikennetty, ja hyvinvointialueita on pakotettu irtisanomaan merkittävä määrä soteammattilaisia. Ja valitettavasti loppua ei ole näköpiirissä. Hallitus suunnittelee lisäleikkauksia, jotka osuvat erityisesti Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja sosiaalihuoltoon eli vammaisten ja vanhusten palveluihin. Voisiko hallitus vihdoin muuttaa suuntaa ja perua suunnitellut lisäleikkaukset kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta lapsilta, sairailta, vammaisilta ja vanhuksilta ja vaikka jättää suuryritysten verohelpotukset tekemättä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.10 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasia on se, että pääministeri Orpon johdolla on tehty lukuisia palveluita parantavia päätöksiä, eteenpäin on menty, mutta niin kuin pääministeri sanoi, työtä on vielä paljon tehtävänä ja työ jatkuu.

Nostan siihen muutamia ehdotuksia: Me tarvitsemme vanhuspalveluiden laadun turvaamiseksi itsemääräämislain ja korotetun kotitalousvähennyksen kotona asumisen tueksi. Tiedolla on johdettava, ja palveluiden laatu- ja kustannustiedot on tehtävä aidosti läpinäkyviksi. Laaturekistereitä on laajennettava, ja seuraavaksi voisi olla kohteena muistisairaudet. Hoitotyön johtamisen rakenteet on turvattava lakimuutoksilla — ne vaihtelevat kovin paljon tuolla hyvinvointialueilla. Järjestöt ovat arvokas kumppani, ja niiden toimintamahdollisuuksia on todellakin vaalittava. Soterahoituksen kannusteita tehdä asioita vaikuttavammin on lisättävä, ei vähennettävä. Jos me rankaisemme hyvästä työstä, se kamppaa koko sitä hyvää työtä, mitä me yhdessä teemme palveluiden turvaamiseksi. Tutkimus on huomisen hyvää hoitoa, ja siihen pitää panostaa, [Puhemies koputtaa] ja siihen hallitus on hienosti panostanut. Ja ehdoton ”ei” maakuntaverolle, jota vasemmistovihreät [Puhemies koputtaa] hellivät — se ei paranna mitään vaan lisää ihmisten verotaakkaa. Tässä ehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.11 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, pääministeri, tästä ilmoituksesta ja myöskin tästä parlamentaarisesta ryhmästä.

Tietysti tällä hetkellä se polttavin ongelma, mistä paljon julkisuudessakin on ollut, on tämä vanhustenhoivan tila, josta on paljon ikäviä uutisia kuultu. Viimeisin uutinen: eilen Yle kertoi, että vanhukset odottavat hoivapaikkaa luvattoman pitkään, ja tämä luvattoman pitkään tarkoittaa sitä, että monet vanhukset joutuvat odottamaan pidempään kuin tämän lakisääteisen kolmen kuukauden ajan.

Itse asiassa näitä ympärivuorokautisia hoivapaikkoja jonottavien määrä on viimeisen puolen vuoden aikana kasvanut monilla alueilla. Eniten jonottajia on tällä hetkellä Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Länsi-Uudellamaalla ja Helsingissä. Pelkästään näillä alueilla lähes tuhat vanhusta on jonossa, siis jonossa odottamassa hoivapaikkaa. Eli näillä alueilla tilanne ei ole parantunut vaan se on huonontunut. Samaan aikaan, kun suunnitellaan näitä jopa sadan miljoonan euron lisäsäästöjä, on pakko kysyä: eihän hallitus nyt aio kohdistaa näitä lisäsäästöjä tänne vanhustenhoivaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.13 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erittäin hyvää keskustelua, mutta ehkä kuitenkin noin kymmenen miljardin euron kysymys on tällä hetkellä se, miten velkajarruun sitoutuneet sosiaalidemokraatit, keskusta ja vihreät aikovat ratkaista sen yhtälön, että he ovat yhtäältä perumassa kaikki hallituksen tekemät tehostustoimet koskien hyvinvointialueita ja samaan aikaan mahdollisesti ollessaan hallituksessa tilanteessa, jossa he eivät ottaisi hyvinvointialueita huomioon osaksi sopeutusta. Eli mistä te silloin tekisitte tämän? Kyllä minun mielestäni suomalaiset

ansaitsevat tietää, onko se teidän veronkorotuslista sitten 10—11 miljardia ja siihen päälle vielä nämä, mitä te aiotte perua, tämän hallituksen tekemät toimet. Se on iso kysymys. On ihan ilmiselvää, että tämä täytyy saada tietää ennen vaaleja, mitenkä keskusta ja demarit aikovat tämän tehdä.

Vasemmistoliittoa sentään kiitän rehellisyydestä. He ovat avoimesti ilmoittaneet, että he eivät sitoudu velkajarruun, ja näin ollen ovat valmiita ajamaan Suomen talouden päin seinää ja troikan haltuun. Kiitos siitä, se on rehellistä. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä]

Mutta demareiden ja keskustan osalta olisi toivottavaa, että te kerrotte, [Puhemies koputtaa] miten te rahoitatte nämä toimet. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

15.14 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin pääministeri Orpoa, mietin, puhummeko me samasta Suomesta. Te maalaatte kuvan hallituksen sotetoimista, joissa sumu hälvenee ja majakka loistaa. Tiedättekö, monen suomalaisen arjessa majakanvalo on sammunut ja sumu sen kuin sakenee.

Hallituksen juhliessa 600 miljoonan ylijäämää on syytä kertoa, millä hinnalla se on tehty. Se on tehty palveluverkkoa karsimalla, ammattilaisia irtisanomalla sekä siirtämällä vastuuta alueille ilman riittäviä resursseja.

Pääministeri, sanoitte, että ongelma on mielikuvissa. — Ei ole. Ongelma on siinä, ettei lapsi pääse terapiaan, ettei ikäihminen saa hoitoa ajallaan ja ettei hoitaja jaksa enää yhtään ylimääräistä vuoroa. Siinä ovat mielikuvat kaukana.

Hyvinvointialueiden tehtävä ei ole tehdä ylijäämää, vaan turvata ihmisille hoito silloin, kun sitä tarvitaan. Hyvinvointivaltio on lupaus, että jokaisesta pidetään huolta. Pääministeri Petteri Orpo, ymmärrättekö te, että teidän toimenne romuttavat tämän lupauksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.15 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä keskustelu nyt käydään, siitä pääministerille kiitos, mutta mitään uutta esitettävääkään tässä pääministerin alun puheenvuorossa emme saaneet.

Sen sijaan tämän keskustelun sosiaali- ja terveyspoliittisesti merkittävin uutinen oli tämä, mitä edustaja Räsänen kertoi, että hallituksen sisältä todella vastustetaan muun muassa tätä alkoholin kotiinkuljetusta. Toivon, että muukin hallitus tähän yhtyy ja vähennetään näitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuspaineita.

Se, mikä tässä keskustelussa nyt on valitettavan epärehellistä, on se, että meillähän tämä palvelutarve koko ajan kasvaa — taisi sen Östman tässä edellä sanoa. Pelkästään, arvoisa pääministeri, teidän hallituskautenne aikana yli 80-vuotiaiden määrä Suomessa suhteessa aikaisempaan on kasvanut kymmenillätuhansilla. Ymmärrämme sen, että hoivan tarve kasvaa, joten kyllä kulutkin kasvavat. Ja jos nyt on näin, että tämä on se pääasiallinen sopeutuskohde, niin sehän tarkoittaa silloin sitä, että sitä hoivaa eivät kaikki kerta kaikkiaan saa, ja vieläpä tietyillä alueilla, nyt kun ette suostu korjaamaan näitä diagnostiikkavirheitä, sitä hoivaa saa entistä huonommin. Se ei lohduta yhtään sitä ikäihmistä, joka siellä muistisairaana odottaa kotona hoivapaikkaa, että [Puhemies

koputtaa] keskimäärin menee hyvin. Voisitteko nyt korjata nämä alueiden väliset eriarvoisuudet? [Ben Zyskowicz: Ja mitäs uutta edustaja Honkonen esitti, jos Orpo ei esittänyt mitään?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.16 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me lisäämme rahaa soteen. Tätä viestiä Orpon hallitus toitottaa papukaijana. Tosiasia on se, että lisää rahaa tarpeiden mukaan ei tule, mikä johtaa massiivisiin leikkauksiin. Tuhansia sotealan työntekijöitä on irtisanottu ympäri Suomen, ja tilanne on todella järkyttävä.

Eduskunnassa on edelleen käsittelyssä esitys, joka leikkaisi vanhuspalveluista 50 miljoonaa. Esityksessä sanotaan suoraan, että se tarkoittaisi 800 työntekijän vähentämistä. Tämä siis lukee hallituksen omassa esityksessä. Vastaus kritiikkiin on ollut puhua digitaalisista ratkaisuista niin, että niillä vapautetaan hoitohenkilökuntaa hoivatyöhön. Tämä ei pidä paikkaansa, ministeri Rydman, yhtäkään hoitajaa ei tule lisää, vaan esitys vähentää 800 työntekijää. Miksi tätä ei voi sanoa rehellisesti ja avoimesti suoraan? [Wille Rydman: Koska tuo ei ole totta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä. [Hälinää]

15.17 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Tosiaan siellä on niin kiivas keskustelu vielä vasemman laidan ja ministeriaition välillä, että tässä jää vähän sivuraiteille. — Toivoisin, että voin ottaa kiinni tähän vasemmisto-opposition esittämään kritiikkiin. Muistelkaa nyt, hyvänen aika, ketkä olivat säätämässä tätä uudistusta, jota te nyt kritisoitte. Kyllä te olitte nimenomaan ne puolueet keskustan ja sosiaalidemokraattien johdolla. Jo tuolloin tiedettiin ne vaikeudet, joita nyt tämä hallitus yrittää ratkoa, ja kiitos pääministerille siitä, että hallitus on todella sitoutunut turvaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut.

Tämä uudistus tiedettiin myös hyvin keskittäväksi, ja nyt on nähty, kuinka alueilla päättäjät ovat käytännössä tehneet päätöksiä, jotka keskittävät palveluita. Minullekin tulee paljon huolestuneita yhteydenottoja eri puolilta Suomea puolustusvaliokunnan puheenjohtajana, että vaarantavatko eri palveluiden verkkoihin kohdistuvat muutokset jopa Suomen huoltovarmuuden ja kriisinkestävyyden. Toivoisin, jos puhemies sallii, että sosiaali- ja terveysministeri Rydman voisi lyhyesti myös tätä näkökulmaa avata, [Puhemies koputtaa] että valtiovalta kuitenkin tämän asian ainakin viime kädessä varmistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.19 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monilla lapsilla ja nuorilla menee hyvin, mutta edelleen liian moni lapsi ja nuori voi huonosti, ja tämä näkyy niin kodeissa kuin kouluissa, kaduilla ja sosiaali- ja terveyspalveluissa. Liian moni lapsi päätyy lastensuojelun piiriin. Hallitus otti käyttöön lasten ja nuorten terapiatakuun, mikä on erittäin hyvä, ja on tuonut eduskuntaan myös ensimmäisen osan lastensuojelun kokonaisuudistuksesta, jota on pitkään odotettu ja joka tulee korjaamaan lainsäädännön

aukkoja. Esimerkiksi huumeita ja teräaseita saadaan laitoksista paremmin pois, ja hatkareissut tulevat vähenemään. Tämä on erittäin hyvä.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea tarvitaan ennaltaehkäisyä, ja lapsen hyvinvointihan lähtee sieltä hänen omasta kodistaan. Haluaisin kysyä ministeriltä, kun viime kaudella jo selkeytettiin lainsäädäntöä siitä, että lapsiperheellä on oikeus saada tarvittaessa kotipalvelua sinne kotiin esimerkiksi äidin sairastuessa, mutta tämä edelleen näyttää heikosti toteutuvan tuolla alueilla. Mitä voisimme tehdä näiden ennaltaehkäisevien palveluiden parantamiseksi? Erityisesti ajattelen tätä lapsiperheiden kotipalvelun tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

15.20 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä ilmoituksesta ja parlamentaarisen ryhmän perustamisesta, mutta täytyy todeta, että puheenvuoro oli monin paikoin irti ihmisten ja sotehenkilöstön ja alueiden todellisuudesta.

Työvoimapula on varmasti helpottanut, kun tuhansia ammattilaisia on irtisanottu. Vuokratyön kulujen väheneminen on hyvä asia, mutta nämä sadat miljoonat hallitus on lapannut tehottomasti yksityiselle terveysbisnekselle, ja tästä hyöty on valunut yhteiskunnan kaikkein varakkaimmille. On totta, että moni alue on tehnyt kovan työn uudistamisessa, esimerkiksi omani, Länsi-Uusimaa, joka aloitti työn täysin tyhjästä. Mutta kysyn hallitukselta: minkälainen palkinto ja kannustus tästä työstä on jälleen uusi 50 miljoonan leikkaus Länsi-Uudellemaalle, jossa jo nyt on kaikista pienin asukaskohtainen rahoitus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.21 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ihan aiheestakin kehuttu terapiatakuuta ja sen saattamista voimaan. Siinä on hyvät tavoitteet, mutta jo silloin, kun terapiatakuuta tehtiin ja suunniteltiin, asiantuntijat varoittivat sen liiallisesta menetelmäkeskeisyydestä ja siitä, että se ei tavoita kauhean montaa lasta ja nuorta. Nyt on olemassa todisteita siitä, että tämä on käymässä toteen. Ennalta valikoidut hoitomuodot eivät sovellu kaikille, kun kaikille tarjotaan samaa hoitoa, ja sehän on aina sitten siitä tilanteesta kiinni lapsilla ja nuorilla, mikä tarve on.

Nyt kysynkin: olisiko aika nopeasti uudistaa tätä terapiatakuuta siihen muotoon, että se todella toimisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt vastauspuheenvuorot pääministeri Orpolle sekä ministereille Purra, Ikonen, Grahn-Laasonen ja Rydman, tässä järjestyksessä. Pääministeri Orpolle kolme minuuttia ja muille kaksi minuuttia per ministeri. — Olkaa hyvä.

15.22 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja, näin tulkitsen, myöskin kaikkien sitoutumisesta parlamentaariseen työhön. Sen tärkeä ensimmäinen tehtävä on tosiaankin muodostaa se yhteinen tilannekuva — tämä nousi täällä useissa puheenvuoroissa esille, ja se on välttämätöntä. Yhteinen tilannekuva, joka on

faktaperusteista, tilastoihin, tutkimuksiin perustuvaa tietoa, jota itse asiassa löytyy myöskin Erholan raportista hyvin paljon, ja perustan puheeni ja ajatukseni hyvin paljon sen pohjalle. Ja kun on tilannekuva, niin sen jälkeen lähdetään ratkomaan yhdessä sekä rakenteeseen että rahoitusmalliin liittyviä isoja kysymyksiä.

Me jatkamme meidän uudistustyötä muun muassa rahoitusmallin osalta koko ajan, mutta suurempi remontti, jonka tarve on ilmiselvästi tullut tämän hallituskauden aikana esiin, vaatii pitkän valmistautumisen, huolellisen suunnittelun, jopa vuoden tai kahden työn molempien osalta. Se on niin suuri kysymys, että itse en haluaisi nähdä taas kolmen vaalikauden riitaa tästä seuraavasta vaiheesta, vaan parlamentaarisen yhteisen näkemyksen siitä, miten mennään seuraavaan vaiheeseen. Edellinen hallitus teki ensimmäisen vaiheen, jossa tämä malli rakennettiin. Tämän hallituksen aikana sitä on korjattu, remontoitu, pistetty paremmin toimimaan. Sitä me olemme tehneet. Totta kai meillä on ollut niukkuus rahasta, ja kun näitä asioita ei vaan voi ratkaista vain kaatamalla lisää velkarahaa tähän, niin siksi meidän on välttämätöntä koko ajan hidastaa menojen kasvua, ja siinä me olemme onnistuneet.

Mitä tulee hoitoonpääsyyn, niin erikoissairaanhoidon osalta hoitoonpääsy on parantunut. Perusterveydenhuollon osalta ollaan suhteellisen samassa tilanteessa. Mitä henkilöstömäärään tulee, niin alueet ovat erilaisessa asemassa, yt-neuvotteluja on käyty, henkilöstöä on järjestelty, mutta isossa kuvassa henkilöstömäärä on kuitenkin kasvanut koko Suomessa sotehenkilöstön osalta. Ja se on oikein, että useissa puheenvuoroissa kiitetään ja kehutaan meidän rautaisia ammattilaisia eri puolilla Suomea erilaisissa sosiaali- ja terveyspalvelutehtävissä. He tekevät erinomaista työtä, ja isolta osin meidän palvelut toimivat. Ja sitä tarkoitin, että kun ihmiset pääsevät sinne sen palvelun piiriin, niin siihen ollaan yleensä todella tyytyväisiä — en tarkoita, että kyse olisi vain tunteesta, kun se palvelu on konkreettinen. Siksi sanoin, että samaan aikaan pitää myöskin korjata ne ilmeiset ongelmat, joita on alueellisesti esimerkiksi erilaiseen hoitoon pääsyssä tai vaikka vanhuspalveluiden piiriin pääsyssä.

Sitten vielä tuloksista. Odotan, että keväällä 27 parlamentaarisesta työstä saadaan tuloksia. Työ voi jatkua yli vaalikauden, mutta vuonna 27 ennen eduskuntavaalikeskusteluja on hyvä olla yhteistä pohjaa, ja sitten voidaan käydä debattia vaikka seuraavien vaalitaistojen keskellä siitä, millaista mallia erilaiset puolueet haluavat nähdä. [Puhemies koputtaa] Minä toivon tähän hyvää yhteishenkeä ja ratkaisuhalukkuutta. Parlamentaarisessa ryhmässä ei ole sinänsä yhtään enempää äänestäjiä paikalla, [Puhemies koputtaa] niin että toivottavasti keskustelu on rakentavaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.26 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa herra puhemies! Kun tällaisiin merkittäviin, sekä taloudellisesti merkittäviin että suomalaisten palveluja koskeviin, asioihin rakennetaan parlamentaarisia ryhmiä, niin ymmärtääkseni lähtökohta on juuri se, että pyritään kaikki saamaan samalle sivulle ongelman suhteen — niin että liittyvät ne sitten hyvinvointialueisiin tai kuntiin, kaikilla olisi tässä talouden raamissa ja tässä yhteiskunnan tilanteessa se kokonaiskuva.

Valitettavasti tämän keskustelun perusteella tämä ei juurikaan eronnut normaalista kyselytunnista, jossa näitä soterahoitusasioita käsitellään. Jos mietitään niitä rahoitusmallin kokonaisuuden ongelmia, joihin ministeri Ikonen menee sitten tarkemmin,

niin mikäli oppositiopuolueet ovat sitä mieltä, että sinne kokonaisuudessaan tarvitaan enemmän rahaa kuin tämä hallitus on antanut, eli tähän mennessä yli neljä miljardia plus kaksi kertaa jo pidentänyt alijäämien kattamisaikaa, niin olisi suotavaa, että te kertoisitte sen suoraan. Kun tuossa katsoin vaihtoehtobudjetteja, sosiaalidemokraatit ovat tarjonneet tähän kokonaisuuteen 200 miljoonaa euroa enemmän rahoitusta kuin hallitus. Keskustalta edes tällaista konkretiaa ei löydy. Sieltä ei yksinkertaisesti pysty tekemään laskelmaa siitä, paljonko te antaisitte koko maan tasolla hyvinvointialueille enemmän rahoitusta. Vihreät pääsevät selvästi tässä tapauksessa korkeammalle.

Mutta kuten tässäkin salissa ja tässä keskustelussa me olemme jo huomanneet, Länsi-Uusimaa ja Helsinki käyttävät hyvin erilaisia puheenvuoroja kuin Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala ja niin edelleen, [Suna Kymäläinen: Ja mistäs se johtuu?] eli niin kauan kuin kyse on eri alueiden välisistä erilaisista intresseistä, ymmärretään, että haaste on poliittinen. Jos te olette sitä mieltä, että kaikille alueille tarvitaan enemmän rahaa, sanokaa se, ja kuinka paljon. Jos te olette sitä mieltä, että hyvinvoivilta alueilta tarvitaan enemmän rahaa huonosti voiville alueille, nuorilta alueilta tarvitaan enemmän rahaa vanhoille alueille tai terveiltä alueilta enemmän sairaille alueille, sanokaa se. Mutta toistaiseksi nämä teidän puheenvuoronne ovat poliittista abstraktion tasolla olevaa keskustelua, jossa te yksinomaan moititte hallitusta sen sijaan, että... Ei tällä kyllä parlamentaariseen keskusteluun päästä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

15.28 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen:** Arvoisa puhemies! Kun on tämä väite jälleen kerran, että hallitus leikkaa, toistan jälleen kerran sen, että me lisäämme näiden kaikkien säästöjen keskellä tällä kaudella neljä miljardia euroa hyvinvointialueitten rahoitukseen, ja tähän asti jokaisen alueen rahoitus on kasvanut. Kun me katsomme tätä, mitä tässä tehdään, niin se on tätä kustannusten kasvun taittamista. Eli me haluamme saada kasvun sellaiselle tasolle, jolla me turvaamme palvelut myöskin tulevaisuudessa, ja se tarkoittaa sitä, että tätä kasvua on hidastettu. Vuonna 23 sotemenot kasvoivat 12 prosenttia, ja viime vuonna tämä sotemenojen kasvu saatiin painettua alle kahteen prosenttiin. [Välihuutoja] Se on kestävä taso sille tulevaisuuden palveluitten turvaamiselle myöskin. Eli tämä on ihan mahdollista, kun näin on tehty. Jos me katsomme tästä vielä eteenpäin, niin tämä rahoituslaki, josta täällä on puhuttu, hidastaa tätä kasvua kertoimesta yhdeksän ja puoli prosenttia vuonna 26 kahdeksaan prosenttiin vuonna 29. Eli rahoitus kasvaa myös tulevaisuudessa.

Täällä on puhuttu paljon myöskin palveluitten kehittämistarpeista, ja siitä toiset ministerit kertovat enemmän. Kun katsomme nuorten tilannetta, niin me olemme tuoneet terapiatakuun, nuorten psykiatrian jonot ovat tällä hetkellä lyhyemmät kuin mitä ne olivat korona-aikaan, ja puututaan hatkanuorten tilanteisiin lastensuojelulailla, huumekuolemiin ja näin edelleen. Hoitoonpääsyä parannetaan tällä 65-vuotiaitten kokeilulla, tai tuomalla digiklinikat kotisohvalle. Hoidon jatkuvuutta tuodaan omalääkärimallilla — omalääkäri on muuten jo yli miljoonalla suomalaisella tällä hetkellä. Vanhuspalveluitten epäkohtiin on puututtu vahvistamalla uuden Lupa- ja valvontaviraston valvontaa, ja rahoituksella tuemme enemmän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Osaajapulaan on puututtu aloituspaikoilla ja Hyvän työn ohjelmalla, ja yt-menettelyissäkin aika usein on ollut kyse organisaatiouudistuksista, ja kun katsomme niiltä osin kuin on ollut vähennyksiä, mihin

nämä sitten ovat kohdistuneet, niin ne ovat ennen kaikkea olleet hallinnon ja johdon tehtäviä, joita siellä on vähennetty ensimmäisinä vuosina, ja valtaosalla alueista itse asiassa henkilöstömäärä on tällä aikaa kasvanut. [Puhemies koputtaa]

Jos vielä saan ihan lyhyesti tästä rahoituslaista... — Saanko puoli minuuttia lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tälle keskustelulle varattu aika on päättymässä, joten pyydän hyvin nopeasti lopettamaan. [Krista Kiuru: Jos soteministeri edes saisi vastata!]

Okei, jos saan ihan lyhyesti. Kiitos. — Tässä yksi suurimmista haasteista on tämä eriytyminen alueilla, ja siihen olemme puuttuneet nyt sillä, että määräaikalailla olemme tuoneet alijäämien kattamiseen tällaista joustoa alueille, [Puhemies koputtaa] rahoituslain kolmosvaiheen uudistuksella puramme eriytymistä, ja ohjauksella myöskin. Olen käynnistänyt valmistelun myöskin tällaisesta pitkän aikavälin rahoitusmallin uudistamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

15.31 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Naistenpäiväviikolla aloitan vastaamalla, mitä hyvää on tarjota naisille: On edullisemmat gynekologikäynnit, eli tämä hallitus on korottanut Kela-korvauksia 70 euroon gynekologikäynneistä. Lisäksi hallitus edistää vaihdevuosioireiden parempaa tunnistamista työterveydessä — tämä koskee puolta meidän väestöstämme tietyssä iässä. Kuukautissuojien arvonlisäveroa on alennettu. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa torjutaan, turvakoteihin panostetaan. On erittäin paljon hyviä asioita naisille.

On selvää, että sotessa riittää korjattavaa, ja tässä keskustelussa on hyvin käynyt esille se vahva viesti eduskunnasta, että meidän pitää saada korjattua meidän vanhusväestön hoivaan ja esimerkiksi hoitoonpääsyyn liittyviä ongelmia. Näitä asioita parhaiten ratkotaan hyvällä, rakentavalla yhteistyöllä. Siitä syystä pidän viisaana sitä, että pääministeri on kutsunut koolle parlamentaarisen yhteistyön, jossa samaan tapaan kuin me pystymme ratkomaan vaikeita turvallisuuspoliittisia kysymyksiä, maanpuolustuksen resursseja ja niin edelleen, pystytään myöskin meidän hyvinvointiyhteiskunnan perustaa vahvistamaan yhdessä.

Mutta samaan aikaan täytyy todeta se, että me kaikki puolueet olemme myöskin parlamentaarisessa yhteistyössä, vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, sitoutuneet velkajarruun, ja meidän on pakko kääntää Suomen velkaantunutta suuntaa taloudessa, joten näin ollen myöskin tässä sotessa meidän pitää pystyä saamaan näillä resursseilla, jotka kasvavat — neljällä miljardilla on kasvanut jo pelkästään tällä kaudella — enemmän, parempaa laatua irti. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että meidän pitää pystyä uudistamaan toimintatapoja. Ammattilaiset tekevät erinomaista ja loistavaa työtä, ja lähtökohdan pitäisikin olla se, [Krista Kiuru: Miten tämä liittyy sosiaaliturvaministerin hallinnonalaan?] että meidän soteammattilaiset voisivat käyttää ja hyödyntää mahdollisimman hyvin omaa ammattitaitoaan nimenomaan ihmisten kohtaamiseen, ja siihen tarvitaan avuksi sitten parempaa johtamista ja toisaalta myöskin esimerkiksi edistystä, teknologista apua.

Valmiuteen ja varautumiseen ei tässä keskustelussa ehditty mennä kovin syvälle, mutta siihen hallitus on panostanut erittäin paljon, muun muassa meidän kriittisen soteinfran

suojaamiseen vakavissa häiriötilanteissa [Puhemies koputtaa] ja poikkeusoloissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

15.33 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman:** Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelee opposition puheita, niin voisi saada sellaisen kuvitelman, että tämän hallituskauden jälkeen soteen on käytettävissä vähemmän rahaa kuin aiemmin, vaikka tosiasia on se, että tämän hallituskauden jälkeen soteen käytetään neljä miljardia euroa, 4 000 miljoonaa euroa enemmän kuin edelliskaudella. Mutta kuten tiedätte, niin meillä myöskin väestö ikääntyy, hoivan tarve kasvaa, ja se tarkoittaa sitä, että kustannuspaineet ovat kovia. Soteen käytetään erittäin paljon rahaa, mutta niin sen kuuluukin olla. Me toki hillitsemme sitä kustannuskasvua, mutta enemmän rahaa käytetään merkittävästi soteen kuin ennen tätä hallituskautta. [Ben Zyskowicz: Kuulitteko, edustaja Kiuru?]

Tästä tullaan sitten siihen arvokkaan vanhuuden turvaamiseen, mikä nousi esille useissa eri puheenvuoroissa. Samalla heräsi huolta siitä, uskaltaako Suomessa ikääntyä. Kyllä uskaltaa. Ylivoimaisesti suurin osa vanhuspalveluissa olevista asiakkaista on tyytyväisiä saamaansa turvaan. Kuitenkin meillä on aito ja perusteltu huoli siitä, että kun kuitenkin on sitten ollut näitä ikäviä tapauksia, joista yksikin on liikaa, niin meidän on panostettava tähän jatkossa entistä enemmän. Tämän vuoksi olemme valmistelemassa tällä hetkellä ammattihenkilölainsäädäntöä, jossa tiukennetaan muun muassa valvontaa sen suhteen, millaisia kielitaitovaatimuksia hoitajilla on. Pätevyyksistä katsotaan, että ne ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia hoitajapulankin helpottamiseksi, kuitenkin potilasturvallisuutta valvoen. Tähän liittyen tuodaan myöskin valvontalaki, jolla tehostetaan valvontaa, jotta voidaan välttää niitä ongelmia, mitä nyt vanhuspalveluyksiköissä on kohdattu. [Krista Kiuru: Miksi te vähennätte hoitajia?] Ja te väitätte, että hoitajien määrää vähennetään. Tämä on täyttä hölynpölyä, koska työntekijämäärä hyvinvointialueilla on pelkästään tämän hallituskauden aikana kasvanut, ei vähentynyt, ja tulevaisuudessa se tulee kasvamaan entisestään. Ja teille, arvoisat vasemmistoliiton edustajat, jotka pidätte kovaa meteliä, kun kyse on siitä, että tarve vanhuspalveluiden hoivahenkilökunnalle kasvaisi [Puhemies koputtaa] aivan räjähdysmäisesti tulevaisuudessa: tullaan tarvitsemaan enemmänkin henkilökuntaa [Puhemies koputtaa] kuin tällä hetkellä, mutta osa tästä tarpeesta voidaan myöskin teknologisilla ratkaisuilla korvata. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä — Puhemies: Kiitoksia!] — Niin, ettekö te nyt ymmärrä, [Puhemies: Kiitoksia, ministeri!] että kyse on siitä?

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Keskustelualoite turpeen merkityksestä Suomen ja Euroopan ruoantuotannolle sekä energian huoltovarmuudelle

Keskustelualoite KA 5/2025 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu turpeen merkityksestä Suomen ja Euroopan ruoantuotannolle sekä energian huoltovarmuudelle (KA 5/2025 vp). Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Juha Mäenpää. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa yksi tunti. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.36 **Juha Mäenpää ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Elämän perusedellytyksiä ovat lämpö, puhdas vesi ja ravinto. Turpeen avulla voimme tuottaa näitä kaikkia, myös kriisiaikana.

Eduskunnan päätöksenteossa aina vedotaan tutkitun tiedon käyttämiseen. Turpeen osalta päätös on tehty poliittisesti. Turvetta kasvaa vuosittain lisää, turve siis lisääntyy, eli se on uusiutuvaa. Turve uusiutuu samoin kuin puu. Turvesuota hyödynnetään pääosin kerroksittain sen jakautuessa kuivike-, kasvu- ja energiaturpeeseen.

Nostan turpeen osalta kolme merkittävää kohtaa.

Kuiviketurve ja antibioottiresistenssi.

Eilen käydessäni Helsingissä huomasin lihatiskillä paketissa tekstin: Itälehdon tila, Ilmajoki, kasvatettu ilman antibiootteja. [Puhuja näyttää etikettiä] Mutta miten kasvatus ilman antibiootteja tapahtuu? Untuvikot lasketaan kasvamaan turvepehkuun, jonka happamuuden ja antibakteeristen ominaisuuksien johdosta antibiooteille ei ole tarvetta.

Turvetta käytetään myös kuivikkeena ja makuualustana maidontuotannossa parantaen utareterveyttä ja hyvinvointia sekä naudanlihan kasvatuksessa pitäen eläimet puhtaina ja terveinä. Onko kuiviketurve uusi keksintö? Ilmajoen Sammalkuivike-osuuskunnan jäsenluetteloon on otettu ensimmäisiä jäseniä 24.3.1919. Sitä en tosin tiedä, onko Itälehdon tila ollut tuossa mukana, mutta yli 100 vuotta tätä on jo harrastettu myös osuuskuntina.

Turve turvaa terveyttämme ehkäisemällä maailmanlaajuista ongelmaa eli antibioottiresistenssiä, joka liittyy jopa 4,7 miljoonaan kuolemaan vuosittain. Turpeen käytölle on vaihtoehtoja, mutta käytännössä samalla alkaa myös antibioottien käyttö.

Toisena kasvuturve ja vienti.

Kotimaassa kasvuturpeessa kasvatetaan puuntaimet metsän uudistamiseen ja monet kasvissyöjien suosimat vihannekset. Kasvuturve on myös merkittävä vientituote Länsi-Eurooppaan, jonne sitä on viety jo 70-luvulta asti. Turpeen antibakteeriset ominaisuudet puoltavat turpeen käyttöä myös kasvituotannossa. Nyt ilmastonmuutoksen, väestönkasvun ja ruuan kysynnän kasvun johdosta on arvioitu merkittävää kasvuturpeen tarpeen kasvua tuleville vuosille Euroopassa. Suomella on nyt mahdollisuus nousta merkittäväksi strategisen raaka-aineen toimittajaksi Euroopan kasvaville markkinoille. Jos me emme turvaa turpeella osaltamme Euroopan ruuantuotantoa, sen tekee varmuudella joku muu, ja lopulta me tuomme sitä itsellemme. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman liitteessä Huoltovarmuuskeskus muistuttaa, että ruuantuotannossa ja maataloudessa tärkeiden kasvu- ja kuiviketurpeen tuotanto on riippuvainen ja alisteinen energiaturpeen tuotannolle.

Kolmantena energiaturve ja kriisinkestävyys.

Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan on muuttanut eurooppalaisen turvallisuusarkkitehtuurin pysyvästi. Päätöksentekomme kärkeen on noussut turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, josta esimerkkinä Natoon liittyminen sekä syvän rauhan aikana tehdystä maailmaa halaavasta jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtautuminen. Turvallisuuspoliittinen tilanteemme on vakava, ja kun katsomme karttaa, Suomi käytännössä sijaitsee saaressa, Venäjän kainalossa nyt ja tulevaisuudessa.

Maamme on riippuvainen merikuljetuksista, ja fossiilisten polttoaineiden osuus Suomen energiankulutuksesta on noin 35 prosenttia, siis niiden, jotka tuodaan ulkomailta. Naton korkeimman johdon viesti meille puolustusvaliokunnan jäsenille on ollut, että sotilaallisen varautumisen rinnalla on yhtä tärkeää varautua energian osalta. Kriisin kohdatessa energiariippuvuutemme aiheuttaisi ongelmia. Käytännössä yksi meriteitse ulkomailta tullut rekka-autollinen öljyä voidaan korvata kahdella turverekalla tai neljällä rekkakuormalla puuhaketta.

Turvallisuusympäristön heikentymisen vuoksi juuri nyt on otollinen hetki vaatia muutoksia turpeen kohtelulle myös Euroopan unionissa. Turpeen markkinaehtoista kannattavuutta on keinotekoisesti heikennetty EU:n päästökauppajärjestelmällä. Pitäisi kuitenkin ymmärtää, että piipun päästä mitattuna turpeenpolton hiilidioksidipäästöt ovat puunpolttoa pienemmät. [Puhemies koputtaa] Jos tässä maassa joku on huolissaan metsästä tai metsäteollisuudesta, tulisi hänen vaatia energiaturpeen käytön kasvattamista. Turpeen käyttöä on mahdollista edistää myös kansallisin päätöksin: turve määritellään hitaasti uusiutuvaksi, Suomi voi halutessaan muun muassa poistaa turpeen valmisteveron, voisimme päättää turpeella tuotetun energian SGEI-tuesta ja Suomi voi linjata, että päästökauppajärjestelmään eivät kuuluisi enää 20 megawatin tai sitä pienemmät kaukolämpöä tuottavat laitokset.

Tässä muuttuneessa turvallisuustilanteessa turpeen tuotantokyvyn kannalta on elintärkeää, [Puhemies koputtaa] että toimitusketjut ja osaaminen säilytetään, luvitusta järkeistetään, varmistetaan, että turpeella on tarpeeksi kaupallista käyttöä. Riittävä turpeen tuotantokyky, koneet ja henkilöstö tulee turvata jo normaalioloissa. Poikkeusoloissa merkittävien turvehankkeiden toteuttaminen on vaikeaa ja myöhässä, [Puhemies koputtaa] nyt tällä hetkellä Ukraina on hankkimassa oppia ja kalustoa Suomesta.

Muuttuneessa maailmantilanteessa pitää tarvittaessa korjata vanhat hölmöt päätökset. [Puhemies koputtaa] Suomi irtisanoi Ottawan jalkaväkimiinasopimuksen heinäkuussa 25. Meillä pitäisi olla samanlainen tahtotila myös turpeen käytön edistämisen suhteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

15.43 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten me kaikki tiedämme, turve on sataprosenttisesti uusiutuva luonnontuote. Se on elintärkeä kasvualusta kotimaisten kasvisten ja vihannesten viljelyssä. Se on korvaamaton kotieläinten kuivike ja ainoa kotimainen huoltovarmuuspolttoaine, joka säilyy varastoituna vuosia. Sanon tämän nyt hyvin suoraan: Tässä talossa eletään älyllisesti harmaalla alueella, jos turvetta, kotimaista raaka-ainetta, joka oikein käytettynä on energiaomavaraisuutemme kruununjalokivi, ei oteta käyttöön kaikissa muodoissaan välittömästi. Suomelle ainoa

oikea päätös on nyt päättää kansallisesti turpeen käytöstä, ja meidän tulee olla ylpeitä kansallisesti siitä, että meillä on mahdollisuus lähteä omavaraiseen energiantuotantoon ja varmistaa se asia. [Tuomas Kettunen: Olisipa perussuomalaiset hallituksessa!] — Hienoa, kun sanoit tämän. — Reilu prosentti Suomen soista energiaturvetuotantoon eli tuplataan edellinen, [Puhemies koputtaa] niin tässä maassa palaa elämisen edellytykset kymmenilletuhansille maalla asuville ja alalla työskenteleville. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.45 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuutta käytetään puheissa hyvin usein, mutta sehän tarkoittaa tilannetta, jossa kaikki menee niin sanotusti vähän päin seiniä, ja silloin kaksi asiaa nousee yli muitten: ruoka ja lämpö. Sähkökin tulee vasta sen jälkeen. Sen takia tämä turve on erityisen tärkeä tukipolttoaine niissä kattiloissa, joissa poltetaan puuta, koska jos me luovumme turpeesta, niin meille tulee alueellista huoltovarmuusvajetta. Tämä pitäisi ottaa energiapolitiikassa huomioon.

Täytyy todeta, että edustaja Mäenpään alustus oli aivan erinomainen. Siellä esiteltiin muun muassa keinoja, millä tavalla me tämän turvaamme. Ihan pelkillä puheilla tämä ei tule tapahtumaan, ja hän nosti esille turpeen veronalennukset, SGEI-järjestelmät ja muut. Minä toivon, että turve nostetaan senkin takia nyt prioriteettina energiapolitiikassa huomioon, että sillä on selvä yhteys metsäteollisuuden toimintaedellytykseen, koska se tietyllä tavalla tasaa hintaa, jolloin emme joudu sitten siihen tilanteeseen, että kun turvetta sorsitaan, niin pannaan joku sellutehdas kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.46 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Mäenpäälle erinomaisesta puheenvuorosta, erinomaisen kannattavasta asiasta, kiitos isolla koolla.

Toinen asia on ehdottomasti se, että pakkaskauden loputtua nyt tiedämme kaikki, että silloin Suomen teillä tuolla Keski-Suomessa ja Pohjanmaalla turverekat ajoivat paniikissa, kun ei enää muuta lämmityspolttoainetta ollut. Oli todellinen hätä siitä, että paikkakunnat kylmenevät, kun voimalaitoksilla ei ole enää raaka-ainetta, mitä polttaa. Me tarvitsemme välttämättä myös kaiken sen turpeen, kasvuturpeen. Suomalainen yhtiö vie tällä hetkellä yli sataan maahan suomalaisia kasvualustoja. Valtava työ on tehty siinä, että markkinat on saatu auki. Ajatelkaa sitä valtavaa työtä, mitä nämä Vapon, nykyisen Neovan, ihmiset ja monet yksityiset urakoitsijat ovat tehneet, että ovat saaneet markkinan auki. Älkäämme tuhotko tätä valtavaa markkinamahdollisuutta.

Myös kotimainen energia me tarvitaan, koska kun turpeen ja puun seoksia ja myös vaikka märkää kuorta tai jäistä puuta poltetaan, niin kuivalla turpeella sekoitettuna se palaa sadan prosentin teholla ja saamme yli kolmetuhatta megaa CHP-sähköä lisää valtakunnan verkkoon. Sitä mahdollisuutta ei pidä jättää käyttämättä, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.47 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puhuttaessa turpeesta ja varsinkin sen poltosta on todettava se, että tähän liittyy keskeisesti

myös kysymys puun polttamisesta energiaksi. Puun polttaminen energiaksi ei ole sen paras käyttötarkoitus silloin, kun sille on tarjolla korkeamman lisäarvon käyttöä metsäteollisuuden jatkojalostuksessa, rakentamisessa, uusissa biotuotteissa ja vientiteollisuudessa. Näin luomme enemmän työpaikkoja, enemmän vientituloja ja enemmän hyvinvointia Suomeen. Samalla on tunnustettava huoltovarmuuden merkitys. Turpeella on edelleen tärkeä rooli huoltovarmuuspolttoaineena sekä kasvualustoissa ja kuivikkeena. Huoltovarmuutta ei saa vaarantaa, ja siksi turpeen asema osana kokonaisratkaisua on turvattava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.48 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turve on ilmastokriisiä kiihdyttävä fossiilinen polttoaine, jonka rooli suomalaisessa yhteiskunnassa on ihan syystä pienentynyt. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] Edustaja Mäenpää sanoi, että turve uusiutuu samalla tavalla kuin puu paitsi hyvin, hyvin paljon hitaammin, jopa tuhansien vuosien aikana. Turpeen ympäristövaikutukset niin kuivikekäytössä kuin energiakäytössä ovat kivihiilen luokkaa. Vesistöjen samentuminen ja rehevöityminen on se, mikä ihmisille jää tästä teollisuudesta käteen. [Petri Huru: Tuosta mikään ei pidä paikkaansa!] Omalla kotiseudullani Pohjois-Pohjanmaalla kirkkaat vedet ovat vain muisto menneisyydestä, kiitos turveteollisuuden ja turvemaiden ojituksen. Kuiviketurpeelle on saatavilla monenlaisia vaihtoehtoja. Energiantuotannossa turpeesta ollaan jo luovuttu. Se, että turvetta käytetään jossain määrin huoltovarmuuskäytössä, ei haittaa, mutta olisiko aika jo mennä eteenpäin ja lopettaa kultaisten turveaikojen muistelu? [Juha Mäenpää: Olitte väärässä ydinvoimastakin! — Perussuomalaisten ryhmästä: Väärässä kaikesta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.49 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä viime kaudella tehtiin huonoja päätöksiä, joilla turvetuotantoa ajettiin alas. Turpeen kotimaisuus pitäisi ottaa huomioon myös energiapolitiikassa. Nyt hakkeen lisänä poltetaan polttoöljyä, vaikka olisi myös kotimainen vaihtoehto. [Mauri Peltokangas: Vihreiden tahto!]

Hallitus on tunnistanut turpeen strategisen merkityksen, ja tänään on juuri julkaistu Luonnonvarakeskukselta tilattu kuivike- ja kasvualustatuotannon tiekartta. Vaikka uusia materiaaleja kehitetään, se ei poista tarvetta turpeelle. Kasvihuonealalla se on välttämätön kasvualustana ja myös kuivikkeena eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta, ominaisuuksiltaan erinomainen. Kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuus on riippuvainen energiaturvetta koskevista päätöksistä, joten asiaa on katsottava kokonaisuutena.

Isoimpana pullonkaulana on tällä hetkellä luvitus, ja sen ongelmat pitää ratkaista nopeasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.50 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turpeeseen liittyy paljon historiallista taakkaa, mikä ei pidä paikkaansa. Esimerkiksi vasta viime vuoden lopulla saatiin ensimmäinen tutkimus siitä, mikä on ero turpeen CO_2-päästöillä siinä, onko

se kasvu- ja kuiviketurvetta vai polttoturvetta. Olemme tehneet täysin väärillä päästöluvuilla laskentaa siitä, kuinka saastuttavaa turve on esimerkiksi kuivikkeena tai kasvualustana.

Haluan myös muistuttaa siitä, että turve on merkittävä lisäarvon tuottaja nyt, kun olemme päässeet tuottamaan turpeella lisäarvotuotteita. Novactorin aktiivihiilitehdas Ilomantsissa tuottaa maailman parasta aktiivihiiltä. Meillä on biostimulanttien toimitusta Espanjaan ja muualle Etelä-Eurooppaan. Meillä on turvepohjaisia maanparannusaineita, turvepohjaisia sianrehuja, joita viedään Keski-Eurooppaan Hollantiin ja Saksaan. Turpeella on todella merkittäviä mahdollisuuksia viennin kiihdyttäjänä, kunhan sen mahdollisuudet ymmärretään ja annetaan kyky toimia ja annetaan lupia uusille turvesoille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.51 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Mäenpäälle tästä aloitteesta käydä keskustelua turpeesta.

Ihan pari faktatietoa turpeen osalta tilastoista: Meillä Suomessa soissa on arviolta noin 69 miljardia kuutiometriä turvetta. Suomen metsien puuvarat ovat 2,6 miljardia kuutiometriä. Suomen suot muodostavat uutta turvetta noin 70 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, vuotuinen nosto on tällä hetkellä noin viisi miljoonaa kuutiometriä. Nämä ovat ihan tilastolukuja, eli oikeastaan vastaus siihen Pitkon kommenttiin.

Mutta mikä käytännössä nyt on tilannekuva? Turve on luokiteltu hitaasti uusiutuvaksi, ei fossiiliseksi eikä biomassaksi, mutta tämä tekee sen, että se päästökaupan hinta tällä hetkellä, noin 28 euroa megawattitunti, on käytännössä se, mikä estää sen markkinaehtoisen kysynnän. Me tarvitaan tähän strateginen suunnittelu, miten me varmistetaan, että tässä maassa on energia-, kasvu- ja kuiviketurvetta ja mahdollisuutta tehdä turveinnovaatioita myös jatkossa. Tämä on tärkeä kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.53 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus ei tarkoita vain sähköä pistorasiasta. Se tarkoittaa ruokaa kaupan hyllyllä, lämpöä kodeissa ja toimivaa alkutuotantoa kriisitilanteissa. Turpeen tuotantoketju niin kasvu-, kuivike- kuin energiaturpeen osalta on osa tätä kokonaisuutta. Turve on varastoitavaa, kotimaista raaka-ainetta. Se ei ole riippuvainen kansainvälisistä toimitusketjuista, satamista tai geopoliittisista riskeistä. Se on suomalaista maaperää ja suomalaista työtä. Realistinen politiikka tunnistaa sen, että kasvu- ja kuiviketurve ovat osa Suomen ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Jos haluamme pitää kiinni kotimaisesta ruuasta, maatalouden elinvoimasta ja kriisinkestävästä Suomesta, turpeella on edelleen perusteltu ja välttämätön rooli. Perussuomalaisesta näkökulmasta tämä on huoltovarmuuskysymys. Emme voi samaan aikaan vaatia kotimaista ruokaa, eläinten hyvinvointia ja maatalouden kannattavuutta, jos samaan aikaan heikennämme keskeistä tuotantopanosta ideologisista syistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.54 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Mäenpäälle tästä keskustelualoitteesta. — Turvekeskustelussa on palattava perusasioiden äärelle, eli suomalaiseen huoltovarmuuteen. Olen täysin samaa mieltä niiden kollegoiden kanssa, jotka muistuttavat, että polttoturvetta tarvitaan edelleen. Se on kotimainen, varastoitavissa oleva energialähde ja välttämätön vakuutus, joka takaa lämmön suomalaisiin koteihin myös kriisin sattuessa. Mutta turve on paljon muutakin kuin polttoaine. Se on strateginen raaka-aine, jota ilman suomalainen ruokapöytä olisi köyhempi. Meidän on luvitettava Suomeen uusia turvetuotantoalueita, jotta voimme varmistaa sekä energiaomavaraisuutemme että ruokaturvamme. Tarvitsemme kotimaista turvetta kasvualustoiksi, kuivikkeiksi, eläinrehuiksi. Samalla turve on tulevaisuuden korkean jalostusasteen tuote, [Puhemies koputtaa] josta syntyy biostimulantteja, maanparannuspellettejä ja aktiivihiiltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.55 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Ihan ensimmäiseksi kiitän hallituspuolueen edustaja Mäenpäätä tästä arvokkaasta keskustelualoitteesta. — Nimittäin tämähän on ajankohtaiskeskustelu turpeen merkityksestä Suomen ja Euroopan ruuantuotannolle ja energiahuoltovarmuudelle. Edustaja Peltokangas, te todistitte tuossa äsken väkevästi. Nyt olisi hyvä kuulla hallituksen suunnalta, mitä hallitus aikoo tehdä tämän turpeen kotimaisen tuotantokapasiteetin ja kaupallisen kysynnän turvaamiseksi. Nyt hallitus on istunut kolme vuotta, ja tuntuu, että tämmöistä toimettomuutta on edelleenkin ilmassa. Hyvä, että on tämä keskustelualoite. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] Olisi hallitusohjelman kirjauksiin pohjautuen hyvä kysyä, miten te olette edistäneet hallitusohjelmakirjausten mukaisesti kasvu- ja kuiviketurpeen käyttöä, ja me tiedämme jo eduskunnassa sen, että hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti energiaturpeen osalta kirjaus on selvä: te ajatte sitä alas. Mutta kasvu- ja kuiviketurpeen osalta kysymys kuuluu: missä tilanne menee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

15.56 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, arvoisa keskusta ja arvoisa edustaja Kettunen, viime hallituskaudella olette tehneet tämän maan historian ehkä kaikkein huonoimman valinnan, mitä voi poliittisella tasolla tehdä, kun ajoitte alas turvetuotannon. [Välihuutoja] Te mahdollistitte 30 miljoonan hävityspalkkiot turveyrittäjille, järjestitte JTF-rahoitusta uudelleenkoulutukseen ja aikaistitte punavihreillä ilmastotoimilla turpeen demonisoinnin tilanteessa, jossa olisi pitänyt toimia juuri päinvastoin. Vieläkö olette samaa mieltä? Me tiedämme, että turve taipuu moneen ilmastoystävälliseen asiaan. Hyvällä syyllä turpeen hyödyntämistä täysimääräisesti voidaan jo nyt luonnehtia ilmastoteoksi, kun ajatellaan nettopositiivisesti ja huomioidaan koko elinkaari turpeen monista käyttötarkoituksista turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön. Nyt pitää saada luvitukset kuntoon ja yrittäjille lupaus jatkosta. Tämä on tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

15.57 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää Mäenpäätä tästä aloitteesta. Hän kävi hyvin läpi tämän kuiviketurve-, kasvuturve- ja energiaturveasian kokonaisuudessaan. — Mielelläni jatkan tästä Koskelan puheenvuorosta, koska tämä on juuri se asia, joka ei ole tässä riittävästi vielä ollut esillä, että jos me ajatellaan tätä asiaa sen turveyrittäjän näkökulmasta, että he uskaltavat investoida ja niin kuin täällä sanottiin, myöskin innovoida sitä, niin se vaatii tietynlaista jatkuvuutta. Ja kaikkein huonointa on se, että tässä on ollut hyvin vahvasti ideologia mukana, kun edellisellä kaudella on näitä asioita hoidettu. Nyt on tilanne muuttunut. Me tarvitaan tämä huoltovarmuussyistä, ja kasvu- ja kuiviketurpeen osalta tämä asia on hoidettava. Meidän on tehtävä pitkän aikavälin ohjelma, jolla me myös annetaan luottamusta niille, jotka tällä alalla toimivat, että tämä on jatkossakin käytettävissä oleva yksi keino.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.59 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mistä tietää, että joku asia on jollekin puolueelle tärkeä? Kiitos Mäenpäälle tästä hyvästä aloitteesta, mutta sen tietää siitä, että siitä puhutaan aktiivisesti ja sitten neuvottelujen ja päätöksenteon hetkellä siitä myös pidetään kiinni. Harvoin on Suomen politiikassa puhuttu niin paljon ja niin intohimoisesti turpeesta kuin viime vaalikauden loppupuolella. [Mauri Peltokangas: Totta kai, koska te tuhositte sen!] Turpeen osalta sen verran, että perussuomalaisten elokuussa 2022 tehdyssä vaaliohjelmassa luki näin: turpeen energiavero pois, turve uusiutuvaksi ja turve pois päästökaupan piiristä. Yhtäkään näistä asioista ei tullut hallitusohjelmaan. [Juha Mäenpää: Meillä on tavoitteita eikä lupauksia! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Ja toiseksi: viime hallitus päätti energiaturpeen osalta, että se puolitetaan, ja tämä hallitus — tämä hallitus — päätti, että energiaturpeen käyttö lopetetaan. Siinä on vinha ero. Näihin haluaisin vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä — edustaja Peltokangas, tarkoitan.

Juha Mäenpää ps: No, arvoisa puhemies, minä nyt otan, kun kerran lupasitte. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Se ei tapahdu tällä tavalla, edustaja Mäenpää. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Juha Mäenpää ps: Sanoitte nimeni kuitenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kyllä, sanoin sen väärin.

16.00 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan tässä keskustan edustajien tyyliin keskustella tärkeistä turvearvoista. Te tuhositte turpeen noston. Teidän sosialistihallituksenne teki tämän aivan kylmänviileästi. Otimme siihen voimakkaasti kantaa. Tänä päivänä, kun meillä edustaja Mäenpää tuo tämän asian keskusteluun, te ette tee mitään muuta kuin politiikkaa. Teitä eivät kiinnosta turvetuottajat, teitä ei kiinnosta turpeen tulevaisuus. Se näkyy teidän puheissanne, ja se kuuluu. Siellä

nauraa entinen valtioneuvoston ministeri, joka oli tuhoamassa turvetta. Siellä edustajat hymyilevät. Keskustellaan tästä asiasta ja koetetaan tehdä yhdessä se, mitä on tehtävissä, jotta ne turvetuottajat tuolla Suomessa saisivat sitä työtään jatkaa. Pyydän, että lopetatte ilveilyn ja kunnioitatte turvetuottajia ympäri Suomen, mitä ette ole tähän saakka tehneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.01 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu menee mustavalkoiseksi. Pieniä lukuja: 2010 Suomen kaukolämmön tuotannossa meillä oli valtaosin maakaasua, kivihiiltä, öljyä ja turvetta. Niillä tuotettiin, ja nyt kun katsotaan sitä, niin aika paljon nämä tuotantotavat ovat muuttuneet. Tämä, mikä tässä on tapahtunut, on ollut vähän pitemmän aikavälin muutos. Se ei ole tapahtunut vain viime kaudella, vaan tämä on hitaasti tapahtunut kaukolämmön tuotannossa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Verotuksella!] ja nyt turpeella on enää viennin osuus siellä kaukolämmössä ja sähköntuotannossa käytännössä ei ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että turpeella on merkitys huoltovarmuudessa ja sen varmistamisessa, että meillä on silloin lämpöä tarjolla niissä paikoissa, joissa meillä on polttokattiloita, huippujen tasaamisessa silloin, kun on pakkaskausi. Mutta sitten voi kysyä, kuinka paljon me satsaamme kasvuturpeeseen ja näihin aktiivihiiliratkaisuihin, mitä täälläkin tuli esiin. Voi kysyä, onko turve oikea polttoaine poltettavaksi, [Puhemies koputtaa] vai pitäisikö sitä kehittää muullakin tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

16.02 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin täällä on liikuttu älyllisesti varsin harmaalla alueella. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sama jatkuu!] Tässä aloitteessa ei ollenkaan nosteta esiin niitä turpeen haitallisia puolia. Kun turvetta poltetaan energiaksi, niin todellakin ne päästöt ovat kivihiilen päästöjen luokkaa. Sen lisäksi turpeennosto aiheuttaa valtavasti vesistöpäästöjä, ja se on pilannut jo monet mökkijärvet. Asbestiakin käytettiin aikoinaan, mutta kun ymmärrettiin sen vaarallisuus, niin se lopetettiin.

On totta, että kuivikekäytössä ja kasvualustana turve on ollut hyvä alusta, mutta siihenkin koko ajan etsitään vaihtoehtoja. [Keskeltä: Ei löydy!] Tässä on vedottu paljon eurooppalaisen ruuantuotannon varmistamiseen. On hyvä muistaa, että myös muualla Euroopassa käytetään muita kasvualustoja ja tehdään myös paljon työtä niiden etsimiseksi, niin että turpeesta voidaan kokonaan luopua.

Minusta on älyllisesti epärehellistä myös antaa turvetuottajille sellainen kuva, että tämä ala olisi jotenkin merkittävä tulevaisuuden ala, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä on!] kun me tiedämme, [Puhemies koputtaa] että päinvastoin turpeen käyttö on loppumassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

16.04 **Timo Vornanen tv** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen energiapolitiikan on perustuttava realismiin ja isänmaan etuun. Sokea ilmastoposeeraus ei saa ohittaa tervettä järkeä, kansalaisten toimeentuloa ja kansallista turvallisuutta. On ollut täysin tekopyhää ajaa alas kotimainen, huoltovarmuudelle elintärkeä turveteollisuus. Nyt

poltamme lämmityskattiloissa hyvää tukkipuuta, kun varsinaista polttoainetta ei ole nostettu maasta. Lisäksi turvetuotteillemme olisi kysyntää myös muualla Euroopassa. Miksi emme halua parantaa vientiämme, miksi?

Lisäksi muistutan realiteetista: Suomen osuus maailman päästöistä on vaivaiset 0,8 promillea — 0,8 promillea. Näillä promilleilla emme pelasta maailmaa, mutta itsetuhoisella politiikalla me kyllä tuhoamme suomalaisten arjen ja hyvinvoinnin. Kyse on Suomen oikeudesta päättää omista varannoistaan ja turvata kansalaisten leipä [Puhemies koputtaa] sekä lämpö. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

16.05 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuoruudessa työskentelin turvesuolla. Aamut alkoivat varhain, ja työpäivät rytmittyivät sään mukaan. Siellä oppi, kuinka paljon osaamista, sitkeyttä ja investointeja tämä elinkeino vaatii Suomen lyhyellä kesäkaudella.

Edellisellä hallituskaudella turve ajettiin alas keskustan, SDP:n ja vihreiden toimesta väärillä perusteilla ja ideologialla. Turpeella on tärkeä strateginen rooli Suomen huoltovarmuudessa ja omavaraisuudessa. Se on kotimainen uusiutuva varastoituva polttoaine, jota voidaan käyttää silloin, kun tarve on. Se tukee lämmön ja sähkön tuotantoa kylminä talvina ja tasapainottaa järjestelmää tilanteissa, joissa muut tuotantomuodot eivät riitä. Samalla turve on keskeinen ja kriittinen raaka-aine kasvuturpeissa ja kuivikkeissa, joilla on suora yhteys maa- ja metsätalouteen ja kotimaiseen ruuantuotantoon. Turve merkitsee työtä, omavaraisuutta ja varautumista, ja se tulee ottaa käyttöön kaikissa muodoissaan ja kasvattaa sitä kautta Suomen vientiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.06 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Turve ei ole vain energiakysymys, se on myös huoltovarmuuskysymys. Tässä keskustelussa on lopulta kysymys siitä, pystymmekö turvaamaan suomalaisen ruuantuotannon, energiaomavaraisuuden ja kriisinsietokyvyn tilanteessa, jossa Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut rajusti. Meidän linjamme on, että turve säilyy tärkeänä osana Suomen energiapalettia. Tämä on välttämätöntä, koska turve on ainoa kotimainen energialähde, joka on yhtä aikaa huoltovarma, säävarma ja helposti varastoitava. [Mikko Savola: Ei yhtään esitystä!] Tänä päivänä tiedämme hyvin, että kriiseihin varaudutaan turvaamalla ensin energiaomavaraisuus. Se on tärkeintä turvaamme.

Arvoisa puhemies! On totta, että päästökaupan ulkopuolisissa laitoksissa turpeen kilpailukyky on erittäin vahva, ja juuri näissä laitoksissa meidän on varmistettava turpeen käyttämisen mahdollisuudet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.07 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansakunnan vahvuus mitataan kriisin hetkellä. Tällä hetkellä me puhumme täällä energiasta ilmastopolitiikan näkökulmasta, mutta energia on ennen kaikkea huoltovarmuutta ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on sitä, että sairaalat pysyvät käynnissä, kodit lämpiminä ja

teollisuus pyörimässä kaikkina aikoina. Meillä ei ole öljyä, kuten Norjalla, mutta meillä on turve, kotimainen, varastoitava ja säädettävä energianlähde. Norja ei sulkenut öljyhanojaan maailman muuttuessa vaan teki siitä strategisen voimavaran ja rakensi samalla tulevaisuuttaan. Turpeen alasajaminen oli virhe. Nyt me kaipaamme takaisin sitä säätökykyä ja omavaraisuutta, josta luovuimme.

Ei ole parempaa ja turvallisempaa antibioottiresistenttiä kuiviketta kuin turve. Esimerkkinä lammas, joka saa kasvaa turpeen päällä, tekee parempaa ja terveempää villaa kuin se lammas, joka ei saa kasvaa turpeen päällä.

Kysymys ei ole menneeseen palamisesta, vaan Suomen edun ajamisesta. [Puhemies koputtaa] Uskallammeko käyttää omia voimavarojamme osana energiapalettia ja vaurastua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.09 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turpeenpolttohan on käytännössä lopetettu lähinnä ideologisista syistä. Tätä virhettä ei nyt vain jostain syystä haluta oikaista eikä korjata millään tavalla, vaan jopa sen varjolla, ettei tarvitse missään nimessä korjata, me tuodaan italialaisen mafian jätettä tänne poltettavaksi. Siis meillehän nauravat variksetkin — ainakin Italian varikset nauravat ihan varmasti. [Keskeltä: Ja perussuomalaiset ovat hallituksessa!] Nyt on ihme homma, että tosiaankaan ei voida myöntää tätä asiaa millään tavalla ja korjata sitä, mikä pitäisi korjata, koska näinhän tehtiin kuitenkin aikoinaan jopa vihreitten osalta ydinvoimassa, että huomattiin, että ajatus oli väärä. Nyt olisi tärkein asia tulla siinä asiassa takaisin ja järkiimme. Todellakin minä toivon, että me tultaisiin jonain päivänä korjaamaan nämä huonot päätökset yhdessä, [Tuomas Kettunen: Te olette hallituksessa nyt, ette oppositiossa!] vaikka koko porukan kesken ja keskustakin mukana siellä. Me voitaisiin ihan oikeasti kimpassa tämä asia pistää kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.10 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty paljon hyviä puheenvuoroja, ja todellakin turve on äärimmäisen tärkeä polttoaine ja raaka-aine niin meidän energiahuollon kuin ruokahuollon ja ruokaturvan näkökulmasta. Siksi onkin vaikea ymmärtää tätä tilannekuvaa vasten ja vieläpä tässä maailmantilanteessa, jossa me olemme, miksi hallitus haluaa luopua kokonaan turpeen energiakäytöstä vuoteen 2030 mennessä. [Tuomas Kettunen: Miksi?]

Ymmärrämme hyvin, että moni toimi, esimerkiksi päästökauppajärjestelmästä irrottautuminen, olisi hyvin vaikea toimi, joka vaatisi aikamoista lobbausta, mutta on olemassa myös toimenpiteitä, joita hallitus voi omin toimin tehdä, ja on toimivalta toimia, esimerkiksi verotukseen liittyvät kysymykset. Niistä Suomi voi päättää itse. Esimerkiksi turpeen verotuksen osalta voi tehdä päätöksiä ja poistaa vaikka turpeen valmistevero kokonaan. Tai ainakin pyydän teitä nyt verottoman lämmitysturpeen ylärajan osalta säilyttämään sen siellä 10 000 kilowattitunnissa, joka viime kaudella päätettiin. [Puhemies koputtaa] Nyt aiotte sen poistaa kokonaan. Se on kestämätön päätös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

16.11 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan myös aluksi kiittää edustaja Mäenpäätä tästä keskustelualoitteesta turpeesta. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja liittyen turpeen moninaiseen käyttöön niin ruoantuotannossa kuin energiantuotannossa, myös aktiivihiili, korkeimman jalostusasteen tuotteet on mainittu. Täällä mainittiin myös päästökauppa, ja ehkä yksi, mitä itse kaipaisin tähän turvekeskusteluun — käsiteltäväksi joko tämän hallituskauden aikana tai ketä sitten seuraavana on vetovuorossa — liittyen tähän turpeen uusiutuvuuteen: Sen uusiutuvuus täytyisi luokitella ei pelkästään EU-tasolla vaan myös IPCC:n kautta, eli siis kansainvälisen ilmastopaneelin taholla, hitaasti uusiutuvaksi, jotta sitä kautta saataisiin vaikutettua tähän päästökertoimeen, mikä vaikuttaa, kuten mainittiin, siihen turpeen polttamiseen. Se pitäisi saada muutettua.

Nopea kommentti vielä vesistövaikutuksista: GTK teki siitä tutkimuksen, ja turvetuotannon vaikutuksia ei pystytty erottamaan muista tekijöistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.12 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Huru, tervetuloa Pohjois-Pohjanmaalle katsomaan, miltä mökkijärvet näyttävät turvetuotantoalueiden kyljessä. [Petri Hurun välihuuto]

Minun mielestäni tämä keskustelu, arvoisa puhemies, on hieman erikoista. Kaudesta toiseen oppositiot ja hallituspuolueet kiistelevät siitä, kuka on ajanut turpeen alas, ja aina tietenkin syy on siinä toisessa ryhmässä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Teidän kaudella se meni hallitsemattomasti alas!] mutta totuus on se, että markkinat ovat ajaneet turpeen käytön alas. Toki on myös syynsä siihen, että turpeen vähentäminen on ollut edellisen hallituksen strateginen tavoite, ja se on myös tämän hallituksen kirjattu tavoite. [Perussuomalaisten ryhmästä: Siinäs kuulitte, keskusta!] Se on ollut järkevää ja ilmastopoliittisesti oikea suunta, mutta ihmettelen sitä, että markkinatalous ei kuitenkaan tässä salissa saa kovin paljon suosiota, kun nimenomaan markkinat ovat ajaneet turpeen käytön alas. No, Euroopassa on kaksi maata, Suomi ja Irlanti, jotka ovat isommassa määrin turvetta tällä tavalla hyödyntäneet. Irlannissa ollaan myös lopetettu turpeen käyttö. He ovat myös edellä tämmöisessä oikeanmukaisen siirtymän [Puhemies koputtaa] uusiin elinkeinoihin mahdollistamisessa. Ehkäpä se voisi olla myös meidän yhteinen [Puhemies koputtaa] tavoite täällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

16.14 **Tomi Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turpeen merkitystä Suomen ja koko Euroopan ruuantuotannolle sekä energian huoltovarmuudelle ei voi eikä saa aliarvioida. Turve on kotimainen, säästä riippumaton ja saatavuudeltaan varma resurssi, juuri sellaista huoltovarmuutta, jota nykyisessä maailmantilassa tarvitaan. Ukrainan sodan myötä olemme nähneet, kuinka vaarallista on rakentaa kriittisiä toimintoja tuontienergian varaan. Kun rajat sulkeutuvat ja markkinat horjuvat, vain kotimainen tuotanto pitää yhteiskunnan pyörimässä. Lisäksi turvetuotanto tarkoittaa hajautettua energiantuotantoa. Sodan kaltaisissa kriiseissä on yhteiskunnan elinehto, että energiaa voidaan tuottaa muuallakin kuin haavoittuvassa ja näkyvässä infrassa. Turvetuotanto työllistää, ylläpitää palveluja, luo uusia työpaikkoja maaseudulle ja mahdollistaa, että koko

Suomi pidetään asuttuna. Turvallisuuskysymys sekin. Suomen ja koko eduskunnan tulisi tehdä kaikkensa, että turve palautuisi osaksi keinovalikoimaamme, ja turve tulisi nähdä ennemminkin kansallisena turvallisuuskysymyksenä, ei ilmastokriisinä, 0,9 promillen [Puhemies koputtaa] vahvuisena asiana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

16.15 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on joissakin puheenvuoroissa tullut tuo viime kauden romutuspalkkio esille. Olin silloin vastaava ministeri, ja silloin alan kanssa käytiin keskusteluja erilaisista toimenpiteistä, joilla alaa voitaisiin auttaa. Tämä romutuspalkkio oli yksi alalta tulleista esityksistä.

Ei turvetuotannon ongelma ole se kapasiteetti. Kyllä kapasiteettia, nostokapasiteettia, meillä riittää. Enemmän meidän nostamista rajoittavat jo pelkästään säät. Kyllä ongelma on kannattavuus, ja sen kannattavuuden saaminen on sitten jatkotoimien kannalta tietysti... Ja oli viime kaudellakin: viime kaudella me tuplattiin verottoman käytön määrä eli se, mikä oli veroton. Nyt näyttää sille, että nämä lait, joita tämä hallitus on tekemässä, ovat ajaneet tilanteeseen, että yhä useampi voimalaitos on ajautunut päästökaupan piiriin ja sitä kautta turve on tullut kannattavaksi. Eli kyllä se ongelma tulee täältä.

Itse pidän selvänä, [Puhemies koputtaa] että turve tulee olemaan myös jatkossa erittäin tärkeä huoltovarmuuden kannalta, [Puhemies koputtaa] se tulee olemaan kasvuturpeen kannalta ja niin edelleen. Eli kyllä meillä jatkossakin tulee turvetuotantoa olemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.16 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin hämmästyttävänä oikeastaan, että tässä talossa suuressa valiokunnassa on kuulemma aikanaan noin neljännesvuosisata sitten arvalla ratkaistu, onko turve uusiutuva vai uusiutumaton luonnonvara.

Suomihan on maailman soisimpia maita, ja jopa maamme nimen on joskus väitetty johtuvan suosta ja maasta. Nyt onkin pakko suomia Suomea siitä, että aikanaan on arvottu turpeen olevan tällainen uusiutumaton luonnonvara.

Turpeen avulla, niin kuin tässä on kuultu monessa puheenvuorossa, voitaisiin olla energian suhteen nykyistä omavaraisempia. Tällä olisi paljon merkitystä myös huoltovarmuuden kannalta. Turve tuo turvaa.

Lisäksi pitää mainita tämä, mikä on myös mainittu moneen kertaan, eli tämä kuivike- ja kasvuturve, jolla on merkitystä sitten ruuantuotannon, maatalouden ja puutarhatalouden suhteen ja joka voisi tuoda jopa vientituloja.

Keskustan ja perussuomalaisten tässä loppujen lopuksi on turha mitenkään riidellä. Meillä on ihan sama tavoite. [Puhemies koputtaa] Eiköhän me saada tämä kuntoon, kun sovitaan vaan, että kumpikaan ei enää koskaan jätä tyhjää paperia hallitusneuvotteluissa. [Naurua — Tuomas Kettunen: Se oli kova lupaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.18 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sillä nyt ei ole suurta väliä, kuka on ollut mitäkin mieltä ja kuka on milloinkin ollut hallituksessa. Venäjän

hyökkäys 2022 muutti koko paletin kertaheitolla, ja Venäjältä loppui puu. Silloin viimeistään olisi pitänyt ymmärtää puun ja turpeen yhteys ja tehdä oikeita poliittisia johtopäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Tässä on bioenergian tuottajat 2025. Minä olen kyllä — voin sen julkisesti todeta — värisokea, mutta tässä on sinisellä merkitty turve ja tämä kartta on ihan täynnä sinistä, niin kyllä sitä turpeen käyttöä vielä on. Ja kuten edustaja Lintilä, entinen ministeri, sanoi, kyllä meillä kapasiteettiakin löytyy. Se edellyttää, että me pystymme tarjoamaan urakoitsijoille riittävän pitkän aikajänteen, jolla sitä tuotantoa tullaan ostamaan, olipa se ostaja Huoltovarmuuskeskus tai sitten meidän lämpölaitokset tai CHP-laitokset, joita ikävä kyllä on alas ajettu alhaisen sähkönhinnan takia jo pitkään.

Tämän puheenvuoron käytän sen takia, että poliittinen järjestelmä nyt käyttäisi realismia ja ymmärtäisi, missä sillassa Suomen talous on, ja lähdettäisiin käyttämään energiassa kotimaisia polttoaineita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.19 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Mäenpää, tämä on hyvä, loistava aloite. Turve on ollut vuosikymmenten ajan olennainen osa suomalaista maataloutta. Sen ainutlaatuiset ominaisuudet ovat tehneet siitä arvokkaan resurssin maanparannuksessa ja kasvualustana. Maatalouskäytön näkökulmasta tarkasteltuna turpeelle ei ole olemassa korvaajaa, jonka saatavuus, kustannustaso ja ominaisuudet olisivat edes lähellä turvetta.

Merkittävimpiä turpeen käyttökohteita maataloudessa ovat kasvihuonetuotanto ja kotieläintiloilla kuivittaminen. Kuivikeominaisuuksista hyvä vedensidontakyky on muihin kuivikkeisiin nähden ylivertainen. Esimerkiksi pihattonavetoissa ja muissa ulkoilmalle alttiissa ratkaisuissa turpeen korvaaminen on mahdotonta. Kondensoituva vesi nollakeleillä on vaikea kuivattava. Turvetta käytetään makuualustojen pohjalla, ja se samalla myös eristää ja auttaa pitämään eläimiä lämpiminä. Turve pölyää vähemmän ja näin ollen vähentää kotieläinten keuhko-ongelmia ja parantaa ilmanlaatua. [Puhemies koputtaa]

Turve on turva, kuten Eerolakin totesi. Jos pitää eläinten hyvinvointia tärkeänä, kannattaa turvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.20 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia tästä erittäin hyvästä keskustelualoitteesta. Turve liittyy keskeisesti Suomen omavaraisuuteen. Sillä on edelleen merkitystä lämmöntuotannossa, mutta tietysti se aivan keskeinen merkitys ja rooli tällä hetkellä liittyy huoltovarmuuteen. Huoltovarmuuspolttoaineena se on säävarma ja helposti varastoitava, ja ehdottomasti meidän pitää turve pitää edelleenkin mukana paletissa ja, niin kuin on tullut esille, ei pelkästään näistä syistä vaan myöskin kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden takia, sinne kasvihuoneille, sinne kotieläintiloille. Näistäkin syistä turpeen jatko pitää turvata. Tässä on ongelmana nämä luvitusongelmat, mitkä ovat nousseet esille. Ne on tärkeää ratkaista, ja ylipäänsä on tärkeää pystyä tekemään semmoisia päätöksiä, millä tämä strateginen huoltovarmuuspolttoaine pystytään myöskin jatkossa Suomessa turvaamaan.

Arvoisa puhemies! Kun tässä on kuunnellut näitä perussuomalaisten puheenvuoroja, niin tulee mieleen, miksi näitä puheenvuoroja ei pidetty siellä hallitusohjelmaneuvotteluissa, [Puhemies koputtaa] koska kirjaukset täällä hallitusohjelmassa ovat kuitenkin niin, että turpeen energiatuotanto ollaan ajamassa alas. [Puhemies koputtaa] Herää tämä kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.22 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turpeen osuus Suomen energian kokonaiskulutuksesta on puolitoista prosenttia, elikkä ne väitteet, joista tässä on kerrottu, että se olisi Euroopassa merkittävä, eivät pidä paikkaansa. Suomessa tämä osuus on jopa suurempi kuin muissa Euroopan maissa, eli tämä on energian käytön osalta varsin mitätön osuus, ja hyvä niin, koska ne päästöt ovat niin suuret.

Täällä toivottiin myös, että päästökerrointa muutettaisiin. [Juha Mäenpään välihuuto] No, eihän sitä voi muuttaa, kun se perustuu niihin todellisiin päästöihin.

Uusiutuvasta puhuttiin. Turve uusiutuu noin kolmetuhatta vuotta. Jos me mietitään, mitä toimia meidän pitää tehdä vaikka ilmaston hyväksi, niin kolmetuhatta vuotta on todellakin liian pitkä aika sitä miettiä.

Odotinkin, milloin tämä tarinalegenda tästä arvasta täällä nousee esiin, se, että arvalla olisi päätetty, onko turve uusiutuva vai ei. Ei sitä arvalla tai ilman arpaa voi Suomi päättää, se on ihan YK:n määrittelemä. [Markku Eestilä: Kyllä se arvalla päätettiin!]

Sitten on nostettu huoltovarmuus esille. Ymmärrän tämän näkökulman, mutta todellisuudessahan turve ei ole mitenkään erityisen hyvä [Puhemies koputtaa] huoltovarmuuspolttoaine, koska se varastoidessakin hajoaa ja energiamäärä siinä vähenee ja sen turpeen nosto on hyvin sääriippuvaista. [Hannu Hoskonen: Ei pidä paikkansa!] Ei voi sataa, [Puhemies koputtaa] ja myös pitkä kuivuus aiheuttaa tulipalovaaran.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Mikkonen. Nyt minuutti on käytetty korkojen kera. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

16.23 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turpeella on Suomessa tärkeä rooli, mikä on korostunut tässä geopoliittisessa tilanteessa, kuten täällä on jo usein todettu. Turve on kotimainen raaka-aine, jonka saatavuus ei riipu kansainvälisistä toimintaketjuista, ja sitä voidaan hyödyntää poikkeusoloissa, kuten erittäin kylminä talvina ja polttoainehuollon häiriötilanteissa.

Tosiaan vähemmälle huomiolle ovat jääneet turpeen käyttöön liittyvät sivuvirrat erityisesti kuiviketurpeessa, joka on erittäin imukykyinen ja sitoo ammoniakkia ja parantaa esimerkiksi talli- ja navettaympäristöjen ilmanlaatua. Hevostaloudessa mutta myös muussa kotieläintuotannossa turve on monille toimijoille kustannustehokas ja toimintavarma vaihtoehto. Tosiaan näin hevosen omistajanakin on todettava, että turve toimii eläinkuivikkeena poikkeuksellisen turvallisesti sekä eläimille että niiden hoitajille. Sen luonnostaan hapan pH, antiseptiset ominaisuudet ja homehtumattomuus vähentävät bakteerien ja muiden mikrobien kasvua eläinsuojissa. Nämä piirteet auttavat pitämään eläintilat kuivina, hygieenisinä ja hajuhaitoiltaan hallittuina, mikä tukee sekä eläinten hyvinvointia että hoitotyön ergonomiaa. [Puhemies koputtaa] Turve on todellinen vientituote meille Suomessa, ja tämä meidän kannattaisi kyllä muistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

16.25 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turve ja turvepohjaiset tuotteet ovat tosiaan meidän öljy. Me emme voi pelastaa maailmaa, mutta me voimme pelastaa itsemme. Tässä on monta kertaa tullut esille, kuinka se on puutarhataloudessa ja kuivikkeena eläimille täysin korvaamaton ja CHP-voimaloissa erittäin tärkeä. Ajattelen sitä, että kun pääsimme nyt sopuun tästä velkajarrusta, niin jos nyt sitten pääsisimme sopuun siitä, että lopettaisimme talouskasvun jarrut eli sellaiset typerät päätökset, mitkä estävät meidän talouskasvuamme. Meidän pitäisi jokaisessa päätöksessä miettiä, millä tavalla Suomi raketoi, millä tavalla me voisimme saada edullista energiaa ja miten me voisimme hyödyntää niitä Suomen omia oloja, omaa energiavaraisuutta. Tämä olisi semmoinen tosi tärkeä päätös.

Vielä vihreälle edustajalle siellä: kyllä se nyt arvalla ratkaistiin — siinä oli Satu Hassi silloin puheenjohtajana. Nämä ovat poliittisia päätöksiä, mutta sitten huonoja poliittisia päätöksiä [Puhemies koputtaa] voimme välillä myös korjata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

16.26 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua, ja tämä turpeen huoltovarmuuspuoli on kyllä vahvasti noussut tänään esiin, ja hyvä niin.

Mutta palaan vielä tuohon turpeen toiseen rooliin, mistä täällä myös on puhuttu, tähän monikäyttöisyyteen, siihen, mihin sitä pystyy hyödyntämään. Kasvualustat, otetaan vaikka männyntaimet tai meidän kasvihuoneviljely, ovat hyvin, hyvin riippuvaisia tästä.

Mutta sitten tämä kuivike: Kun meillä on noussut esiin myös niitä toimenpiteitä, millä tämä täällä varmistetaan, niin kehotan kyllä tähän tänään iltapäivällä tulleeseen maa- ja metsätalousministeriön tilaamaan kuivike- ja kasvualustatuotannon tiekarttaan tutustumiseen, koska siinä linjataan vuoteen 40 asti, miten kuiviketta ja turvetta voidaan myös hyödyntää. [Puhemies koputtaa] Tähän kehotan sitten myös kaikkia osallistumaan. [Puhemies koputtaa] Tämähän jalkautetaan myös meille kaikille edustajille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.27 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa, että asun 500 metrin päässä turvenevasta. Katson, kuinka joka päivä turverekka lähtee viemään kuormaa. Seuraan, kuinka sieltä haetaan vesinäytteitä toistakymmentä vuodessa. Se on urbaani legenda, että turvetuotanto saastuttaisi nykypäivänä vesistöjä.

Tässä on ollut erinomaisia puheenvuoroja. Niitä on tullut hallituspuolue perussuomalaisista, mutta tiedättekö, että se yksi ainut ongelma on se, että teillä on valta tällä hetkellä tuoda meille päätettäväksi ne esitykset turveveron alentamisesta, siitä, että esimerkiksi tätä kattilatehoa ei pienennetä. Se oli teidän päätös, joka vei monta lämpölaitosta tuohon päästökaupan piiriin, eikä ole myöskään tullut sitä esitystä, että siitä päästökaupan piiristä lähdettäisiin EU-tasolla neuvottelemaan. Hyvänen aika sentään, tämä on mielenkiintoinen keskustelu, koska te lupasitte todella ponnekkaasti ennen vaaleja turveyrittäjille ja kansalaisille hoitavanne tämän asian kuntoon, ja se teko on nolla, mitä te

olette pystyneet tekemään. Mutta kiitän edustaja Mäenpäätä siitä [Puhemies koputtaa] — se on myös teko — että on saatu keskustelualoite tänne meidän keskusteltavaksemme ja voimme puhua tästä asiasta. [Puhemies koputtaa] Mutta hoitakaa nyt, hyvät ihmiset, tämä asia kuntoon. [Sheikki Laakso: Kyllä ministeri tietää, miten nämä asiat menee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

16.29 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä sanoa, että edustaja Mikkoselta oli jonkinlainen rimanalitus verrata turvetta asbestiin. Oletteko valmiita ottamaan asbestikylvyn, tekemään asbestinaamion kasvoille tai syöttämään eläimillenne asbestia? Minun mielestäni haitallisten aineiden ja puhtaan suomalaisen luonnontuotteen vertaaminen tässä salissa on suorastaan häväistys.

Sitten edustaja Lylylle tuohon aikaisempaan puheenvuoroon — harmi, kun hän ei ole salissa enää: Tällä hetkellä tilannehan on se, että esimerkiksi Neovalla kasvu-, kuiviketurve- ja erikoistuotteet ovat menneet polttoturpeen ohi. Tuskin meillä kukaan näkee realistisena vaihtoehtona sitä, että me ruvetaan uudempia teknologioita purkamaan sen tieltä, että turvetta saadaan kattilaan, mutta nyt on puhe siitä, että me saadaan varmistettua meidän huoltovarmuus. Me ei saada purkaa yhtään CHP-laitosta. Jopa kantaverkkoyhtiö Fingrid on varoittanut CHP-kapasiteetin purkamisesta. Se saattaa johtaa sähkön säännöstelyyn kovilla pakkasilla. Tilanne on aidosti vakava, ja se pitää myös ottaa vakavana tässä salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

16.30 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuosta edustaja Kankaasta on hyvä jatkaa. Nythän on tilanne se, että nykyiset tuotantopinta-alat eivät voi laskea enää yhtään, jos haluamme ylläpitää huoltovarmuuden. Alle 0,35 prosenttia turveperäisistä maista on nyt turvetuotannossa, ja jos siitä mennään alaspäin, niin silloin on katastrofi. Nämä luvitusasiat pitää saada ja varmuutta turveyrittäjille.

Vihreille haluaisin sanoa, että nyt kun aktiivihiilestä on puhuttu, niin taitaa olla niin, että tämä Helsingin kaupungin vesijohtovesikin puhdistetaan Ilomantsissa tuotetulla aktiivihiilellä. En tiedä, kelpaako se. Tietysti toinen vaihtoehto olisi ollut varmaankin Kiinassa tuotettu kivihiilestä tehty aktiivihiili. [Keskeltä: Tai asbesti!] — Niin, tässä puhutaan asbesteista ja muista.

Tuossa äsken puhuttiin päästökauppajärjestelmästä. Se on totta, että se tässä rajoittaa. Verotus on yksi ongelma. Nyt jo Tšekin pääministeri esitti, että päästökaupalle pitäisi laittaa kattohinta, joka voisi olla esimerkiksi 30 euroa hiilidioksiditonnilta. Tämä myöskin mahdollistaisi tätä turpeen toimintaa, jos me päästäisiin yhteiseurooppalaisesti eteenpäin näissä asioissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.31 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pari totuutta, ettei nyt ihan mennä... Edustaja Mikkonen puhui kyllä niin totuuden vierestä, että hirvittää, ihan tässä lähellä. Ensinnäkin säilyvyyden kannalta: Turve säilyy hyvin aumattuna jopa viisi vuotta, ja puu happanee ensimmäisessä vuodessa. Arvoisa edustaja,

tunnustakaa biologia ja lukekaa edes joskus ne biologian läksyt. Toinen asia: Polttoaineen päästökertoimissa, jotka Suomessa aidon, tarkan ja tieteellisen tutkimuksen jälkeen on julkistettu, turpeen tuottama päästö per megawattitunti, kun sillä tuotetaan energiaa, on pienempi kuin puulla. Tämä on fakta. Älkää vääntäkö totuutta valheeksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, että nyt meillä on tilanne Suomessa, että UPM:n pääjohtaja Massimo Reynaudohan sanoi, että puuta poltetaan nyt sillä keinoin, että metsäteollisuus vetäytyy Suomesta pikkuhiljaa pois. Meillä on kädessämme aarre, jolla pystymme rakentamaan tähän maahan uutta kasvua ja loistavaa tulevaisuutta eri tuotteilla, joita markkinoille menee, ja muistakaa, hyvät ystävät, että parhaillaan turvetta tutkitaan ja sieltä tulee koko ajan uusia tuotteita. Pitäähän meidän tämä mahdollisuus käyttää, jos haluamme, arvoisa herra puhemies, velat maksaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tälle keskustelulle varattu aika lähestyy nyt loppuaan. Annan viimeisen puheenvuoron keskustelualoitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle, edustaja Mäenpäälle. Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.32 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä päätin tänne tullessani, kun keskustelin myös muutamien keskustalaisten kanssa, että me emme toisiamme täällä parjaa, mutta hiukan henkilökohtaisesti loukkaannuin tästä, että edustaja Kettunen aloitti täällä tämmöisen lapsellisen puheen, jota edustaja Mehtälä jatkoi — hävetkää.

Haluan kiittää keskustan Hoskosta ja Lintilää käytetyistä puheenvuoroista, joissa ymmärrettiin asian edellyttämällä tavalla, että me yritämme täällä yhdessä rakentaa sitä. Edustaja Savola ja Siponen kohtuullisesti ymmärsivät, mutta pakko oli kuittailla. Minä kuittaan nyt saman verran takaisin: Te jätitte tyhjän paperin hallitusneuvotteluissa. Teillä ei ollut siellä mitään. Me ehkä olisimme tarvinneet teitä siellä tämän asian edistämiseksi. Te saatatte tarvita jatkossa meitä. Muistakaa se.

Vuonna 2000 tämä asia on päätetty eduskunnassa. Silloin maassamme oli presidenttinä Tarja Halonen, pääministerinä oli Lipponen, ulkoministerinä oli Tuomioja, ja varapuheenjohtajana valiokunnassa oli Kiljunen, joka esitti, että turve ei ole uusiutuvaa. Tätä kannatti Tuija Brax, ja siitä äänestettiin. Äänet menivät tasan. Siis äänestettiin biologisesta faktasta, ideologisesti. Äänten mennessä tasan arpa tai kolikko ratkaisi sen, että turve ei ole uusiutuvaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Karmeaa! — Uskomatonta!] Meidän pitää tämä korjata välittömästi. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 124/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.35 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi siirtyy hallitusohjelman mukaan asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Hallituksen esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä mahdollistetaan sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus viranomaistoiminnassa. Tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Nykyisin tiedoksiannot toimitetaan postitse, ellei asiakas ole erikseen antanut suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon.

Esityksellä tavoitellaan nykyistä tehokkaampia viranomaismenettelyjä, parempaa tuottavuutta ja paikkariippumatonta viranomaisasiointia. Ehdotetun lainsäädännön keskeisenä sisältönä on tiivistetysti se, että täysi-ikäiselle henkilölle avataan jatkossa tietyin poikkeuksin viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili Suomi.fi, kun hän tunnistautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Tämän jälkeen viranomaiset voivat toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja tälle viestinvälityspalvelutilille ilman henkilön nimenomaista suostumusta.

Hallintovaliokunta pitää tavoitteita sähköisen tiedoksiannon lisäämisestä kannatettavina. Sähköinen tiedoksianto voi parhaimmillaan edistää perusoikeuksien toteutumista ja helpottaa ihmisten asiointia viranomaisten kanssa. Ehdotettuun sääntelyyn liittyy kuitenkin myös erityisesti yhdenvertaisuuteen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen liittyviä riskejä, jotka on kyettävä minimoimaan. Hallintovaliokunta käsittelee näitä riskejä mietinnössään varsin kattavasti. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Arvoisa rouva puhemies! Noin 2,5 miljoonaa henkilöä on ottanut viestinvälityspalvelun eli Suomi.fi-viestit vapaaehtoisesti käyttöönsä ja antanut suostumuksensa sähköiseen viestintään. Palvelun käyttöönotto edellyttää nykyisin, että henkilö lisää palveluun käytössään olevan toimivan sähköpostiosoitteen, joka pyydetään vahvistamaan. Jokaisesta viestinvälityspalvelutilille saapuneesta viestistä lähetetään ilmoitus tähän sähköpostiosoitteeseen. Jatkossa siis Suomi.fi-viestit-palvelun käyttöönotto tapahtuisi viranomaisaloitteisesti.

Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä rajauksena sitä, ettei tiliä avata henkilölle, jolle on määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutettu. Esityksen perusteluissa tuodaan varsin kattavasti esiin viestinvälityspalvelutilin kautta tapahtuvaan tiedoksiantoon liittyviä yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvan toteutumiseen liittyviä riskejä. Riskit liittyvät erityisesti ihmisten erilaisiin tosiasiallisiin mahdollisuuksiin käyttää palvelua ja vastaanottaa tiedoksiantoja sähköisesti. Riskit korostuvat erityisesti sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden digitaalinen toimintakyky on alentunut mutta joille ei ole määrätty edunvalvojaa tai vahvistettu edunvalvontavaltuutettua. Ehdotettu sääntely saattaa tosiasiallisesti edellyttää, että henkilön digikyvykkyys riittää Suomi.fi-viestien käytön

lisäksi myös viranomaisten omien sähköisten asiointipalvelujen käyttöön. Henkilö ei myöskään välttämättä ole valmistautunut yleiseen Suomi.fi-viestien käyttöönottoon tunnistautuessaan asiointipalveluun.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta katsoo, että henkilöä, jolle viestinvälityspalvelutili avataan, tulee informoida tilin avaamisesta ja sen vaikutuksista sekä mahdollisuudesta pyytää palvelun sulkemista mahdollisimman selkeästi. Valiokunta korostaa, että riittävän selkeä informointi mahdollisuudesta tilin sulkemiseen on keskeistä henkilöiden yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan takaamisessa. Tämä korostuu esimerkiksi niiden henkilöiden kohdalla, jotka käyttävät sähköisiä palveluja vain avustettuina. Valiokunta pitää välttämättömänä, että riittävällä informoinnilla varmistetaan, että käyttäjä ymmärtää tilin avaamisen vaikutuksen ja sen, että viranomaisten tiedoksiannot toimitetaan hänelle jatkossa sähköisesti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei viestinvälityspalvelutilin avaamiseksi vaadita ehdotetussa sääntelyssä sähköpostiosoitteen tai muun sähköisen yhteystiedon antamista, kuten nykyisin. Henkilön on kuitenkin ennen tilin avaamista ilmoitettava sähköinen osoite tai tieto siitä, ettei anna sähköistä osoitetta. Valiokunta toteaa, että sääntelyä sovellettaessa on huolehdittava siitä, että henkilö varmasti tietää sen, että jättäessään ilmoittamatta sähköisen osoitteen hän ei saa ilmoituksia saapuneista viesteistä.

Saadun selvityksen mukaan ehdotettu sääntely mahdollistaa myös tekstiviestiherätteiden käytön. Tämän toiminnallisuuden kehittämistä palveluun ei ole kuitenkaan valmistelussa pidetty kustannustehokkaana ratkaisuna. Sähköpostiherätteen lisäksi käytössä on mobiilisovelluksesta toimitettava push-ilmoitus, joka vastaa selvityksen mukaan pitkälti tekstiviestiherätettä.

Jos sähköisen osoitetiedon antaminen olisi tiliä avattaessa pakollista, sääntely tilin avaamisesta perustuisi tosiasiassa nykytilaa vastaavasti henkilön nimenomaiseen suostumukseen eikä tavoiteltu sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus toteutuisi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomi.fi-tiliä ei jatkossakaan avata käyttäjän sitä huomaamatta. Tilin avaaminen tapahtuu aina Suomi.fi-tunnistustapahtuman yhteydessä ja edellyttää käyttäjältä toimenpiteitä, millä pyritään varmistamaan se, ettei tiliä avata käyttäjän tietämättä tai niin sanotusti vahingossa. Valiokunta tähdentää, että menettelyn sähköisestä tiedoksiannosta kieltäytymiseen tulee olla mahdollisimman yksinkertaista.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta korostaa selkeän ja oikea-aikaisen viestinnän merkitystä muutoksen toteuttamisessa. Digi- ja väestötietovirasto on tiedottanut muutoksesta jo etupainotteisesti. Lain voimaantulon jälkeen käyttäjiä on tarkoitus tukea useilla saavutettavilla tavoilla, kuten video-ohjeilla. Neuvontaa on saatavilla myös Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalvelusta, jonka resursointia vahvistetaan muutosten voimaantulon yhteydessä. Valiokunta korostaa myös digituen merkitystä.

Henkilö voi tehdä pyynnön Suomi.fi-tilin sulkemisesta heti sen jälkeen, kun tili on avattu. Se avataan ehdotetun sääntelyn mukaan kuitenkin tietyn ajan kuluttua uudelleen, jos henkilö asioi jossain sähköisessä viranomaispalvelussa. Hallintovaliokunta ehdottaa tätä määräaikaa pidennettäväksi puolesta vuodesta yhteen vuoteen. Myöskään tilin uudelleen avaaminen ei tapahdu automaattisesti tai käyttäjän tietämättä vaan edellyttää käyttäjän aktiivisuutta. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että sähköisestä asioinnista kieltäytyminen on käytännössä niin helppoa, että sen voi tehdä myös ilman digiosaamista. Tästä näkökulmasta on perusteltua, että tilin sulkemispyynnön voi tehdä myös puhelimitse

tai käyntiasioinnin yhteydessä. Hallintovaliokunta toteaa, ettei kaikkia henkilöitä velvoiteta ehdotetulla sääntelyllä yksinomaan Suomi.fi-viestien käyttäjiksi ja sitä kautta sähköisten tiedonantojen vastaanottamiseen. Sääntelyllä pyritään osaltaan turvaamaan se, että vain digitaalisten välineiden käyttöön kykeneviä henkilöitä ohjataan sähköisten tiedoksiantojen piiriin.

Hallintovaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallinnon asiakas saa luotettavalla tavalla tiedon hänelle tiedoksi annettavasta viranomaisen asiakirjasta. Tästä tulee huolehtia myös tilanteessa, jossa ensisijaisena tiedoksiantokanavana on ehdotetun sääntelyn mukaisesti viestinvälityspalvelu. Hallintovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että viestinvälityspalveluun tulleesta asiakirjasta tehtävällä ilmoituksella on keskeinen merkitys tiedoksiannon tarkoituksen toteutumisen kannalta.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä: Ehdotetulla ilmoitussääntelyllä pyritään varmistamaan hallinnon asiakkaiden mahdollisimman kattava tiedonsaanti. Tiedoksiannon vastaanottaja saa lähtökohtaisesti erillisen ilmoituksen tiedoksi annettavasta asiakirjasta ilmoittamaansa sähköiseen osoitteeseen. Hallintovaliokunta on perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisten huomautusten johdosta ehdottanut mietinnössään tiedoksiannosta ilmoittamista koskevaa sääntelyä täsmennettäväksi ja täydennettäväksi. Valiokunnan ehdotuksen mukaan Digi- ja väestötietovirastolla on esimerkiksi velvollisuus antaa käyttäjälle tieto siitä, että ilmoitusta ei lähetetä, jos käyttäjä ei ilmoita tiliä avattaessa sähköpostiosoitettaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta on tehnyt lakiehdotuksiin perustuslakivaliokunnan edellyttämät muutokset. Valiokunnan mietintöön jätettiin kolme vastalausetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja sitten edustaja Hänninen.

16.45 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme tapa hoitaa asioita on muuttunut nopeammin kuin lainsäädäntö. Kansalaiset ovat yhä tottuneempia sähköisiin palveluihin. On luontevaa, että myös viranomaisviestintä seuraa aikaa ja siirtyy ensisijaisesti sähköiseen muotoon. Tätä tavoitetta edistetään nyt asettamalla sähköinen tiedoksianto ensisijaiseksi. Esityksen ydin on yksinkertainen: kun kansalainen kirjautuu vahvasti johonkin julkishallinnon palveluun, hänelle avataan Suomi.fi-viestit-tili viranomaisaloitteisesti. Näin viranomaiset voivat jatkossa lähettää tiedoksiannot suoraan sähköisesti ilman erillistä suostumusta, mikä nopeuttaa asiointia ja säästää veronmaksajien rahoja. Hallinnolle on arvioitu koituvan jopa 40 miljoonan euron vuotuiset säästöt postituskustannusten vähentyessä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on käsitellyt tämän esityksen perusteellisesti ja tehnyt siihen muutoksia, joilla varmistetaan uudistuksen oikeusturva ja selkeys. Kaikilla ei ole samanlaisia digivalmiuksia, ja siksi järjestelmän tulee joustaa. Sähköisestä tiedoksiannosta tulee voida kieltäytyä helposti, jotta viranomaisasiointi säilyy saavutettavana myös heille, jotka eivät digitaalisia järjestelmiä käytä. Samalla katsoimme tärkeäksi, että ilmoitus tiedoksi annettavasta asiakirjasta on aina lähetettävä siihen sähköiseen osoitteeseen, jonka henkilö on itse ilmoittanut. Näin kenenkään ei tarvitse arvailla, milloin viesti on tullut ja minne. Halusimme myös pidentää tilin uudelleen avaamisen määräajan kuudesta kuukaudesta vuoteen, jotta kenenkään oikeusturva ei

vaarannu tilanteessa, jossa digivalmiudet muuttuvat ajan myötä. Näillä muutoksin esitys on entistä parempi.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus on hallitusohjelman mukainen askel kohti sujuvampaa, kustannustehokkaampaa ja yhdenvertaisempaa julkishallintoa. Se ei sulje ketään ulos, mutta se avaa ovia niille, jotka haluavat ja voivat asioida digitaalisesti. Sähköinen tiedoksianto ei ole vain tekninen muutos, vaan se on osa vahvempaa ja ketterämpää Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.49 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva esitys vie Suomea määrätietoisesti kohti sujuvampaa ja nykyaikaisempaa viranomaisasiointia. Tavoitteena on, että viranomaisten tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille asiakkaille, joille se on mahdollista. Käytännössä tämä tarkoittaa siirtymistä paperipostista Suomi.fi-viesteihin. Muutos helpottaa kansalaisten arkea. Sähköinen tiedoksianto on nopea, paikkariippumaton ja turvallinen. Viestit ovat saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta, eikä tärkeä asiakirja ole riippuvainen postin kulusta. Samalla viranomaismenettelyt tehostuvat, käsittelyajat lyhenevät ja hallinnollinen työ vähenee.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen keskeinen sisältö on, että täysi-ikäiselle henkilölle voidaan avata viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili silloin, kun hän tunnistautuu julkishallinnon sähköiseen palveluun. Erillistä suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon ei jatkossa aina tarvita. Tämä tekee järjestelmästä selkeämmän ja yhdenmukaisemman sekä vahvistaa sähköisen viestinnän asemaa ensisijaisena kanavana. Samalla turvataan oikeus paperipostiin. Jos henkilö ei käytä sähköisiä palveluita tai ei halua asioida verkossa, viestit toimitetaan edelleen perinteisesti. Uudistus huomioi erilaiset elämäntilanteet ja varmistaa, että palvelut säilyvät kaikkien saavutettavissa. Lainsäädäntöä päivitetään laajasti vastaamaan digitaalista toimintaympäristöä. Muutoksia tehdään sähköistä asiointia, digitaalisia palvelu- ja useita oikeudenkäyntimenettelyjä koskeviin lakeihin. Sähköinen tiedoksianto mahdollistetaan entistä laajemmin myös esitutkinnan ja poliisitutkinnan yhteydessä. Lisäksi tarkennetaan määräaikoja, ilmoitusmenettelyjä ja viranomaisten velvoitteita viestinvälityspalvelun käytössä.

Arvoisa rouva puhemies! Julkisen hallinnon toimijoiden on varauduttava siihen, että tämä sähköinen tiedoksianto muodostuu pääsäännöksi. Tämä edellyttää teknisiä ratkaisuja, henkilöstön koulutusta ja toimivia prosesseja. Hyvin toteutettuna uudistus parantaa tiedonkulkua, vähentää kustannuksia ja vapauttaa resursseja varsinaiseen palvelutyöhön. Digitaalisten palvelujen ensisijaisuus tukee julkisen talouden kestävyyttä ja vahvistaa hallinnon tuottavuutta. Samalla se vastaa kansalaisten odotuksiin ajanmukaisista ja sujuvista palveluista. Kyse on hallinnon kehittämisestä niin, että se palvelee paremmin sekä ihmistä että yhteiskuntaa kokonaisuutena. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

16.52 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään tarkastelemme kokonaisuutta, joka liittyy viranomaisprosessien modernisointiin ja erityisesti sähköisen tiedoksiannon käyttöönottoon. Kyseessä on laaja hallinnollinen kehityssuunta, joka pyrkii vastaamaan digitalisoituvan yhteiskunnan tarpeisiin ja siihen, miten ihmiset asioivat

viranomaisten kanssa. Nyt ehdotetun lainsäädännön keskeisenä ajatuksena on, että täysi-ikäiselle henkilölle avataan jatkossa tietyin poikkeuksin viranomaisaloitteisesti Suomi.fi-viestinvälityspalvelutili. Tämä tarkoittaa, että vanhan perinteisen postilaatikon sijaan tieto tavoittaa sähköisen palveluluukun kautta. Sähköisen kanavan käyttö nopeuttaa tiedon välittämistä, vähentää hallinnollista rasitetta sekä parantaa tiedon perille toimittamisen luotettavuutta. On huomioitava, että oikeus paperipostiin kuitenkin säilyy, mikäli henkilö ei käytä sähköisiä palveluita tai kokee edelleen, että palvelu tuntuu haasteelliselta käyttää.

Arvoisa puhemies! Monissa viranomaistehtävissä, kuten hallinnollisissa päätöksissä, ilmoituksissa ja määräaikojen käynnistymisissä on tiedoksiannon oikea-aikaisuus keskeinen osa oikeusturvaa. Sähköinen järjestelmä mahdollistaa sen, että viestit tavoittavat vastaanottajan useimmiten reaaliaikaisesti ja niihin voidaan palata milloin tahansa. Sähköisen tiedoksiannon keskeinen tavoite on parantaa tiedonkulkua ja vähentää näitä viiveitä. Sähköinen viesti on perillä saman tien, kun viranomainen painaa lähetä-nappia. Ei enää monen päivän viiveitä ja odottamista, postiluukun vahtimista tai epävarmuutta, onko posti hukkunut matkalla. Sähköiset palvelut vähentävät epäselvyyksiä ja tarjoavat läpinäkyvyyttä aikaleimojen ja lokitietojen kautta.

Arvoisa puhemies! Sähköinen tiedoksianto tuo hyötyä myös viranomaisen omaan toimintaan, missä postituksen väheneminen, palautuneiden kirjeiden käsittelyn keventyminen ja automatisoitujen prosessien käyttöönotto vapauttavat työaikaa ydintehtäviin ja säästävät kustannuksissa monilla tavoin. Nämä hyödyt koskevat useita viranomaistahoja ja niiden joukossa myös poliisia. Itse olen työn kautta kokenut, että palvelu on ollut hyvä ja sujuva, kun tieto on tästä molemminpuolista. Poliisin työn näkökulmasta tiedoksiannot voivat liittyä esimerkiksi lupa-asioihin, kuulemistilaisuuksiin, rikosasioiden käsittelyvaiheisiin tai muihin viranomaisilta kansalaisille toimitettaviin ilmoituksiin tai päätöksiin. Poliisin toiminnan kautta voidaan korostaa etenkin nopeutta, josta usein tulee palautetta. Sähköinen tiedoksianto nopeuttaa siis prosesseja, joissa aikarajat ovat tiukkoja ja joissa viiveet voivat haitata jatkokäsittelyä. Kun manuaalisia toimenpiteitä vähennetään, se voi vapauttaa poliisin henkilöstöresurssia tehtäviin, joissa inhimillinen harkinta ja kohtaaminen on välttämätöntä. Myös viranomaisten välinen yhteistyö paranee, kun käytetään yhdenmukaisia sähköisiä järjestelmiä, jotka parantavat tiedonvaihtoa ja sujuvoittavat kokonaistoimintaa.

Arvoisa puhemies! Sähköiset järjestelmät ja digitalisaatio ovat tätä aikaa ja osa kehityssuuntaamme. Tekniset laitteet kehittyvät, ja niiden käyttäjät lisääntyvät. Samalla on muistettava niitä käyttäjäryhmiä, jotka eivät pysty: heillä ei ole riittäviä digitaitoja tai kykyä tai laitteita sähköisten palveluiden käyttöön ja viestien vastaanottamiseen. Yhteiskunnan on turvattava myös heidän viestien tiedoksisaannista. Siksi on tärkeää tarkastella uudistuksen haasteita. Kaikki eivät ole digivalmiuksiltaan samalla viivalla. Ikääntyminen, toimintarajoitteet, puutteelliset laitteet, heikko lukutaito tai monimutkaiseksi koetut sähköiset palvelut voivat rajoittaa mahdollisuuksia hyödyntää näitä järjestelmiä. Jotta palvelu olisi yhdenvertaisesti saavutettavissa, rinnalle tarvitaan erilaisia tukitoimia. Yleisesti käytettyjä ratkaisuja ovat esimerkiksi selko- ja monikieliset ohjeet, ohjattavat asiointipisteet, valtuutuspalvelut, vaihtoehtoisten tiedoksiantokanavien mahdollistaminen sekä palvelujen käyttöliittymien selkeyttäminen. On myös hyvä turvata ihmisten tietoisuutta ja ymmärrystä siitä, milloin käyttäjä on siirtymässä digipalveluiden piiriin, ja antaa hänelle mahdollisuus reagoida palvelun käyttöönottamiseen itse. Heräteviestit näistä pitäisi tulla siksi myös aina vaihtoehtoisesti tekstiviestein ja

sähköposteilla, kuten jo nyt monissa palveluissa esimerkiksi terveydenhuollon puolella tapahtuu varattujen aikojen suhteen. Näillä toimilla voidaan tukea niitä, joille sähköinen asiointi ei ole ensisijainen vaihtoehto, ja kaikessa digitalisaatiossa tuleekin huomioida ihmisten erilaisia tarpeita muutoksissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

16.57 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla lainsäädännöllä mahdollistetaan sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus viranomaistoiminnassa. Tavoitteena on, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Nykyisin tiedoksiannot toimitetaan postitse, ellei asiakas ole erikseen antanut suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon. Esityksellä tavoitellaan nykyistä tehokkaampia viranomaismenettelyjä, parempaa tuottavuutta ja paikkariippumatonta viranomaisasiointia. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että täysi-ikäiselle henkilölle avataan jatkossa tietyin poikkeuksin viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili eli kansankielellä Suomi.fi-tili, kun hän tunnistautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Tämän jälkeen viranomaiset voivat toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja tälle viestinvälityspalvelutilille ilman henkilön nimenomaista suostumusta.

Hallintovaliokunta on käsitellyt lakiesityksiä pitkään, ja yhteisiä huolia on herännyt. Joiltakin osin lainsäädäntöä tarkennettiin valiokuntakäsittelyn aikana mutta valitettavasti ei ihan riittävällä tavalla.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraatit ymmärtävät digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja suhtautuvat erittäin positiivisesti näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Parhaimmillaan digitalisaatio sujuvoittaa palveluja ja prosesseja, tuo asiakkaille lisää mahdollisuuksia sekä säästää kustannuksia. Hallituksen esityksessä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi on kokonaisuutena tarpeellinen ja kannatettava muutos, mutta katsomme, että lakiesityksissä eivät riittävällä tavalla tule huomioiduksi erityisryhmät ja heidän tarpeensa. Esityksessä sivuutetaan se tosiasia, että vaikka suurin osa kansalaisista käyttää sujuvasti digitaalisia palveluja, on meillä kuitenkin ihmisiä, joille tulisi mahdollistaa esityksessä tietyt poikkeukset. Kuitenkin loppujen lopuksi tärkeintä on, että viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno ja tiedonsaanti niistä varmistetaan kaikissa tilanteissa. Tämä on seikka, johon myös perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota lausunnossaan.

Merkittävä muutos nykytilaan on se, että yrityksiltä, yhteisöiltä ja luonnollisilta henkilöiltä ei enää edellytettäisi sähköpostiosoitteen antamista Suomi.fin käyttöönoton yhteydessä. Pidämme ongelmallisena, että sähköinen tiedoksianto viestinvälityspalveluun eli Suomi.fi-viestit-palveluun olisi mahdollinen ilman tiedoksiannon vastaanottajan erillistä suostumusta. Tällä hetkellä sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viranomaisviestien lähettäminen Suomi.fi-viestit-palveluun on mahdollista vain henkilön nimenomaisella suostumuksella ja edellyttäen, että henkilö on antanut viestinvälityspalveluun sähköpostiosoitteensa ilmoitusten lähettämistä varten. Erityisryhmien huomioimiseksi muutoksessa tulisi mahdollistaa sähköpostiosoitteen sijasta myös puhelinnumeron antaminen tilin avaamisen yhteydessä. Tämä mahdollistaisi tekstiviestiherätteet saapuneista tiedoksiannoista. Ehdotettu sääntely sekä asiointilain että

tukipalvelulain osalta sinänsä mahdollistaa tekstiviestiherätteiden käytön, mutta tätä ei ole nähty kustannustehokkaana ratkaisuna. Pidämme ongelmallisena, ettei ole selvitetty sitä, miten SMS-herätteen lähetyksen voisi rajata tietylle ryhmälle, esimerkiksi ikäihmisille, joilla ei ole älypuhelinta. Niissä tapauksissa, joissa tiedoksi annettava asiakirja on luettavissa viranomaisen omasta asiointipalvelusta, Suomi.fi-viestien käyttäjä saa heräteviestin Suomi.fi-viestit-tilille sekä ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen. Esitämmekin, että erikseen ilmoitettaessa herätteen saisi myös tekstiviestillä.

On huomattava, että hallituksen esityksellä tavoitellaan huomattavia, noin 25 miljoonan euron säästöjä. Joka tapauksessa Suomi.fi-palvelun käyttöön siirrytään enenevissä määrin ja suurin osa säästöistä realisoituu myös tämän myötä. Siksi ei olisi myöskään säästöjen saavuttamisen kannalta erityisen dramaattista tehdä kädenojennus heitä kohtaan, joille digitaalisten palveluiden käyttö ei ole mahdollista erilaisista syistä johtuen. Sosiaalidemokraateille kyse on tiettyjen ihmisryhmien huomioimisesta muutoksessa ja sen varmistamisesta, että jokainen saa tiedon viranomaisen lähettämistä asiakirjoista.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 1 mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Lyly.

17.02 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrämme hyvin, että digitalisaatio etenee, se on hyväksyttävä, ja sen hyödyt on myöskin käytettävä yhteiskunnassa hyväksi — kaikki asiat voidaan tehdä helpommalla tavalla ja fiksummin.

Mutta myöskin se on tosiasia, että kaikki eivät kykene siihen, eivät kykene lukemaan kielitaidon tai muun puolesta sitä tai osaa käyttää näitä digitalisaation kaikkia elementtejä. Siinä mielessä on viisasta, että heidät huomioidaan näissä erittäin tarkasti. Ja kuten edustaja Nikkanen tuossa hyvin kuvasi sitä tilannetta, tämä tekstiviestipalvelu olisi erittäin käytännöllinen tapa viestiä siitä, että viranomaiselta on tullut Suomi.fi-viesti, joka kannattaisi käydä katsomassa. Ja kun puhelin on meillä, melkein kaikilla, kädenjatke, niin se olisi aina myöskin mukana. Tässä mielessä tilanne olisi myöskin helpommin noteerattavissa tältä osin.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Nikkasen tekemiä vastalauseen 1 mukaisia ehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.04 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskunta digitalisoituu, siitä me emme pääse mihinkään. Samoiten tätä kautta myös tiedonkulku paranee ja totta kai sujuvoituu. Elämme ajassa, jossa yhteiskunta toimii yötä päivää, ja on mielestäni hyvä, että ihmisten palvelu näiltä osin helpottuu.

Mutta huoli tässä lakiesityksessä liittyy oikeastaan yhdenvertaisuuden näkökulmiin ja ehkä ennen kaikkea ikäihmisiin ja heihin, joilla ei ole digitaitoja riittävästi. Kuka määrittää sen, kenellä on riittävät digitaidot näiden palveluiden hyödyntämiseen? Nyt puhutaan ensisijaisuudesta ja oletetaan, että kaikki toimivat diginä ja täytyy itse pystyä ilmoittamaan, jos ei näitä digipalveluja halua käyttää. Jo se herättää mielestäni vääränlaisen lähtökohdan.

Viestillä ilmoitus tosiaan parantaisi tilannetta vahvasti myös nuorten ihmisten osalta. Ajatellaan varmasti, että jokainen nuori lähtökohtaisesti pystyy näitä digipalveluja helposti käyttämään ja on tottunut tällaisiin sovelluksiin, mutta oikeastaan luulen, että sähköpostia on vähemmän käytetty nuortenkin keskuudessa, ja se, millä tavalla nämä viestit tulevaisuudessa tavoittavat käyttäjät, on kyllä kyseenalaista. Siksi ajattelen, että ehkä tämän lain vaikutusten seuranta olisi voinut olla tässä tilanteessa tarpeen, jotta nähdään, millä tavalla ihmiset sitten pystyvät käyttämään näitä palveluja.

Näillä perustein SDP:n vastalause on mielestäni aiheellinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

17.05 **Mats Löfström r:** Tack, ärade fru talman! Elektronisk delgivning kan göra myndighetsprocesser smidigare, snabbare och mer kostnadseffektiva, men kan också leda till problem för dem som inte är digitalt vana. När man nu prioriterar elektronisk delgivning måste man minnas att reformen utgår från medborgarnas behov, inte enbart från myndigheternas. Därför är det viktigt att utvärdera reformen efter att den kommit i kraft samt vid behov göra ändringar ifall det uppkommer problem. Målsättningen med reformen är att spara pengar, vilket naturligtvis är viktigt för att trygga den offentliga ekonomin, men det får inte bli på bekostnad av servicens funktionsduglighet.

Ärade fru talman! Grundlagsutskottet har också behandlat det här lagförslaget. En central utgångspunkt måste vara de språkliga rättigheterna. De digitala tjänsterna ska fungera på både finska och svenska, och det skulle vara på tiden att Suomi.fi-portalen också skulle få ett svenskspråkigt namn. Grundlagsutskottet har tidigare betonat att språkliga rättigheter ska beaktas redan i den inledande utvecklingsfasen och att språkvariationerna ska utvecklas parallellt. Det räcker inte att lägga till översättningar i efterhand.

Vi måste också ta i beaktande de som saknar tillräckligt med digitala kunskaper, de äldre generationerna, personer med funktionsnedsättning och andra grupper som inte självklart rör sig i de digitala miljöerna. Om vi inte erbjuder tillräckligt stöd och handledning riskerar vi att dessa människor i praktiken begränsas i sin möjlighet att sköta sina ärenden och ta del av myndighetsbeslut via Suomi.fi-portalen.

Ärade talman! Digitala tjänster ska vara inkluderande, annars skapar vi nya klyftor i samhället. Därför måste införandet ske stegvis, med starkt stöd till användarna och med respekt för de språkliga rättigheterna. Det är så man bygger en digital förvaltning som är rättssäker och jämlik för alla.

Arvoisa rouva puhemies! Keskeisenä lähtökohtana on oltava kielelliset oikeudet. Digitaalisten palvelujen on toimittava sekä suomeksi että ruotsiksi. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että kielelliset oikeudet on otettava huomioon jo kehittämisen alkuvaiheessa ja että kieliversioita on kehitettävä rinnakkain. Ei riitä, että käännökset lisätään jälkikäteen.

Meidän on myös otettava huomioon ne, joilla on ole riittäviä digitaalisia taitoja: vanhemmat sukupolvet, vammaiset henkilöt sekä muut ryhmät, jotka eivät luontevasti toimi digitaalisissa ympäristöissä. Ellemme tarjoa riittävää tukea ja ohjausta, vaarana on, että näiden ihmisten mahdollisuudet hoitaa asioitaan ja saada tietoa viranomaispäätöksistä

Suomi.fi-palvelun kautta käytännössä rajoittuvat. On tärkeää, että myös nämä ihmiset voivat hoitaa asioitaan tulevaisuudessa Suomi.fi-palvelun kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.09 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin aikanaan sain pitkään työskennellä hallintovaliokunnassa, ja on hyvä huomioida, että meillä on itse asiassa vieläkin saman tyyppiset lähestymistavat näiden julkisen hallintotehtävän kautta kansalaisille tulevien ilmoitusten ja viestien osalta. Digitaalisuus on tässä 15 vuoden aikana kehittynyt yhteiskunnassa laajasti, ja sähköiset palvelut sen myötä. Mutta aivan oikein, niin kuin edustaja Nikkasen hyvässä puheenvuorossa tuotiin esiin, ja muutama muukin puheenvuoro piti saman viestin sisällään, meidän pitää myös huomioida se, että on ikäihmisiä tai muita eri syin todettavia erityisryhmiä, joilla itsellään on sen tyyppisiä rajoitteita, jotka estävät esimerkiksi digitaalisten palveluiden käyttämisen — joko laitteita ei ole tai niiden osaamista — ja näille ryhmille tulee varmistaa myös viestien viennit ja palvelut julkisten palveluiden osalta.

Tänään vietin aamulla kolmisen tuntia Lahden torilla ihmisten kanssa keskustellen, ja sotepalveluiden ja erilaisten turvallisuusasioiden lisäksi keskustelussa nousivat nimenomaan ikäihmisten palvelut ja nämä digitaaliset palvelut ja niitten rajoitteet. Tämä ei tietenkään koske kaikkia ikäihmisiä kattavasti, vaan meillä on erilaisia digitaitoja ihmisillä ikäluokista riippumatta ja riippuenkin, mutta erityisryhmät pitää tunnistaa, ja siinä edustaja Nikkasen ja edustaja Hiltusen toteamat muutosehdotukset ovat kyllä tarpeellinen huomio, ja kannatan niitä myös itse. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.10 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitän hyvästä keskustelusta tässä vaiheessa, ja kiitän eritoten hallintovaliokuntaa jälleen kerran ripeästä ja hyvästä sekä hyvin syväluotaavasta asiaan tutustumisesta. — Kävimmekin hyvää keskustelua nimenomaan näistäkin huolista, mitä sosiaalidemokraattinen ryhmä vastalauseessaan tuo. Tästä saatiinkin siellä vähän, kuten aina, hyvää lopputulostakin aikaan, eli muutimme hieman valiokunnan lopullista mietintöä siinä mielessä, että mietintöluonnoksessa oli ikään kuin vaade, että kun esimerkiksi peruutetaan tätä palvelua, niin tulisi olla riittävät digitaidot. Muotoiluksi tuli sitten se, ettei tarvita digitaitoja lainkaan, elikkä sen pitää mahdollistua myöskin tällaisille henkilöille.

Edustaja Löfströmin ansiokkaaseen puheeseen sen verran, että valiokuntakäsittelyssä ei noussut esiin se, että Suomi.fi-tunnus olisi myös toisella kotimaisella kielellä. Itse en näe siinä mitään ongelmaa, ja voimme tämän varmasti jossain vaiheessa yhteisesti todeta, että miksi se ei voisi olla molemmilla kotimaisilla kielillä. [Mika Kari: Varför inte?] — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2025 vp
Lakialoite LA 10/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Strandman.

Keskustelu

17.12 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä vahvistetaan Suomen huoltovarmuutta muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Huoltovarmuusmaksun peruste sidotaan jatkossa energiasisältöön, mikä tekee järjestelmästä johdonmukaisemman ja läpinäkyvämmän. Samalla huoltovarmuusrahaston rahoitusta vahvistetaan tilanteessa, jossa polttoaineisiin perustuvat tulot vähenevät ja varautumisen tarpeet kasvavat.

Huoltovarmuusmaksu on selkeästi veroluonteinen maksu, jossa kerätyt varat ohjataan suoraan huoltovarmuusrahastoon kansallisen varautumisen rahoittamiseksi. Näillä varoilla turvataan kriittisiä toimintoja, varastoja ja järjestelmiä, joihin yhteiskunta nojaa poikkeusoloissa. Korotus kohdistuu pääosin sähköön. Vaikka muutos näyttää prosentuaalisesti suurelta, vaikutus yksittäisen kotitalouden arkeen jää maltilliseksi. Rahoituspohjaa laajennetaan ja tasapainotetaan niin, että huoltovarmuuden kustannukset voidaan kattaa kestävällä tavalla.

Turpeen osalta sääntelyä selkeytetään. Turve tuodaan nimenomaisesti huoltovarmuusmaksun piiriin, ja tilanteissa, joissa siitä ei kanneta energiaveroa, siitä ei peritä myöskään huoltovarmuusmaksua.

Kyse on lainsäädännön täsmentämisestä ja yhdenmukaistamisesta. Ehdotetut muutokset vahvistavat merkittävästi huoltovarmuusrahaston rahoituspohjaa tulevina vuosina. Tämä on vastuullista varautumista ajassa, jossa epävarmuudet ovat lisääntyneet ja omavaraisuuden merkitys korostunut.

Valtiovarainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja puoltaa sitä eräin täsmennyksin. Huoltovarmuus on kansallisen turvallisuuden ydintä, ja sen rahoituksen tulee olla turvattu kaikissa oloissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.14 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että huoltovarmuudesta puhutaan näin viisaita sanoja. Meidän on syytä varautua, oikeastaan meillä on tavattoman suuri kiire varautua tuleviin vaarallisiin aikoihin. Näemme, mitä tuolla Iranissa, Lähi-idässä, tapahtuu tänä päivänä, siellä koko alueellahan on hyvin levotonta. Miten se säteilee maailman energiapolitiikkaan, Suomen energiatilanteeseen?

No, se on ihan varmaa, että se säteilee, koska siltä alueeltahan tulee valtava määrä maailmaan energiaöljyä ja maakaasua, joista Suomikin on ihan varmasti riippuvainen.

Tämä huoltovarmuusmaksun korottaminen, joka tässä esityksessä on esillä: aikaisemmin tuo maksu toi rahastoon meille rahaa 36 miljoonaa euroa ja tämän esityksen jälkeen 92 miljoonaa, kun saadaan tämä laki voimaan. Elikkä ihan hyvä näin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies ja arvoisat edustakollegat, toivon hartaasti, että äsken käydyn turvekeskustelun jälkeen ymmärrämme sen, että meidän on pakko ruveta tässä maailmantilanteessa käyttämään turvetta paljon, paljon enemmän, koska se on ainoa polttoaine, jonka todella pystymme varastoimaan pitkänkin aikaa. Kriisi voi kestää vaikka vuosia. Kuka sen menee takaamaan, mitä ensi yönä tapahtuu? Jokaisessa tilanteessa Suomen pitää olla niin omavarainen, niin että pystymme huolehtimaan kotimaisen energian, kotimaisen ruoan saannista, ja ennen kaikkea, että pystymme turvaamaan suomalaisille turvallisen elämän niissäkin olosuhteissa, jolloin aika on paljon tätä hetkeä pahempi. Toivon niin, että sitä vaikeaa aikaa ei edes tule, mutta viisautta on varautua, ja tämäkin lakiesitys on erinomainen askel oikeaan suuntaan. Tällä koko eduskunnalla pitää olla viisautta nähdä kaikkien suomalaisten etu, asuipa hän sitten maaseudulla tai kaupungissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.16 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! En itse päässyt tähän turvekeskusteluun osallistumaan, mutta jaan kyllä huolen huoltovarmuuden näkökulmasta meidän energiantuotannon ikään kuin monipuolisen rakenteen liiallisesta siiloutumisesta. On ihan positiivista, että myös eduskunnassa keskustellaan huoltovarmuuteen liittyvistä energiaratkaisuista. Vaikka turvallisuuden puolella valiokuntatyötä olen tehnyt pitkään, niin aina korostan myös tämän huoltovarmuuden pitkää kaarta, että Suomen ei pidä tehdä nopeita liikkeitä huoltovarmuuskysymyksissä. Täytyy tehdä välttämättömiä, ja tehdään ne myös pitkällä kaarella, ja turvetuotanto on yksi keskeinen osa myös tässä meidän energiapaletissa ja varautumisessa erityyppiseen aikaan.

Niin kuin edustaja Hoskonen sanoi, niin on helppo yhtyä siihen, että toivotaan, että sellaista päivää ei tule, mutta vanha suomalainen sanonta on, että viisas varautuu. Se on viisautta. — Kiitos. [Hannu Hoskonen: Edustaja Kari on oikeassa. — Mika Kari: Kuin myös veli.]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.17 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen käytti erittäin hyvän puheenvuoron täällä. Todellakin Suomen perusta rakentuu neljän kulmakiven varaan: sähkö, vesi, lämpö ja ruoka. Nämä ovat arjen turvallisuuden ja kansallisen vakauden ydinasioita. Siksi niiden on pysyttävä suomalaisessa päätösvallassa, ja kaikilla päätöksillä, kaikilla tasoilla tulee Suomen edun olla aina ykkösasia.

Maailma ympärillämme on muuttunut epävarmemmaksi, ja energiakriisit, geopoliittiset jännitteet, tullit ja toimitusketjujen häiriöt ovat osoittaneet, kuinka haavoittuva yhteiskunta on, jos se ei hallitse omia perusresurssejaan. Omavaraisuus ja varautuminen on vastuullista juurikin tässä ajassa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 10/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Lakialoite laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 33/2025 vp Pia Hiltunen sd

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hiltunen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.19 **Pia Hiltunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen lakialoitteeni laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta.

Oppivelvollisuuslain mukaan jokaisella oppivelvollisella on oikeus maksuttomiin oppimateriaaleihin. Laki ei kuitenkaan tällä hetkellä määrittele, millaisia laatuvaatimuksia näille materiaaleille tulee asettaa, eikä sitä, kuinka laajasti oppimateriaaleja on tarjottava oppilaille. Käytännössä tämä on johtanut tilanteisiin, joissa koulutuksen järjestäjät ovat korvanneet ammattikustantajien tuottamat oppimateriaalit esimerkiksi itse laadituilla tai satunnaisesti koottavilla sisällöillä. Tämä saattaa heikentää opetuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja oppilaiden mahdollisuuksia omaksua opetettava aineisto.

Laadukkaat, ammattimaisesti tuotetut oppimateriaalit ovat opetuksen keskeinen perusta. Ne perustuvat asiantuntijatyöhön, tutkimukseen, pedagogiseen suunnitteluun sekä oppilaan oppimisen tueksi kehitettyihin rakenteisiin. Tällaiset materiaalit myös edistävät opettajien työn yhdenmukaisuutta, helpottavat opetuksen suunnittelua ja takaavat koulutuksen sisällöllisen tasa-arvon koko maassa.

Suomen oppimistulokset ovat heikentyneet merkittävästi viime vuosien Pisa-tutkimuksissa. Etenkin alueellinen ja koulukohtainen eriytyminen ovat kasvaneet, mikä uhkaa koulutuksellisen tasa-arvon perustaa. Yksi keskeinen keino oppimistulosten parantamiseen on varmistaa, että kaikilla oppilailla on käytössään laadukkaat ja pedagogisesti laaditut opetussuunnitelman mukaiset oppimateriaalit riippumatta siitä, missä koulussa tai kunnassa he opiskelevat.

Tällä lakiehdotuksella varmistetaan, että kaikki oppivelvolliset saavat opetuksensa tueksi ammattimaisesti laaditut ja kustannetut oppimateriaalit maksutta ja opetussuunnitelman mukaisesti. Ehdotus vahvistaa opetuksen laatua, parantaa oppimistuloksia ja edistää koulutuksellista yhdenvertaisuutta eri alueiden ja koulujen välillä.

Puhemies! Esitän, että lisätään oppivelvollisuuslakiin uusi 6 a § seuraavasti:

”Oppivelvollisella on oikeus opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, jonka tueksi käytettävät oppimateriaalit ovat sisällöllisesti, rakenteellisesti ja pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti laadittuja ja ammattimaisesti kustannettuja.

Ammattimaisesti kustannetulla oppimateriaalilla tarkoitetaan oppimateriaalia, joka on julkaistu oppimateriaalien tuottamiseen erikoistuneen kustantajan tai muun vastaavan toimijan toimesta ja joka täyttää laatuvaatimukset opetuksen sisällön, saavutettavuuden ja oppimista tukevien menetelmien osalta.

Koulutuksen järjestäjän on varmistettava, että oppivelvollisella on käytössään maksutta tämä pykälä huomioon ottaen laaditut oppimateriaalit.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Strandman.

17.22 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että oppivelvollisuuslakiin lisätään säännös, joka turvaa jokaiselle oppivelvolliselle oikeuden ammattimaisesti kustannettuihin oppimateriaaleihin. Tämä on kannatettava aloite. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä nostaa esiin opettajan pedagogisen vapauden, ja siksi myös oppimateriaaleja tulisi tarkastaa. Nyt oppimateriaalit ovat maksuttomia, mutta niiden laatu vaihtelee. Kaikilla oppilailla ei ole samanlaisia kirjoja tai välineitä. Tämä ei ole oikein. Jokaisella lapsella tulee olla käytössään laadukkaat, opetussuunnitelman mukaiset oppikirjat riippumatta siitä, missä kunnassa hän asuu.

Oppikirjojen pitää perustua tutkittuun tietoon, ja koulun tehtävä on opettaa faktoja ja antaa vahva perusta elämää varten. Materiaalien tulee olla selkeitä, asiantuntijoiden tekemiä ja opettajan työtä tukevia, ja ideologia täytyy jättää oppimateriaaleista syrjään. Kun oppimistulokset ovat heikentyneet ja erot eri alueiden välillä kasvaneet, on tärkeää nimenomaan tämä asia varmistaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Hiltuselle erinomaisesta lakialoitteesta — aivan erinomaista työtä. Nimittäin opiskelun ja oppilaiden kannaltahan on aivan välttämätöntä ensinnäkin se, että eri puolilla Suomea opiskelevat lapset saavat parhaan mahdollisen materiaalin käyttöönsä ja kaikki samanlaisen. En tarkoita sitä, etteikö voisi olla jotakin, että opettajat vaikka täydentävät materiaalia, jos niin haluavat, mutta kyllä sen peruspaketin, missä oppikirjat ovat, pitää olla kaikilla laadullinen, hyvä tuote. Ei se voi olla niin, että jossakin päin Suomea saadaan erittäin huonolaatuisia oppimateriaaleja ja muualla Suomessa erittäin hyviä. Kyllä Suomen valtion pitää varmistaa ja opetusministeriön pitää varmistaa se, että kaikilla on hyvät oppikirjat ja muu materiaali, joilla he lähtevät sitten opiskelemaan ja omaa elämäänsä rakentamaan. Se on se vähin, mitä me suomalaiset aikuiset ihmiset voimme lapsillemme taata. Tietenkin ammattitaitoiset opettajat osaavat sitten opettaa, kun on hyvä materiaali.

Toivon, että tämä lakialoite saa hyvän käsittelyn ja nimenomaan varmistetaan tällä aloitteella se, että meidän lapsillamme on hyvät materiaalit ja he saavat hyvän tiedon sieltä koulusta ja pystyvät näin ollen itseään kehittämään ja jonain kauniina päivänä ovat sitten erittäin hyviä veronmaksajia, parhaimmillaan jopa opettajina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.25 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustaja Hiltusta tästä erinomaisesta aloitteesta. — Suomalaisen koulutuksen perusta on aina ollut laatu ja tasa-arvo ja nimenomaan se, että kaikilla on mahdollisuus oppia riippumatta siitä, missä päin maata asuu. No, nyt tällä hetkellähän tilanne ei ole aivan tämä, ei sen takia, etteikö meillä olisi sitä osaamista opettajilla ja tahtoa opettaa, vaan sen takia, että kunnilla on hyvin erilaiset resurssit sen suhteen, kuinka voidaan panostaa näihin laadukkaisiin oppimateriaaleihin. Se ei ole siis enää itsestään selvää.

Tosiaan nämä oppimateriaalipanostukset vaihtelevat kunnissa, eli siellä voi olla tosiaan 10 eurosta ihan sinne 300 euroon per oppilas. Tämä on todella suuri haitari, jos ajatellaan, että kuitenkin ollaan tässä Suomenmaassa ja saman opetussuunnitelman perusteita toteutetaan. Me tiedetään, että tämä oppimateriaaleihin käytetty osuus koulutuksen kokonaisbudjetista on alle kaksi prosenttia, ja se on tosi pieni hinta siitä, että jokaisella oppilaalla on käytössä ajantasainen tieto ja nimenomaan siihen opetussuunnitelmaan perustuvat ja sen mukaiset välineet.

Se, että me panostettaisiin enemmän näihin oppimateriaaleihin, olisi nimenomaan kustannustehokas investointi. Tällä hetkellä meillä on kouluissa niitä tilanteita, että siellä opiskellaan ilman työkirjaa, esimerkiksi kieliä, aika usein näin, sitten käytetään paljon kopioita, vanhentuneita tai kuluneita oppikirjoja, tai sitten kokonaan niin, että opettajalla ei kerta kaikkiaan ole mitään materiaalia, vaan hän tuottaa sen materiaalin itse. Totta kai tämäkin voi olla hyvä vaihtoehto, mutta jos me ajatellaan sitä kustannustehokkuutta, niin siitä näkökulmasta, että sillä opettajalla olisi käyttää aikaa siihen oppilaan tukemiseen ja opettamiseen kuin siihen materiaalien valmistamiseen, olisi järkevämpää satsata näihin materiaaleihin. Siis kysehän ei ole vain siitä, että puhutaan vain kirjasta, vaan siitä, että se on tutkittuun tietoon perustuva pedagoginen kokonaisuus, oppimateriaali, joka auttaa oppilasta ymmärtämään sitä käsiteltävää asiaa. Se innostaa, se rakentaa maailmankuvaa lapselle. Se myös sitten tukee kaikkia näitä opetussuunnitelman tavoitteita ja tekee sen näkyväksi.

Meillä Suomessa 90-luvun alkuun saakka tarkastettiin oppikirjat ja niiden sisällöt. Jostain syystä tämä lopetettiin. Tällä hetkellä en ole opettajana aivan vakuuttunut siitä, että meidän kaikki oppimateriaalit täyttäisivät ne kriteerit, mitä esimerkiksi vielä 80-luvulla oppikirjoille oli.

Se, että meillä eri kunnissa asuvilla lapsilla on hyvin erilainen asema, ei ole hyvä, ja siksi kannatan kyllä tätä lakialoitetta. Meidän täytyy [Puhemies koputtaa] tästä lähtien tarkastella enemmän tätä oppimateriaalien tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.28 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan yhtyä kiitoksiin tästä edustaja Hiltusen lakialoitteesta, joka on mielestäni erittäin tärkeä jo ihan suomalaisen mahdollisuuksien tasa-arvon eetoksen ja ajatuksen kannalta, sillä kyllähän se on selvä asia, että meidän koulutusjärjestelmämme nojaa siihen, että kaikilla suomalaisilla lapsilla ja nuorilla eri puolilla Suomea on yhtäläiset oikeudet oppimateriaaleihin ja erityisesti laadukkaisiin oppimateriaaleihin.

Tässä lakialoitetta lukiessa tulee mieleen myöskin oma koulupolku. Täällä edustaja Seppänen nosti esiin tämän koulutusmateriaalin tarkastuksen ja sen loppumisen siihen 90-luvulle. Oma peruskoulupolku osuu siihen 80-luvulle ja sitten yläkoulu myöskin 90-luvulle, ja tiedetään myös, mitä tässä yhteiskunnassa silloin tapahtui. Myös tämä tarkastaminen on toki tärkeä asia, mutta myöskin se, että 80-luvulla kirjoista ja kynistä ja kumeista ei ollut puutetta ja kaikkea oli riittävästi ja 90-luvulla, kun lama iski oikein kunnolla, se näkyi myöskin silloisen koululaisen arjessa. Nyt tuntuu, että tällä hetkellä eletään vähän samanlaisia aikoja: kun omien lasten koulupolkua tässä seurailee, niin joitain kirjoja sitten kierrätetään jo melkein kymmenkunta vuotta ja sieltä irtoilevat lehdet ja näin. Toki ne ovat ammattimaisesti tuotettuja kirjoja vielä ja sinänsä sitten myöskin laadukkaita, mutta kyllä myöskin tähän on tärkeää kiinnittää huomiota, että kunnissa olisi riittävät resurssit ja voimavarat myöskin panostaa näihin oppimateriaaleihin. Valitettavan paljon näkyy myöskin sitä, että sitten teetätetään tavallaan sitä materiaalia sitten myöskin ihan monisteiden ja ruutuvihkojenkin kautta. Senkin johdosta on tärkeää, että tämä asia tulisi kirjattua lakiin ja se laatu varmistettaisiin joka puolella Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.30 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen koulutusjärjestelmä on ollut kansainvälinen menestystarina, OECD-maiden vertailussa olimme pitkään osaamisen kärkeä, ja koulutus on ollut keskeinen syy myös taloutemme, demokratiamme ja hyvinvointimme vahvuudelle. Viime vuosikymmeninä suunta on kuitenkin valitettavasti muuttunut: Ikäluokat pienenevät, alueellinen eriytyminen kasvaa, ja koulutustaso ei enää nouse samaa tahtia kuin verrokkimaissa. Samaan aikaan julkisen talouden paineet ovat kohdistuneet juuri koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin.

Koulutus ei kuitenkaan ole menoerä, vaan investointi. Jokainen euro sinne varhaisiin vuosiin, laadukkaaseen perusopetukseen ja saavutettavaan toisen asteen koulutukseen, maksaa kyllä itsensä takaisin parempana työllisyytenä, tuottavuutena ja hyvinvointina. Jos haluamme vahvistaa Suomen kasvua ja kestävyyttä, meidän on palautettava koulutuspolitiikan pitkäjänteisyys, ennakoitava rahoitus, osaava henkilöstö ja koulutuksellinen tasa-arvo koko maassa, ja tähän myös tähtään tällä tekemälläni lakialoitteella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.32 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosina kouluissa on siirrytty vauhdilla digitaalisiin materiaaleihin. Kaikki kehitys ei kuitenkaan ole ollut oppimisen eikä lapsen kehittymisen ja kasvun kannalta perusteltua. Ruutu ei korvaa kirjaa, kynää eikä opettajaa. Lukemaan oppii lukemalla, laskemaan laskemalla. Fyysinen kirja kädessä auttaa keskittymään ja ymmärtämään syvällisemmin kuin ruudulta selaaminen. Erityisesti pienille lapsille käsin kirjoittaminen ja paperinen kirja ovat tärkeitä ajattelun, motorisen kehityksen sekä oppimisen kannalta. Lapset viettävät vapaa-ajallaan jo paljon aikaa ruutujen ääressä. Koulujen tehtävä on tarjota tasapainoa ja tukea rauhallista keskittymistä. Digitaalisia välineitä voidaan käyttää silloin kun niistä on selkeää hyötyä ja tavoitteita, mutta niiden ei tule syrjäyttää perinteisiä oppikirjoja ja -materiaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.33 **Sara Seppänen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Meidän Pisa-tulokset heikkenevät ja erot koulujen ja alueiden välillä kasvavat aivan koko ajan. Mikäli me haluamme pysäyttää tämän kehityksen, niin on tosi tärkeää, että myös tämä oppimateriaalikysymys tarkastellaan nyt perin pohjin.

Meillä on 90-luvulta alkaen aina 2000-luvulle kiihdytetty näiden digitaalisten oppimateriaalien kanssa, ja nyt kunnilla on myös se haastava tilanne, että kun toisaalta opetussuunnitelma vaatii näitä digioppimisen taitoja ja toisaalta tarvitaan niitä oppikirjoja, niin ihan kaikkeen eivät rahat riitä. On selvää, että siellä joudutaan tekemään niitä valintoja, otetaanko digioppimateriaaleja vai otetaanko kirjoja, koska molempiin ei välttämättä ole rahaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että tässä yhteydessä myös näitten digioppimateriaalien osalta käydään se keskustelu ja perustavanlaatuinen tarkastelu, ei pelkästään fyysisten kirjojen osalta, ja siitä, missä suhteessa näitä siellä oppimisen tukena tarvitaan.

Jos ekaluokkalaisen repusta löytyy pädi eikä ollenkaan sitä omaa aapista, niin on selvää, että lukemisen tulokset voivat heikentyä tämän valinnan seurauksena. Eli jos kunnalla ei ole rahaa ostaa sitä aapista ja sieltä pädiltä luetaan sitten verkkoaapista, niin se ei ole sama asia kuin se fyysinen kirja. Tätä viestiä kertovat meille myöskin aivotutkijat, eli se digitaalinen oppiminen ei tue samalla tavalla muistin kehitystä ja lukemaan oppimisen kehitystä, ja tässä tullaan isoihin haasteisiin. Meidän täytyy paremmin ottaa huomioon myös opetussuunnitelman perusteissa näiden eri tieteenalojen huomiot, muun muassa aivoterveyteen liittyen, ja sitä kautta lähteä tarkastelemaan myös näitä oppimateriaaleja. Eli ei se, että me kasvatustieteilijät, jotka innostutaan hyvin monesta asiasta, lähdetään ensimmäisenä kehittämään kaikkea ja digioppimateriaaleja, ole se oikea tie, vaan siellä täytyy aivotutkijoiden, siellä täytyy kehityspsykologien, lastenlääkärien ja muiden olla mukana kehittämässä näitä oppimateriaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.36 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Mieluisaa olla kuulemassa opettajien puheenvuoroja. Opettajakansanedustaja Hiltusen hyvää lakialoitetta mielelläni myös itse kannatan ja tuen. Eräänlainen pedagogi itsekin kun olen, yhteisöpedagogi, haluan katsoa kyllä meidän kansankynttilöitä sillä kunnioituksella, kun täällä viitattiin tutkittuun tieteeseen ja taas toisaalta puhuttiin vähän ideologioistakin, että me kuitenkin pitäisimme kiinni siitä tärkeimmästä, tutkitusta tiedosta ja hyvästä oppimisympäristöstä, ja tietenkin toivotaan, että on hyviä oppimistuloksia myös jatkossa ja että koetaan yhteisiksi meidän oppikirjat. Se on äärimmäisen tärkeä perusta sivistykselle. Oma sivistyksenikin perustuu pitkälti oppikirjoihin, mutta myös kirjastotoimeen ja Yleisradion opetusohjelmiin. Oman ikäluokkani edustajana näille kaikille oli käyttöä silloin, ja uskonpa, että niille on käyttöä myös tulevina vuosina.

On mieluisaa nähdä, että tämä edustaja Hiltusen aloite saa tukea opposition lisäksi myös hallituspuolueen kansanedustajilta, mikä vain alleviivaa sitä, kuinka yhteisellä asialla näiden tärkeiden asioiden äärellä olemme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.37 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hyvä lakialoite ja siitä kirvonnut mielestäni erittäin ansiokas ja hyvä keskustelu tässä salissa kannustivat ottamaan myös toisen puheenvuoron vielä tämän aiheen ympärillä. — Kyllähän se niin on, että uskon, että kaikki me tässä salissa — joita nyt ei niin runsaslukuisesti ole paikalla, mutta uskoisin, että kaikki edustajakollegat, jos olisivat paikalla — alleviivaamme sen, että koulutus on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka. Voisi sanoa, että se koulutusjärjestelmä, mikä tähän maahan on rakennettu edellisten sukupolvien ansiokkaalla työllä ja jota on kehitetty vuosien varrella sille tasolle, millä se nyt on, on sellainen luonnonvara — kun meillä niistä luonnonvaroista on vähän pulaa. Se on ehdottomasti ylpeyden aihe, mutta myöskin edelleen asia, joka ei ole itsestäänselvyys, ja valitettavaa tässä onkin sitten ollut huomata se, miten esimerkiksi meidän Pisa-tulokset ovat lähteneet laskuun, ja siinä mielessä tervehdin ilolla kaikkia tällaisia aloitteita, joilla tähän pyritään vaikuttamaan.

Olen kyllä pitkälti samaa mieltä myöskin siitä tai olen itse pohdiskellut myöskin sitä, miten paljon meidän perusopetuksessa on tarvetta viedä asioita digitaalisille alustoille ja onko tarvetta, että koulurepuista aina ensimmäiseksi nostetaan pädi eikä sitten sitä konkreettista kirjaa, niin kuin edustaja Strandmankin tässä hyvin kuvasi. Se on kuitenkin sellainen asia, että me emme tietenkään digialustoja ikään kuin pakoon pääse, vaan yhteiskunta on siinä mallissa kuin se on, mutta sitten meidän on syytä pohtia sitä, missä vaiheessa varsinkin pienempien koululaisten niihin digialustoihin on pakko mennä. Kyllä ainakin oma käsitykseni on, että näissä Pisa-tutkimustuloksissa meidän suurimmat ikään kuin pudotukset tulevat sitten juuri tähän lukeminen, kirjoittaminen ja matematiikka, ja emme me välttämättä tarvitse pädejä ja kännyköitä näiden taitojen oppimiseen. Ja taas peilaillen omaakin jälkikasvua, jolla näitä digilaitteita myöskin on, kyllä se kieltämättä hieman levottomammaksi tekee, ja se tekee itsenikin melko lailla levottomammaksi, kun sitä tulee päivän aikaan välillä vähän liikaakin seurattua. Sillä tavoin ehkä meidän ei yhteiskuntana kannata tätä kehitystä, jota emme kuitenkaan pakoon pääse, tavallaan enempää ruokkia kuin mitä on tarpeellista.

Edelleen totean, niin kuin tässä lakialoitteessa, että hyvien ja laadukkaiden oppimateriaalien pitää olla jokaisen suomalaisen lapsen ja nuoren oikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.40 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos kollegoille tästä hyvästä keskustelusta. — Tässä on noussut monia näkökulmia, mitä on myös helppo tukea, ja ne vahvistavat ajatusta siitä, että tälle aloitteelle voisi olla kysyntää. Tämähän ei suoranaisia kustannuksia aiheuta, mutta totta kai kunnissa velvoittaa koulutuksen järjestäjää eli kuntaa huolehtimaan siitä tilanteesta, että siellä kouluissa ne riittävät materiaalit ovat.

Ja kuten edustaja Seppänen totesi aikaisemmassa puheenvuorossaan, niin kunnissa on hyvin isoja eroja. Joissain kouluissa voidaan käyttää hankintoihin 10 euroa per oppilas ja toisissa voidaan käyttää useita satoja euroja. Jokainen voi siitä miettiä, minkälaiset oppimateriaalit tunneilla on käytössä: onko tehtäväkirjoja, onko työkirjoja, käytetäänkö digimateriaaleja, vai voidaanko käyttää mahdollisesti rinnakkain myös painettuja oppikirjoja ja hyödyntää myös digimateriaaleja sitten niissä oppiaineissa, joissa se on hyödyllistä. Näiden digimateriaalien osalta on todettava, että niissä on myös paljon hyvää. Esimerkiksi siellä voidaan aika helposti eriyttää myös sellaista, jossa tällä hetkellä

käytetään myös osittain tekoälyä, ja pystytään löytämään esimerkiksi matikassa sopivan tasoista harjoitusta tunnilla. Jos on kyseessä iso ryhmä, niin voidaan tällä tavalla sitten jakaa sitä opettajan huomiota ja mahdollistaa jokaiselle oppilaalle ne tasonsa mukaiset tehtävät. Mutta nämä oppimateriaalit eivät tosissaan ole sivuseikka vaan ihan keskeinen osa sitä oppimisprosessia, ja aika monesti näissä keskusteluissa jää huomiotta se, että oppimisprosessi ei ole muuttunut. Eli edelleen, jotta voidaan oppia asioita, täytyy harjoitella ja tehdä toistoja, ja jos näitä materiaaleja ei ole, niin mistä toistetaan, mistä tehdään niitä kotitehtäviä ja harjoitellaan. Se on mielestäni sen vuoksi myös keskeinen syy näihin oppimistuloksiin, kun puhutaan oppimistulosten laskusta tai vaihtelusta. Mutta tutkimukset myös osoittavat, että erityisesti heikommassa asemassa oleville oppilaille yhteiset, laadukkaat materiaalit kaventavat osaamiseroja ja ne luovat sen rakenteen, joka tukee oppimista myös silloin, kun se kodin tuki ei ole niin vahva.

Ennen kaikkea toivon, että käytäisiin vielä laajempaa keskustelua tästä aiheesta. On miellyttävää, että täällä on hyvä porukka kansanedustajia, kollegoja keskustelemassa tästä aiheesta, mutta että saataisiin vietyä tätä eteenpäin vielä myöhemmin jollakin tavalla, niin toivoisin, että viette myös omissa ryhmissä asiaa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.43 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös tästä erittäin hyvästä keskustelusta. Tuon tähän muutaman lisänäkökulman.

Tutkimusten mukaan, niin kuin täällä ollaan jo todettu, koulujen väliset erot Suomessa ovat kasvaneet ja myös oppimistulokset laskeneet. Tämä näkyy myös oppimateriaalien laadussa ja saatavuudessa eri puolilla. Eriarvoistumista kuvaavat tutkimukset osoittavat, että koulujen resurssit, oppilaiden taustat ja kuntien taloudellinen tilanne vaikuttavat suoraan opetuksen laatuun ja oppimisympäristöihin. Esimerkiksi tuoreessa tutkimuksessa todetaan, että koulujen väliset erot ovat suuria koko Suomessa eikä tasa-arvoinen peruskoulu toteudu kaikkialla.

Haluan nostaa tässä esille väestökehityksen eriytymisen. Lasten määrän lasku osassa kuntia ja monikielisyyden kasvu vaikuttavat opetuksen järjestämiseen ja resursseihin, mikä osaltaan lisää eroja oppimateriaaleissa ja opetustarjonnassa. Jos esimerkiksi Mikkelissä kaupungin perusopetuksessa puhutaan 40:tä eri kieltä, on sanomattakin selvää, että haasteita tulee. Suomen kielen tulee olla perusopetuksen oppimateriaalien pääkieli, ja se on parasta integroitumista Suomeen ja kulttuuriin.

Arvoisa rouva puhemies! Perusopetuksesta on pidettävä kaikin keinoin huolta, ja sitä nykyhallitus tekee mittavilla panostuksilla. Perusopetuksessa luodaan pohja tulevaisuudelle, niin jatko-opintoihin kuin koko elämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.45 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun puhuimme oppimateriaalien laadusta ja sisällöistä, niin täällä tuli hyviä huomioita. Muun muassa edustaja Hiltunen nosti esille perheiden erilaiset tilanteet, eli jos siellä kotona ei ole mahdollisuutta tukea lasta koulunkäynnissä, niin silloin oppimateriaali on vieläkin keskeisemmässä asemassa. Jos ajatellaan vaikkapa matematiikan kirjaa, jossa ei tule tarpeeksi sitä drillausta eli niin sanottuja sen saman laskutoimituksen toistoja, niin

auttamatta sen kyseisen asian oppiminen jää vajaaksi silloin kotona tehtävän työn osalta ja tunnillakin tehtävän työn osalta. Tämän takia on tosi tärkeää, että me nyt otettaisiin tähän vahvemmin asiantuntijuutta ja nimenomaan eri alojen osaamista, jotta me saadaan varmistettua ne laadukkaat oppimateriaalit. Se on ehkä tärkein työkalu tässä, miten me tasataan näitä alueiden tai koulujen tai perheiden välisiä eroja. Eli kun se oppimateriaali on laadukas, tarpeeksi vaativa, tarpeeksi innostava, tarpeeksi kehittävä, niin silloin me päästään parempiin tuloksiin.

Tässä tuli esille myös se, että paperinen kirja on erittäin tärkeä. Kirjoittaminen ja kaikki se lukeminen, mikä tapahtuu kirjan välityksellä, vahvistaa niitä ajattelun taitoja. Esimerkiksi Kuulammen koulu Tyrnävällä on päässyt Suomen parhaisiin Pisa-tuloksiin omalla matematiikan oppimisen järjestelmällä, joka perustuu nimenomaan tähän digitaaliseen järjestelmään. Eli siellä pystytään, niin kuin edustaja Hiltunen sanoi, tekoälyn avulla myöskin tarjoamaan aina haastavampi materiaali, joka etenee tämän oppijan omista lähtökohdista lähtien. Eli tässä täytyy katsoa hyvin laajasti näitä asioita ja sitä, että se materiaali on laadukas ja kehittävä.

Kaiken kaikkiaan hyvää keskustelua, ja kiitos minunkin puolestani.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.47 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! En malta olla vielä ottamatta puheenvuoroa tähän loppuun ja nostamatta tämän sosioekonomisen taustan ja lapsiperheköyhyyden merkityksen oppimistuloksiin liittyen, kun näitä oppimistuloksia ei voi tarkastella irrallaan lasten ja nuorten arjesta:

OECD:n Pisa-tulokset osoittavat selvästi, että sosioekonominen tausta vaikuttaa osaamiseen ja se on Suomessa entisestään kasvanut. Samaan aikaan lapsiperheköyhyys on lisääntynyt, ja yhä useampi lapsi elää perheessä, jossa toimeentulo on epävarmaa, harrastusmahdollisuudet rajalliset ja tulevaisuudennäkymät hiukan sumuiset. Tämä näkyy kouluissa keskittymisvaikeuksina, oppimiseroina ja heikompana koulumotivaationa.

Koulu ei tietenkään yksin voi ratkaista köyhyyttä, mutta se voi joko kaventaa tai kasvattaa eroja, ja siihen näillä oppimateriaaleilla on myös merkityksensä. Ja siksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste, maksuton toinen aste, riittävä oppimisen tuki ja oppilashuollon resurssit ovat myös lisäksi ratkaisevassa asemassa.

Jos me hyväksymme sen, että tausta määrittää liikaa tulevaisuutta, me hyväksymme samalla osaamispohjamme rapautumisen. Itse ajattelen, että sivistysvaltion tehtävä on varmistaa, että jokaisella lapsella on aito mahdollisuus onnistua riippumatta perheen asuinpaikasta tai tulotasosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 34/2025 vp Mika Kari sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kari, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 **Mika Kari sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Esittelen lakialoitteen laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 11 §:n muuttamiseksi.

Vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla on erityisen tärkeä rooli yhteiskunnassamme kokonaisturvallisuuden täydentäjänä. Erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa sen toimintaedellytyksistä on tärkeää huolehtia mahdollisimman hyvin.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta säädetään vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa. Laissa säädetään muun muassa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ja muun vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan sisällöstä, organisoinnista, valvonnasta sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen MPK:n organisaatiosta ja julkisista hallintotehtävistä. Lain 1 §:ssä säädetyn mukaisesti vapaaehtoisella maanpuolustuksella kehitetään muun muassa kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä edistetään maanpuolustuskykyä.

Nyt käsittelyssä olevassa lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia sen 11 §:n osalta liittyen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnan rahoitukseen.

Arvoisa puhemies! MPK hoitaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen julkista hallintotehtäväänsä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 7 §:n mukaisesti. Se vastaa muun muassa sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen, MPK:n tutustumistoiminnan sekä MPK:n kansainvälisen koulutustoiminnan järjestämisestä, kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää koulutustoimintaa. Se myös ohjaa, tukee ja yhteensovittaa jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta. Ilman tarvittavia työ- ja koulutusvälineitä tai esimerkiksi kansainvälistä harjoitustoimintaa MPK:lla ei kuitenkaan olisi mahdollisuutta hoitaa näitä julkiseen hallintotehtäväänsä kuuluvia tehtäviä laissa säädetysti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Onkin ongelmallista, että näiltä osin MPK:n on turvauduttava omassa toiminnassaan ulkopuoliseen rahoitukseen, vaikka koko toiminnan perusta on lähtökohtaisesti julkisissa hallintotehtävissä.

Kiinnostus vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa kohtaan on muuttuneen turvallisuusympäristön myötä kasvanut, ja tarpeet tälle toiminnalle ovat lisääntyneet. Erityisesti MPK:n määrärahapaineet ovat viime vuosina kasvaneet niin lisääntyneen kysynnän kuin myös yleisen kustannustason nousun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa ehdotetaan, että vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 11 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että valtionavustusvaroja voitaisiin käyttää julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuvien toimintamenojen lisäksi myös julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyviin hankintoihin ja harjoitustoimintaan, mikä ei siis nykyisen lain mukaan ole mahdollista. Aloitteen tavoitteena on lisätä kestävyyttä, joustavuutta ja ennakoitavuutta MPK:n toiminnan järjestämiseen ja sille säädetyn julkisen hallintotehtävän hoitamiseen poistamalla varojen käyttöön liittyvät haitalliset hallinnolliset esteet.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi jatkossa käyttää valtion avustusvaroja kaikkeen toimintaansa, jotta esimerkiksi tarpeellisten työ- ja harjoitusvälineiden hankkimisen osalta ei aiheudu turhia kapeikkoja ja jotta yhdistys ei joudu näiden osalta turvautumaan ylimääräisiin avustuksiin. Viime vuosina meillä on valitettavasti ollut tilanteita, joissa julkista hallintotehtävää hoitava yhdistys ei ole saanut valtiolta riittävää rahoitusta sille säädettyjen tehtävien hoitamiseen, vaan se on joutunut hakemaan toistuvasti erilaista tukea ja avustusta, muun muassa eduskunnan niin sanottuja joululahjavaroja ja niin edelleen, oman tehtävänsä täydentämiseksi. Tämä ei ole kestävä ja ennakoitava tapa toteuttaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden näkökulmasta keskeisen vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitusta. Myös puolustusvaliokunta on kiinnittänyt huomiota ongelmaan ja pitänyt tärkeänä, että asiaan saataisiin pysyvä, MPK:n lakisääteiset tehtävät ja toiminnan laajuuden huomioon ottava ratkaisu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.55 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessa esitetään muutosta vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin siten, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi käyttää valtionavustusvaroja nykyistä joustavammin julkisen hallintotehtävänsä hoitamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että rahoitusta voitaisiin käyttää toimintamenojen lisäksi myös hankintoihin ja harjoitustoimintaan.

Vapaaehtoinen maanpuolustus on keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta. Muuttunut turvallisuusympäristö on lisännyt kansalaisten kiinnostusta koulutukseen, varautumiseen ja maanpuolustustaitoihin. Samalla MPK:n toimintaan kohdistuvat paineet ovat kasvaneet, kun kysyntä on lisääntynyt ja kustannustaso noussut.

MPK hoitaa laissa säädettyä julkista hallintotehtävää. Se järjestää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta, turvallisuus- ja varautumiskoulutusta sekä tukee viranomaisia ja Puolustusvoimia koulutustoiminnassa. MPK:n kursseille osallistuu vuosittain suuri määrä suomalaisia eri ikäryhmistä. Toiminta perustuu vahvaan vapaaehtoisuuteen, mutta samalla se on kiinteä osa kansallista varautumista. Jotta yhdistys voisi toteuttaa tehtäväänsä asianmukaisesti, sillä on oltava käytössään tarkoituksenmukaiset koulutusvälineet, varusteet ja mahdollisuus järjestää harjoituksia. Nykyinen sääntely on aiheuttanut tilanteita, joissa yhdistyksen on täytynyt hakea ulkopuolista rahoitusta sellaisiin menoihin, jotka liittyvät suoraan sen lakisääteiseen tehtävään. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista eikä hallinnollisesti selkeää.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteen tavoitteena on lisätä toiminnan ennakoitavuutta ja kestävyyttä poistamalla rahoituksen käyttöön liittyviä kapeikkoja. Kun valtionavustusta voidaan käyttää laajemmin julkisen hallintotehtävän toteuttamiseen, toiminta selkeytyy ja

hallinnollinen taakka kevenee. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksistä huolehtiminen on tärkeää nykyisessä turvallisuustilanteessa. On perusteltua arvioida, vastaako nykyinen lainsäädäntö käytännön tarpeita ja mahdollistaako se MPK:n tehtävien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen hoitamisen. Tämä lakialoite nostaa esiin tärkeän kysymyksen rahoituksen joustavuudesta ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen vahvistamisesta osana Suomen kokonaisturvallisuutta. [Mika Kari: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.57 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Jos äsken käsiteltiin tärkeää lakialoitetta meidän koulutusjärjestelmämme ja perusopetuksen koulutuksellisen tasa-arvon puolesta, niin nyt käsitellään vähintään yhtä tärkeää aloitetta koskien meidän maamme kokonaisturvallisuutta ja meidän turvallisuuden vapaaehtoisia toimijoita, joita Maanpuolustuskoulutusyhdistys edustaa.

Kiitän edustaja Karia tästä erinomaisesta aloitteesta, johon sain itsekin allekirjoitukseni antaa tärkeälle asialle. Meillä hallinto- ja turvallisuusjaostossa, jossa istun, ollaan lähes joka vuosi tästä MPK:n rahoituksesta huomautettu ja kannettu huolta. Tämä, miten edustaja Kari kuvasi sitä, että rahoitusta tulee joululahjarahoista ja ollaan myöskin ulkopuolisen rahoituksen varassa siellä MPK:ssa, on — voisi sanoa — kestämätön tilanne, koska se paine ja tarve koulutuksen lisäämiselle ja vapaaehtoiselle maanpuolustukselle on ihan valtavan suuri, ja luonnollisesti tämänhetkinen turvallisuustilanne varmasti tätä myös ruokkii voimakkaasti. Minun mielestäni olisi kyllä varsin suorastaan häpeällistä, jollemme me tarttuisi tähän tarpeeseen ja tähän suomalaisten voimakkaaseen maanpuolustustahtoon. Siksikin tämä esitys on äärimmäisen tärkeä ja kannatettava.

Meidän tulee muistaa kuitenkin, että MPK:lla on tämä kuvattu vahva julkinen tehtävä, josta sitten tuntuu, että kuitenkin tässä rahoituskeskustelussa se ikään kuin siirretään hieman syrjään. Tätä jokavuotista keskustelua MPK:n edustajien kanssa nimenomaan siellä hallinto- ja turvallisuusjaostossa on ollut kyllä hieman tuskallistakin kuulla. Olemme kyllä antaneet myöskin puolustusministeriölle hyvin voimakasta viestiä tästä, mutta jostain syystä silti nämä sinänsä verrattain aika pienetkin lisäykset, jos ajatellaan puolustusministeriön kokonaismäärärahoja, ovat aina kuitenkin jääneet enemmän tai vähemmän roikkumaan. Sitten viime hetkellä on ikään kuin saatu se päätös, mutta tämä ei ole niille Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimijoille mikään hyvä viesti, koska aina on tietynlainen epävarmuus siitä toiminnan rahoituksesta ja ennen kaikkea sen toiminnan kehittämisestä.

Kannatan vahvasti tätä erittäin hyvää lakialoitetta, jonka edustaja Kari on laatinut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

18.01 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitokset edustaja Karille hyvästä aloitteesta, jonka olen itsekin allekirjoittanut.

Vapaaehtoinen maanpuolustus on erittäin tärkeässä roolissa meidän yhteiskunnassamme ja varsinkin nyt, kun toimintaympäristö, turvallisuusympäristö, on vahvassa muutoksessa. Ihmisillä on huoli turvallisuudesta, ja on erittäin tärkeätä, että he pääsevät osallistumaan maanpuolustukseen valitsemallaan tavalla. Tämä vapaaehtoinen

maanpuolustustoiminta on nimenomaan vahvasti vapaaehtoista. Siihen osallistuu paljon naisia, ja se on myös osa kokonaisturvallisuuttamme. Senpä vuoksi näen tämän aloitteen äärimmäisen tärkeänä.

Tässähän tavoitteena on poistaa juurikin niitä hallinnollisia esteitä rahoituksen suhteen, mikä on oikeasuuntaista varsinkin tässä ajassa. Siksi ilman muuta kannatan tätä edustaja Karin hyvää aloitetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.02 **Mika Kari sd:** Herra puhemies! Kiitoksia kannustavista puheenvuoroista. Tässä yhteydessä on mieluisaa taas nähdä, kuinka alleviivaamme meille yhteisiä asioita. Vapaaehtoinen maanpuolustuskenttä on meidän yhteinen kenttä. Siihen sopii tulla tuolta eduskunnan vasemmasta reunasta aina oikeaan reunaan ja puolueiden ulkopuoleltakin. Se on yhteistä tekemistä.

Vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta MPK:n puolella on budjetin näkökulmasta tällä hetkellä noin 10 miljoonan euron kokoinen toimintameno tärkeään asiaan, joka tavoittaa ihmisiä lähes vauvasta vaariin, Hangosta aina Lapin pohjoisimpiin osiin saakka. On tärkeää juuri sen takia joustavoittaa tätä hallinnollista rakennetta, joka MPK:n rahoituksessa nyt estää käytännössä valtionavun käyttämistä koko MPK:n toimintaan, joka ulottuu aina myös erilaisiin hankintoihin ja toimintaan. Sen takia tämän lakialoitteen tein.

Toivon, että tämä saa puolustusvaliokunnassa asian painoarvon ansaitseman käsittelyn, ja jos tämä ei vielä korjaannu tällä kaudella, niin toivottavasti se tulee seuraavan eduskunnan toimesta ja hallituksen toimesta vietyä maaliin, koska uskon, että tälle on laaja tarve. Tätä samaa tarvetta näemme puolustusvaliokunnassa puolueesta ja hallitusasetelmasta riippumatta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 15 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 12/2025 vp Jessi Jokelainen vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Nyt jatketaan perjantaina 27.2.2026 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Hamari, poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 196/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 196/2025 vp
Hallituksen esitys HE 6/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 5.3.2026 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi: